

Spis treści

II Akty o charakterze nieustawodawczym

ROZPORZĄDZENIA

- ★ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 893/2014 z dnia 14 sierpnia 2014 r. zakazujące prowadzenia działalności połowowej przy użyciu tonarów zarejestrowanych we Włoszech, Portugalii i Hiszpanii przy połowach tuńczyka błękitnopłetwego w Oceanie Atlantyckim, na wschód od 45° długości geograficznej zachodniej, oraz w Morzu Śródziemnym 1
- ★ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 894/2014 z dnia 14 sierpnia 2014 r. zakazujące działalności połowowej statkom rybackim do połowów okrężnicą, pływającym pod banderą Chorwacji, Francji, Hiszpanii, Malty i Włoch bądź zarejestrowanym w tych państwach, połowiącym tuńczyka błękitnopłetwego w Oceanie Atlantyckim na wschód od 45° długości geograficznej zachodniej oraz w Morzu Śródziemnym 3
- ★ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 895/2014 z dnia 14 sierpnia 2014 r. zmieniające załącznik XIV do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) ⁽¹⁾ 6
- ★ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 896/2014 z dnia 18 sierpnia 2014 r. uchylające rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 793/2013 ustanawiające środki w odniesieniu do Wysp Owczych w celu zapewnienia ochrony stada śledzia atlantycko-skandynawskiego 10
- ★ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 897/2014 z dnia 18 sierpnia 2014 r. ustanawiające przepisy szczegółowe dotyczące wdrażania programów współpracy transgranicznej finansowanych na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 232/2014 ustanawiającego Europejski Instrument Sąsiedztwa 12
- ★ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 898/2014 z dnia 18 sierpnia 2014 r. uchylające ostateczne cło antydumpingowe na przywóz sproszkowanego węgla aktywowanego pochodzącego z Chińskiej Republiki Ludowej w następstwie przeglądu wygaśnięcia na podstawie art. 11 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1225/2009 55
- Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 899/2014 z dnia 18 sierpnia 2014 r. ustanawiające standardowe wartości w przywozie dla ustalania ceny wejścia niektórych owoców i warzyw 57

⁽¹⁾ Tekst mający znaczenie dla EOG

DECYZJE

2014/532/UE:

- ★ **Decyzja Komisji z dnia 23 listopada 2011 r. w sprawie pomocy państwa C 28/10 wdrożonej przez Portugalię na rzecz programu krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych** (notyfikowana jako dokument nr C(2011) 7756) ⁽¹⁾ 59

⁽¹⁾ Tekst mający znaczenie dla EOG

II

(Akty o charakterze nieustawodawczym)

ROZPORZĄDZENIA

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE KOMISJI (UE) NR 893/2014

z dnia 14 sierpnia 2014 r.

zakazujące prowadzenia działalności połowowej przy użyciu tonarów zarejestrowanych we Włoszech, Portugalii i Hiszpanii przy połowach tuńczyka błękitnopłetwego w Oceanie Atlantyckim, na wschód od 45° długości geograficznej zachodniej, oraz w Morzu Śródziemnym

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 1224/2009 z dnia 20 listopada 2009 r. ustanawiające wspólnotowy system kontroli w celu zapewnienia przestrzegania przepisów wspólnej polityki rybołówstwa ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 36 ust. 2,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Rozporządzenie Rady (UE) nr 43/2014 z dnia 20 stycznia 2014 r. ustalające uprawnienia do połowów na 2014 rok dla pewnych stad ryb i grup stad ryb, stosowane w wodach Unii oraz — w odniesieniu do statków unijnych — w niektórych wodach nienależących do Unii ⁽²⁾, ustala ilości tuńczyka błękitnopłetwego, które statki rybackie i tonary Unii Europejskiej mogą połować w 2014 r. w Oceanie Atlantyckim, na wschód od 45° długości geograficznej zachodniej, oraz w Morzu Śródziemnym.
- (2) Rozporządzenie Rady (WE) nr 302/2009 z dnia 6 kwietnia 2009 r. dotyczące wieloletniego planu odbudowy zasobów tuńczyka błękitnopłetwego we wschodnim Atlantyku i w Morzu Śródziemnym oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 43/2009 i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1559/2007 ⁽³⁾ zobowiązuje państwa członkowskie do informowania Komisji o indywidualnych kwotach przyznanych należącym do nich statkom o długości powyżej 24 metrów. W przypadku statków o długości poniżej 24 m oraz tonarów państwa członkowskie muszą powiadomić Komisję co najmniej o kwocie przyznanej organizacjom producentów lub grupom statków połowiących przy użyciu podobnych narzędzi.
- (3) Wspólna polityka rybołówstwa zmierza do zapewnienia długoterminowej rentowności sektora rybołówstwa dzięki zrównoważonej eksploatacji żywych zasobów wodnych w oparciu o zasadę ostrożnego zarządzania zasobami.
- (4) Zgodnie z art. 36 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1224/2009, jeżeli Komisja ustali — na podstawie informacji uzyskanych od państw członkowskich i innych istotnych informacji znajdujących się w jej posiadaniu — że uprawnienia do połowów przysługujące Unii Europejskiej, danemu państwu członkowskiemu lub grupie państw członkowskich można uznać za wyczerpane w przypadku jednego narzędzia połowowego lub większej ich liczby bądź floty lub flot, Komisja powiadamia o tym dane państwo lub państwa członkowskie i zakazuje prowadzenia działalności połowowej w odniesieniu do danego obszaru, narzędzia połowowego, stada, grupy stad lub floty biorącej udział w tej konkretnej działalności połowowej.
- (5) Z informacji znajdujących się w posiadaniu Komisji wynika, że uprawnienia do połowów tuńczyka błękitnopłetwego w Oceanie Atlantyckim, na wschód od 45° długości geograficznej zachodniej, oraz w Morzu Śródziemnym przyznane tonarom zarejestrowanym we Włoszech, Portugalii i Hiszpanii zostały wyczerpane.
- (6) Z dniem 7 lipca Włochy poinformowały Komisję o nałożeniu zakazu prowadzenia działalności połowowej na swoje trzy tonary prowadzące w 2014 r. połowy tuńczyka błękitnopłetwego, ze skutkiem od dnia 29 czerwca 2014 r. od godz. 15.00.

⁽¹⁾ Dz.U. L 343 z 22.12.2009, s. 1.

⁽²⁾ Dz.U. L 24 z 28.1.2014, s. 1.

⁽³⁾ Dz.U. L 96 z 15.4.2009, s. 1.

- (7) Z dniem 16 lipca Portugalia poinformowała Komisję o nałożeniu zakazu prowadzenia działalności połowowej na swoje trzy tonary prowadzące w 2014 r. połowy tuńczyka błękitnopłetwego, ze skutkiem od dnia 15 lipca 2014 r. od godz. 00.00.
- (8) W dniach 10, 18 i 20 czerwca Hiszpania poinformowała Komisję o nałożeniu zakazu działalności połowowej na swoje cztery tonary prowadzące w 2014 r. połowy tuńczyka błękitnopłetwego, ze skutkiem od dnia 10 czerwca w odniesieniu do dwóch tonarów, ze skutkiem od dnia 19 czerwca w odniesieniu do jednego tonara i ze skutkiem od dnia 20 czerwca w odniesieniu do ostatniego ze wspomnianych tonarów, w związku z czym wszelka działalność połowowa została zakazana z dniem 20 czerwca 2014 r. od godz. 00.00.
- (9) Bez uszczerbku dla wspomnianych wyżej działań podejmowanych przez Włochy, Portugalię i Hiszpanię, Komisja powinna potwierdzić zakaz prowadzenia połowów tuńczyka błękitnopłetwego na wschód od 45° długości geograficznej zachodniej, oraz w Morzu Śródziemnym przy użyciu tonarów zarejestrowanych we Włoszech, ze skutkiem od dnia 29 czerwca od godz. 15.00, tonarów zarejestrowanych w Portugalii ze skutkiem od dnia 15 lipca od godz. 00.00 oraz tonarów zarejestrowanych w Hiszpanii ze skutkiem najpóźniej od dnia 20 czerwca 2014 r. od godz. 00.00,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Z dniem 29 czerwca 2014 r. od godz. 15.00 zakazuje się połowów tuńczyka błękitnopłetwego w Oceanie Atlantyckim, na wschód od 45° długości geograficznej zachodniej, oraz w Morzu Śródziemnym przy użyciu tonarów zarejestrowanych we Włoszech.

Tuńczyków błękitnopłetwych złowionych przy użyciu tych tonarów po wskazanej powyżej dacie nie zatrzymuje się na statku, nie umieszcza w sadzach w celu tuczenia i w celach hodowlanych, nie przeładowuje, nie przenosi, nie poławia ani nie wyładowuje.

Artykuł 2

Z dniem 15 lipca 2014 r. od godz. 00.00 zakazuje się połowów tuńczyka błękitnopłetwego w Oceanie Atlantyckim, na wschód od 45° długości geograficznej zachodniej, oraz w Morzu Śródziemnym przy użyciu tonarów zarejestrowanych w Portugalii.

Tuńczyków błękitnopłetwych złowionych przy użyciu tych tonarów po wskazanej powyżej dacie nie zatrzymuje się na statku, nie umieszcza w sadzach w celu tuczenia i w celach hodowlanych, nie przeładowuje, nie przenosi, nie poławia ani nie wyładowuje.

Artykuł 3

Najpóźniej od dnia 20 czerwca 2014 r. od godz. 00.00 zakazuje się prowadzenia połowów tuńczyka błękitnopłetwego w Oceanie Atlantyckim, na wschód od 45° długości geograficznej zachodniej, oraz w Morzu Śródziemnym przy użyciu tonarów zarejestrowanych w Hiszpanii.

Tuńczyków błękitnopłetwych złowionych przy użyciu tych tonarów po wskazanej powyżej dacie nie zatrzymuje się na statku, nie umieszcza w sadzach w celu tuczenia i w celach hodowlanych, nie przeładowuje, nie przenosi, nie poławia ani nie wyładowuje.

Artykuł 4

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 14 sierpnia 2014 r.

W imieniu Komisji,
za Przewodniczącego,
Michel BARNIER
Wiceprzewodniczący

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE KOMISJI (UE) NR 894/2014**z dnia 14 sierpnia 2014 r.**

zakazujące działalności połowowej statkom rybackim do połowów okrężnicą, pływającym pod banderą Chorwacji, Francji, Hiszpanii, Malty i Włoch bądź zarejestrowanym w tych państwach, poławiającym tuńczyka błękitnopłetwego w Oceanie Atlantyckim na wschód od 45° długości geograficznej zachodniej oraz w Morzu Śródziemnym

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 1224/2009 z dnia 20 listopada 2009 r. ustanawiające wspólnotowy system kontroli w celu zapewnienia przestrzegania przepisów wspólnej polityki rybołówstwa⁽¹⁾, w szczególności jego art. 36 ust. 2,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W rozporządzeniu Rady (UE) nr 43/2014 z dnia 20 stycznia 2014 r. ustalającym uprawnienia do połowów na 2014 rok dla pewnych stad ryb i grup stad ryb, stosowanych w wodach Unii oraz — w odniesieniu do statków unijnych — w niektórych wodach nienależących do Unii⁽²⁾ określono ilości tuńczyka błękitnopłetwego, które statki rybackie i tonary Unii Europejskiej mogą poławiać w 2014 r. w Oceanie Atlantyckim na wschód od 45° długości geograficznej zachodniej oraz w Morzu Śródziemnym.
- (2) Rozporządzenie Rady (WE) nr 302/2009 z dnia 6 kwietnia 2009 r. dotyczące wieloletniego planu odbudowy zasobów tuńczyka błękitnopłetwego we wschodnim Atlantyku i w Morzu Śródziemnym oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 43/2009 i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1559/2007⁽³⁾ zobowiązuje państwa członkowskie do informowania Komisji o indywidualnych kwotach przyznanym należącym do nich statkom o długości powyżej 24 metrów. W przypadku statków o długości poniżej 24 m oraz tonarów państwa członkowskie muszą powiadamiać Komisję co najmniej o kwocie przyznanej organizacjom producentów lub grupom statków poławiających przy użyciu podobnych narzędzi.
- (3) Wspólna polityka rybołówstwa zmierza do zapewnienia długoterminowej rentowności sektora rybołówstwa dzięki zrównoważonej eksploatacji żywych zasobów wodnych w oparciu o zasadę ostrożnego zarządzania zasobami.
- (4) Zgodnie z art. 36 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1224/2009, jeżeli Komisja ustali — na podstawie informacji uzyskanych od państw członkowskich i innych istotnych informacji znajdujących się w jej posiadaniu — że uprawnienia do połowów przysługujące Unii Europejskiej, danemu państwu członkowskiemu lub grupie państw członkowskich można uznać za wyczerpane w przypadku jednego narzędzia połowowego lub większej ich liczby bądź floty lub flot, Komisja powiadamia o tym dane państwo lub państwa członkowskie i zakazuje prowadzenia działalności połowowej w odniesieniu do danego obszaru, narzędzia połowowego, stada, grupy stad lub floty biorącej udział w tej konkretnej działalności połowowej.
- (5) Z informacji znajdujących się w posiadaniu Komisji wynika, że uprawnienia do połowów tuńczyka błękitnopłetwego w Oceanie Atlantyckim na wschód od 45° długości geograficznej zachodniej oraz w Morzu Śródziemnym przyznane statkom rybackim do połowów okrężnicą, pływającym pod banderą Chorwacji, Francji, Hiszpanii, Malty i Włoch bądź zarejestrowanym w tych państwach, zostały wyczerpane.
- (6) W dniu 24 czerwca Chorwacja poinformowała Komisję o nałożeniu zakazu działalności połowowej na osiem swoich statków rybackich do połowów okrężnicą, prowadzących w 2014 r. połowy tuńczyka błękitnopłetwego, ze skutkiem od dnia 24 czerwca 2014 r. od godz. 24.00.
- (7) W dniach 28 maja oraz 9 i 12 czerwca Francja poinformowała Komisję o nałożeniu zakazu działalności połowowej na 17 swoich statków rybackich do połowów okrężnicą, prowadzących w 2014 r. połowy tuńczyka błękitnopłetwego, ze skutkiem od dnia 28 maja w odniesieniu do 11 z wymienionych statków, ze skutkiem od dnia 9 czerwca w odniesieniu do dwóch z wymienionych statków oraz ze skutkiem od dnia 12 czerwca w odniesieniu do pozostałych czterech statków, w związku z czym wszelka działalność połowowa została zakazana ze skutkiem od dnia 12 czerwca 2014 r. od godz. 09.04.
- (8) W dniach 1, 2, 9 i 13 czerwca Włochy poinformowały Komisję o nałożeniu zakazu działalności połowowej na 12 swoich statków rybackich do połowów okrężnicą, prowadzących w 2014 r. połowy tuńczyka błękitnopłetwego, ze skutkiem od dnia 1 czerwca w odniesieniu do trzech z wymienionych statków, ze skutkiem od dnia 2 czerwca w odniesieniu do czterech z wymienionych statków, ze skutkiem od dnia 8 czerwca w odniesieniu do czterech z wymienionych statków oraz ze skutkiem od dnia 13 czerwca 2014 r. w odniesieniu do pozostałych statków, w związku z czym wszelka działalność połowowa została zakazana ze skutkiem od dnia 13 czerwca 2014 r. od godz. 23.02.

⁽¹⁾ Dz.U. L 343 z 22.12.2009, s. 1.⁽²⁾ Dz.U. L 24 z 28.1.2014, s. 1.⁽³⁾ Dz.U. L 96 z 15.4.2009, s. 1.

- (9) W dniu 12 czerwca Malta poinformowała Komisję o nałożeniu zakazu działalności połowowej na swoje statki rybackie do połowów okrężnicą, prowadzące w 2014 r. połowy tuńczyka błękitnopłetwego, ze skutkiem od dnia 10 czerwca 2014 r. od godz. 14.39.
- (10) W dniu 28 maja Hiszpania poinformowała Komisję o nałożeniu zakazu działalności połowowej na swoje statki rybackie do połowów okrężnicą, prowadzące w 2014 r. połowy tuńczyka błękitnopłetwego, ze skutkiem od dnia 28 maja 2014 r. od godz. 00.00.
- (11) Bez uszczerbku dla wspomnianych wyżej działań podjętych przez Chorwację, Francję, Hiszpanię, Malte i Włochy Komisja powinna potwierdzić zakaz prowadzenia połowów tuńczyka błękitnopłetwego w Oceanie Atlantyckim na wschód od 45° długości geograficznej zachodniej oraz w Morzu Śródziemnym przez statki rybackie do połowów okrężnicą, pływające pod banderą zainteresowanych państw członkowskich UE lub zarejestrowane w tych państwach, ze skutkiem od dnia 24 czerwca 2014 r. od godz. 24.00 w przypadku Chorwacji; ze skutkiem od dnia 12 czerwca 2014 r. najpóźniej od godz. 09.04 w przypadku Francji; ze skutkiem od dnia 13 czerwca 2014 r. najpóźniej od godz. 23.02 w przypadku Włoch; ze skutkiem od dnia 10 czerwca 2014 r. od godz. 14.39 w przypadku Malty i ze skutkiem od dnia 28 maja 2014 r. od godz. 00.00 w przypadku Hiszpanii,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Z dniem 24 czerwca 2014 r. od godz. 24.00 zakazuje się połowów tuńczyka błękitnopłetwego w Oceanie Atlantyckim na wschód od 45° długości geograficznej zachodniej oraz w Morzu Śródziemnym przez statki rybackie do połowów okrężnicą, pływające pod banderą Chorwacji lub zarejestrowane w tym państwie.

Tuńczyków błękitnopłetwych złowionych przez te statki po wskazanej powyżej dacie nie zatrzymuje się na burcie, nie umieszcza w sadzach w celu tuczenia i w celach hodowlanych, nie przeładowuje, nie przenosi ani nie wyładowuje.

Artykuł 2

Z dniem 12 czerwca 2014 r. najpóźniej od godz. 09.04 zakazuje się połowów tuńczyka błękitnopłetwego w Oceanie Atlantyckim na wschód od 45° długości geograficznej zachodniej oraz w Morzu Śródziemnym przez statki rybackie do połowów okrężnicą, pływające pod banderą Francji lub zarejestrowane w tym państwie.

Tuńczyków błękitnopłetwych złowionych przez te statki po wskazanej powyżej dacie nie zatrzymuje się na burcie, nie umieszcza w sadzach w celu tuczenia i w celach hodowlanych, nie przeładowuje, nie przenosi ani nie wyładowuje.

Artykuł 3

Z dniem 13 czerwca 2014 r. najpóźniej od godz. 23.02 zakazuje się połowów tuńczyka błękitnopłetwego w Oceanie Atlantyckim na wschód od 45° długości geograficznej zachodniej oraz w Morzu Śródziemnym przez statki rybackie do połowów okrężnicą, pływające pod banderą Włoch lub zarejestrowane w tym państwie.

Tuńczyków błękitnopłetwych złowionych przez te statki po wskazanej powyżej dacie nie zatrzymuje się na burcie, nie umieszcza w sadzach w celu tuczenia i w celach hodowlanych, nie przeładowuje, nie przenosi ani nie wyładowuje.

Artykuł 4

Z dniem 10 czerwca 2014 r. od godz. 14.39 zakazuje się połowów tuńczyka błękitnopłetwego w Oceanie Atlantyckim na wschód od 45° długości geograficznej zachodniej oraz w Morzu Śródziemnym przez statki rybackie do połowów okrężnicą, pływające pod banderą Malty lub zarejestrowane w tym państwie.

Tuńczyków błękitnopłetwych złowionych przez te statki po wskazanej powyżej dacie nie zatrzymuje się na burcie, nie umieszcza w sadzach w celu tuczenia i w celach hodowlanych, nie przeładowuje, nie przenosi ani nie wyładowuje.

Artykuł 5

Z dniem 28 maja 2014 r. od godz. 00.00 zakazuje się połowów tuńczyka błękitnopłetwego w Oceanie Atlantyckim na wschód od 45° długości geograficznej zachodniej oraz w Morzu Śródziemnym przez statki rybackie do połowów okrężnicą, pływające pod banderą Hiszpanii lub zarejestrowane w tym państwie.

Tuńczyków błękitnopłetwych złowionych przez te statki po wskazanej powyżej dacie nie zatrzymuje się na burcie, nie umieszcza w sadzach w celu tuczenia i w celach hodowlanych, nie przeładowuje, nie przenosi ani nie wyładowuje.

Artykuł 6

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem jego opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 14 sierpnia 2014 r.

W imieniu Komisji,
za Przewodniczącego,
Michel BARNIER
Wiceprzewodniczący

ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE) NR 895/2014**z dnia 14 sierpnia 2014 r.****zmieniające załącznik XIV do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH)****(Tekst mający znaczenie dla EOG)**

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniające dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 58 i 131,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Formaldehyd, oligomeryczne produkty reakcji z aniliną (techniczny MDA), spełnia kryteria klasyfikacji jako substancja rakotwórcza (kategorii 1B) zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 ⁽²⁾, w związku z czym spełnia kryteria wpisu do załącznika XIV do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 określone w art. 57 lit. a) tego rozporządzenia.
- (2) Kwas arsenowy spełnia kryteria klasyfikacji jako substancja rakotwórcza (kategorii 1A) zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1272/2008, w związku z czym spełnia kryteria wpisu do załącznika XIV do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 określone w art. 57 lit. a) tego rozporządzenia.
- (3) Eter bis(2-metoksyetylowy) (diglym) spełnia kryteria klasyfikacji jako substancja działająca szkodliwie na rozrodczość (kategorii 1B) zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1272/2008, w związku z czym spełnia kryteria wpisu do załącznika XIV do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 określone w art. 57 lit. c) tego rozporządzenia.
- (4) 1,2-dwuchloroetan (EDC) spełnia kryteria klasyfikacji jako substancja rakotwórcza (kategorii 1B) zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1272/2008, w związku z czym spełnia kryteria wpisu do załącznika XIV do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 określone w art. 57 lit. a) tego rozporządzenia.
- (5) 2,2'-dichloro-4,4'-metylenodianilina (MOCA) spełnia kryteria klasyfikacji jako substancja rakotwórcza (kategorii 1B) zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1272/2008, w związku z czym spełnia kryteria wpisu do załącznika XIV do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 określone w art. 57 lit. a) tego rozporządzenia.
- (6) Chromian chromu(III) spełnia kryteria klasyfikacji jako substancja rakotwórcza (kategorii 1B) zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1272/2008, w związku z czym spełnia kryteria wpisu do załącznika XIV do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 określone w art. 57 lit. a) tego rozporządzenia.
- (7) Chromian strontu spełnia kryteria klasyfikacji jako substancja rakotwórcza (kategorii 1B) zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1272/2008, w związku z czym spełnia kryteria wpisu do załącznika XIV do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 określone w art. 57 lit. a) tego rozporządzenia.
- (8) Dichromian(VI)-wodorotlenek dicynku i potasu spełnia kryteria klasyfikacji jako substancja rakotwórcza (kategorii 1 A) zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1272/2008, w związku z czym spełnia kryteria wpisu do załącznika XIV do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 określone w art. 57 lit. a) tego rozporządzenia.
- (9) Zasadowy chromian cynku spełnia kryteria klasyfikacji jako substancja rakotwórcza (kategorii 1 A) zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1272/2008, w związku z czym spełnia kryteria wpisu do załącznika XIV do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 określone w art. 57 lit. a) tego rozporządzenia.

⁽¹⁾ Dz.U. L 396 z 30.12.2006, s. 1.

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin (Dz.U. L 353 z 31.12.2008, s. 1).

- (10) Substancje te zostały zidentyfikowane i wpisane na kandydacką listę substancji zgodnie z art. 59 rozporządzenia (WE) nr 1907/2006. Ponadto zgodnie z art. 58 rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 w zaleceniu z dnia 17 stycznia 2013 r. ⁽¹⁾ Europejska Agencja Chemikaliów (zwana dalej „Agencją”) uznała za priorytet wpisanie tych substancji do załącznika XIV do tego rozporządzenia. Należy zatem wpisać te substancje do tego załącznika.
- (11) N,N-dimetyloacetamid (DMAC) spełnia kryteria klasyfikacji jako substancja działająca szkodliwie na rozrodczość (kategorii 1B) zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1272/2008, w związku z czym spełnia kryteria wpisu do załącznika XIV do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 określone w art. 57 lit. c) tego rozporządzenia. Substancja ta została także zidentyfikowana i wpisana na kandydacką listę substancji zgodnie z art. 59 rozporządzenia (WE) nr 1907/2006, a także, zgodnie z art. 58 tego rozporządzenia, w zaleceniu z 17 stycznia 2013 r. Agencja uznała za priorytetowe wpisanie tej substancji do załącznika XIV do tego rozporządzenia. DMAC ma podobne właściwości swoiste do właściwości swoistych N-metylo-2-pirolidonu (NMP), a te dwie substancje można uznać za potencjalne zamienniki w przypadku niektórych najważniejszych zastosowań. Substancja chemiczna NMP jest obecnie objęta procedurą wprowadzania ograniczeń zgodnie z art. 69 rozporządzenia (WE) nr 1907/2006. Wobec podobieństwa tych dwóch substancji, zarówno pod względem właściwości swoistych, jak i zastosowań przemysłowych, Komisja uważa, że aby zapewnić spójne podejście regulacyjne, należy odroczyć decyzję o wpisaniu DMAC do załącznika XIV do czasu.
- (12) Należy określić w załączniku XIV do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 ostateczne terminy składania wniosków i daty ostateczne, o których mowa w art. 58 ust. 1 lit. c) ppkt (i) oraz (ii) tego rozporządzenia.
- (13) W zaleceniu Agencji z dnia 17 stycznia 2013 r. wskazano daty, o których mowa w art. 58 ust. 1 lit. c) ppkt (ii) rozporządzenia (WE) nr 1907/2006, do których muszą wpłynąć wnioski, jeżeli wnioskodawca chce nadal używać substancji lub wprowadzać ją do obrotu do pewnych zastosowań, w odniesieniu do każdej substancji wymienionej w załączniku do tego rozporządzenia. Daty te ustalono na podstawie szacowanego czasu wymaganego do przygotowania wniosku o udzielenie zezwolenia, uwzględniając dostępne informacje odnośnie do poszczególnych substancji oraz informacje uzyskane podczas konsultacji społecznych przeprowadzonych zgodnie z art. 58 ust. 4 rozporządzenia (WE) nr 1907/2006. Zgodnie z art. 58 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 uwzględniono także możliwości rozpatrzenia przez Agencję wniosków w terminie przewidzianym w tym rozporządzeniu.
- (14) Co się tyczy chromianu chromu(III), chromianu strontu, dichromianu(VI)-wodorotlenku dicynku i potasu oraz zasadowego chromianu cynku — substancji będących związkami chromu(VI) — Agencja zaproponowała wyznaczenie ostatecznego terminu składania wniosków na 24 miesiące po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia. Komisja uważa jednak, że ostateczny termin składania wniosków powinien przypadać 35 miesięcy po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia, tak jak w przypadku siedmiu związków chromu(VI) już wymienionych w pozycjach 16–22 załącznika XIV do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006.
- (15) W przypadku każdej z substancji wymienionych w załączniku do niniejszego rozporządzenia data, o której mowa w art. 58 ust. 1 lit. c) ppkt (i) rozporządzenia (WE) nr 1907/2006, powinna przypadać 18 miesięcy po dacie, o której mowa w art. 58 ust. 1 lit. c) ppkt (ii) tego rozporządzenia.
- (16) W art. 58 ust. 1 lit. e) w związku z art. 58 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 przewidziano możliwość zwolnienia z obowiązku uzyskania zezwolenia dla określonych zastosowań lub kategorii zastosowań, pod warunkiem że ze szczegółowych przepisów unijnych ustalających minimalne wymagania dotyczące ochrony zdrowia ludzkiego lub środowiska wynika, że ryzyko jest objęte właściwą kontrolą. Zgodnie z dostępnymi obecnie informacjami nie należy ustanawiać zwolnień w oparciu o te przepisy.
- (17) Na podstawie dostępnych obecnie informacji nie należy ustanawiać zwolnień dotyczących działalności badawczo-rozwojowej ukierunkowanej na produkt i proces produkcji.
- (18) Na podstawie dostępnych obecnie informacji nie należy wyznaczać okresów przeglądu określonych zastosowań.
- (19) Należy zatem odpowiednio zmienić rozporządzenie (WE) nr 1907/2006.
- (20) Środki przewidziane w niniejszym rozporządzeniu są zgodne z opinią Komitetu ustanowionego na mocy art. 133 rozporządzenia (WE) nr 1907/2006,

⁽¹⁾ http://echa.europa.eu/documents/10162/13640/4th_a_xiv_recommendation_17jan2013_en.pdf

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

W załączniku XIV do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 wprowadza się zmiany zgodnie z załącznikiem do niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 2

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie trzeciego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 14 sierpnia 2014 r.

W imieniu Komisji
José Manuel BARROSO
Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK

W tabeli w załączniku XIV do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 dodaje się pozycje w brzmieniu:

Pozycja nr	Substancja	Swoista właściwość (swoiste właściwości) wymienione w art. 57	Procedury przejściowe		Wyłączone zastosowania (kategorie zastosowań)	Terminy przeglądów
			Ostateczny termin składania wniosków (*)	Data ostateczna (**)		
„23.	Formaldehyd, oligomeryczne produkty reakcji z aniliną (techniczny MDA) Nr WE: 500-036-1 Nr CAS: 25214-70-4	Rakotwórcza (kategorii 1B)	22 lutego 2016 r.	22 sierpnia 2017 r.	—	—
24.	Kwas arsenowy Nr WE: 231-901-9 Nr CAS: 7778-39-4	Rakotwórcza (kategorii 1A)	22 lutego 2016 r.	22 sierpnia 2017 r.	—	—
25.	Eter bis(2-metoksyetylowy) (diglym) Nr WE: 203-924-4 Nr CAS: 111-96-6	Działająca szkodliwie na rozrodczość (kategorii 1B)	22 lutego 2016 r.	22 sierpnia 2017 r.	—	—
26.	1,2-dwuchloroetan (EDC) Nr WE: 203-458-1 Nr CAS: 107-06-2	Rakotwórcza (kategorii 1B)	22 maja 2016 r.	22 listopada 2017 r.	—	—
27.	2,2'-dichloro-4,4'-metylenodianilina (MOCA) Nr WE: 202-918-9 Nr CAS: 101-14-4	Rakotwórcza (kategorii 1B)	22 maja 2016 r.	22 listopada 2017 r.	—	—
28.	Chromian chromu (III) Nr WE: 246-356-2 Nr CAS: 24613-89-6	Rakotwórcza (kategorii 1B)	22 lipca 2017 r.	22 stycznia 2019 r.	—	—
29.	Chromian strontu Nr WE: 232-142-6 Nr CAS: 7789-06-2	Rakotwórcza (kategorii 1B)	22 lipca 2017 r.	22 stycznia 2019 r.	—	—
30.	Dichromian(VI)-wodorotlenek dicynku i potasu Nr WE: 234-329-8 Nr CAS: 11103-86-9	Rakotwórcza (kategorii 1A)	22 lipca 2017 r.	22 stycznia 2019 r.	—	—
31.	Zasadowy chromian cynku Nr WE: 256-418-0 Nr CAS: 49663-84-5	Rakotwórcza (kategorii 1A)	22 lipca 2017 r.	22 stycznia 2019 r.	—	—

(*) Termin, o którym mowa w art. 58 ust. 1 lit. c) ppkt (ii) rozporządzenia (WE) nr 1907/2006.

(**) Termin, o którym mowa w art. 58 ust. 1 lit. c) ppkt (i) rozporządzenia (WE) nr 1907/2006.

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE KOMISJI (UE) NR 896/2014**z dnia 18 sierpnia 2014 r.****uchylające rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 793/2013 ustanawiające środki w odniesieniu do Wysp Owczych w celu zapewnienia ochrony stada śledzia atlantycko-skandynawskiego**

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1026/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie określonych środków podejmowanych w celu ochrony stad ryb względem państw pozwalających na nie zrównoważone połowy⁽¹⁾, w szczególności jego art. 7,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 793/2013 z dnia 20 sierpnia 2013 r. ustanawiające środki w odniesieniu do Wysp Owczych w celu zapewnienia ochrony stada śledzia atlantycko-skandynawskiego⁽²⁾ uznaje Wyspy Owcze za państwo pozwalające na nie zrównoważone połowy i ustanawia pewne środki dotyczące połowów stad śledzia atlantycko-skandynawskiego i powiązanych gatunków, zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1026/2012.
- (2) Art. 7 rozporządzenia (UE) nr 1026/2012 stanowi, że środki te przestają mieć zastosowanie, gdy państwo pozwalające na nie zrównoważone połowy przyjmie, niezależnie lub w ramach konsultacji, w celu ochrony stada będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania i zarządzania nim odpowiednie środki naprawcze, które nie osłabiają skutków środków podjętych przez Unię.
- (3) Poprzez zapowiedź ministra ds. rybołówstwa Wysp Owczych z dnia 12 czerwca 2014 r. Wyspy Owcze przyjęły limit połowowy w wysokości 40 000 ton śledzia na rok 2014, która to kwota, w liczbach bezwzględnych i względnych, jest znacznie poniżej limitu połowowego w wysokości 105 230 ton ustanowionego na rok 2013. Spowodowałoby to wzrost całkowitego dopuszczalnego połowu (TAC) zaproponowanego przez pozostałe państwa nadbrzeżne w ramach istniejącego długoterminowego planu zarządzania na 2014 r. o 4,4 %.
- (4) Według najnowszych opinii naukowych szacowany wpływ zwiększenia połowów w 2014 r. na biomasę śledzia do roku 2015 wyniosłby jedynie 0,4 %. Liczba ta może być uznana za nieistotną z punktu widzenia ochrony zasobów śledzia.
- (5) Środki naprawcze przyjęte przez Wyspy Owcze w połączeniu z udziałami przyjętymi wspólnie przez pozostałe państwa nadbrzeżne, takie jak Federacja Rosyjska, Norwegia, Islandia oraz państwa członkowskie Unii, nie podważą zatem wysiłków na rzecz ochrony uzgodnionych pomiędzy UE i pozostałymi państwami nadbrzeżnymi.
- (6) W konsekwencji środki przyjęte przez Komisję na mocy rozporządzenia wykonawczego (UE) nr 793/2013 powinny przestać obowiązywać zgodnie z art. 7 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1026/2012. Należy zatem uchylić rozporządzenie (UE) nr 793/2013.
- (7) Ponieważ dalsze stosowanie tych środków nie jest wymagane, niniejsze rozporządzenie powinno wejść w życie następnego dnia po jego opublikowaniu.
- (8) Pozostaje to bez uszczerbku dla przyszłych kwot określonych przez Wyspy Owcze oraz dla nadchodzących konsultacji państw nadbrzeżnych w sprawie wspólnego zarządzania zasobami śledzia atlantycko-skandynawskiego.
- (9) Komitet ds. Rybołówstwa i Akwakultury nie wydał opinii,

⁽¹⁾ Dz.U. L 316 z 14.11.2012, s. 34.⁽²⁾ Dz.U. L 223 z 21.8.2013, s. 1.

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 793/2013 traci moc.

Artykuł 2

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 18 sierpnia 2014 r.

W imieniu Komisji
José Manuel BARROSO
Przewodniczący

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE KOMISJI (UE) NR 897/2014**z dnia 18 sierpnia 2014 r.****ustanawiające przepisy szczegółowe dotyczące wdrażania programów współpracy transgranicznej finansowanych na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 232/2014 ustanawiającego Europejski Instrument Sąsiedztwa**

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 291,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 232/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Europejski Instrument Sąsiedztwa ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 12,uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 236/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające wspólne zasady i procedury wdrażania unijnych instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych ⁽²⁾, w szczególności jego art. 6 ust. 2,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Jednym z elementów ujętych w rozporządzeniu (UE) nr 232/2014 jest współpraca między co najmniej jednym państwem członkowskim Unii Europejskiej, z jednej strony, a co najmniej jednym krajem partnerskim wymienionym w załączniku I do tego rozporządzenia lub z Federacją Rosyjską, z drugiej strony, realizowana przy ich wspólnej części zewnętrznej granicy Unii w celu wzmocnienia współpracy transgranicznej.
- (2) Rozporządzenie (UE) nr 236/2014 ustanawia zasady udzielania pomocy wspólne dla wszystkich instrumentów na rzecz działań zewnętrznych.
- (3) Rozporządzenie (UE) nr 232/2014 przewiduje przyjęcie przepisów wykonawczych określających przepisy szczegółowe dotyczące wdrożenia współpracy transgranicznej. Wspomniane przepisy wykonawcze obejmują przepisy szczegółowe dotyczące między innymi stawki i metod współfinansowania; treści, przygotowania, zmiany i zamknięcia wspólnych programów operacyjnych; roli i funkcji struktur programu, w tym ich pozycji, skutecznej identyfikacji, rozliczalności i odpowiedzialności, opisu systemów zarządzania i kontroli oraz warunków technicznego i finansowego zarządzania unijnym wsparciem; procedur odzyskiwania środków we wszystkich krajach uczestniczących; monitorowania i oceny; działalności promocyjnej i informacyjnej; zarządzania dzielonego i pośredniego.
- (4) Dokument programowy przewidziany w art. 9 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 232/2014 określa strategiczne cele, na których realizację jest ukierunkowana współpraca transgraniczna oraz cele tematyczne i spodziewane indykatywne wyniki takiej współpracy i zawiera wykaz wspólnych programów operacyjnych, które mają zostać sporządzone.
- (5) Współpraca transgraniczna powinna być wdrażana przy pomocy wieloletnich wspólnych programów operacyjnych obejmujących współpracę dotyczącą jednej granicy lub grupy granic i wieloletnie priorytety służące realizacji spójnego zestawu celów tematycznych, które to priorytety mogą zostać wdrożone przy unijnym wsparciu.
- (6) Należy ustanowić przepisy wykonawcze określające szczegółowe zasady dotyczące wdrożenia programów współpracy transgranicznej finansowanych na podstawie rozporządzenia (UE) nr 232/2014, a jednocześnie należy zostawić krajom uczestniczącym pewien stopień elastyczności co do szczegółowych zasad organizacji i wdrażania programów szczegółowych w zależności od indywidualnego charakteru każdego programu. Zgodnie z tą zasadą i w myśl przepisów niniejszego rozporządzenia kraje uczestniczące powinny wspólnie przedkładać Komisji propozycje dotyczące wspólnych programów operacyjnych, które Komisja powinna przyjąć zgodnie z art. 10 ust. 4 rozporządzenia (UE) nr 232/2014.
- (7) Mając na względzie fakt, że wszystkie kraje uczestniczące muszą być włączone w struktury decyzyjne programu, podczas gdy za jego wdrażanie odpowiada zazwyczaj instytucja zarządzająca z siedzibą w jednym z państw członkowskich, niezbędne jest ustanowienie zasad regulujących strukturę organizacyjną, w tym obowiązki instytucji zarządzającej i podział obowiązków między wszystkimi organami wchodzącymi w skład struktur programu oraz w obrębie tych organów.

⁽¹⁾ Dz.U. L 77 z 15.3.2014, s. 27.⁽²⁾ Dz.U. L 77 z 15.3.2014, s. 95.

- (8) Opierając się na doświadczeniach zdobytych w okresie programowania 2007–2013, Komisja nie będzie automatycznie ponosić ostatecznej odpowiedzialności za odzyskiwanie środków w krajach partnerskich. Ustanowiono zatem nowe zasady w przepisach wykonawczych, zwiększające poziom odpowiedzialności krajów uczestniczących w zakresie zarządzania, kontroli i audytu. W oparciu o te zasady programy będą musiały określać własne systemy zarządzania i kontroli. Kraje partnerskie będą zobowiązane wspierać instytucje zarządzające we wdrażaniu programów poprzez powoływanie organów krajowych, punktów kontaktowych zajmujących się kontrolą i grupy audytorów.
- (9) Zgodnie z art. 10 ust. 8 rozporządzenia (UE) nr 232/2014 w razie konieczności kraje uczestniczące i instytucja zarządzająca zawierają umowy w celu określenia zasad, które nie zostały zawarte w umowach finansowych podpisanych z krajami partnerskimi lub Federacją Rosyjską.
- (10) Opierając się na doświadczeniach zdobytych w okresie programowania 2007–2013, zdecydowano, że procedury przyznawania dotacji i opracowane przez Komisję zasady dotyczące działań zewnętrznych nie będą już obowiązkowe. W przypadku programów należy zapewnić możliwość stosowania procedur opracowanych przez kraje uczestniczące, pod warunkiem spełnienia określonych norm zawartych w niniejszym rozporządzeniu.
- (11) Zgodnie z art. 7 ust. 7 rozporządzenia (UE) nr 232/2014 środki finansowe przyznawane na podstawie niniejszego rozporządzenia można połączyć ze środkami objętymi innymi odpowiednimi rozporządzeniami unijnymi. Umożliwi to przeniesienie finansowania z rozporządzenia (UE) nr 232/2014 do programów finansowanych na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 ⁽¹⁾. Równoważna zasada obowiązuje w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014 ⁽²⁾, umożliwiając przenoszenie finansowania do rozporządzenia (UE) nr 232/2014 w celu sfinansowania udziału beneficjentów wymienionych w tym rozporządzeniu w programach współpracy transgranicznej podlegających niniejszemu rozporządzeniu. Te nowe zasady pozwolą uprościć procedury zarządzania uczestnictwem tych krajów w programach.
- (12) Ze względu na fakt, że programy realizuje się zwykle metodą zarządzania dzielonego, systemy zarządzania i kontroli powinny być zgodne z przepisami unijnymi, w szczególności przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 ⁽³⁾ i rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 1268/2012 ⁽⁴⁾ oraz rozporządzenia Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 ⁽⁵⁾. Komisja powinna dopilnować, aby środki unijne były wykorzystywane zgodnie z obowiązującymi przepisami podczas realizacji programów.
- (13) Środki te są zgodne z opinią Komitetu ustanowionego rozporządzeniem (UE) nr 232/2014.
- (14) Aby umożliwić terminowe programowanie i wdrożenie programów, niniejsze rozporządzenie powinno wejść w życie trzeciego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

CZĘŚĆ PIERWSZA

PRZEDMIOT I DEFINICJE

Artykuł 1

Przedmiot

Niniejsze rozporządzenie ustanawia przepisy szczegółowe dotyczące wdrażania programów współpracy transgranicznej zgodnie z art. 12 rozporządzenia (UE) nr 232/2014 oraz art. 6 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 236/2014.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” (Dz.U. L 347 z 26.6.2013, s. 259).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II) (Dz.U. L 77 z 15.3.2014, s. 11).

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1268/2012 z dnia 29 października 2012 r. w sprawie zasad stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (Dz.U. L 362 z 31.12.2012, s. 1).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 312 z 23.12.1995, s. 1).

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

- a) „program” oznacza wspólny program operacyjny w rozumieniu art. 10 rozporządzenia (UE) nr 232/2014;
- b) „kraje uczestniczące” oznaczają wszystkie państwa członkowskie i kraje partnerskie biorące udział we współpracy transgranicznej oraz kraje należące do Europejskiego Obszaru Gospodarczego biorące udział w programie;
- c) „dokument programowy” oznacza dokument, o którym mowa w art. 9 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 232/2014 i który określa strategiczne cele, wykaz programów, indykatywne wieloletnie przydziały środków finansowych na każdy z programów i zakres geograficzny;
- d) „obszar objęty programem” oznacza odpowiednio główne regiony, regiony przylegające, ważne ośrodki społeczne, gospodarcze lub kulturalne oraz jednostki terytorialne, o których mowa w art. 8 ust. 3 i 4 rozporządzenia (UE) nr 232/2014;
- e) „główne regiony” oznaczają jednostki terytorialne, o których mowa w art. 8 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 232/2014, oraz obszary przygraniczne w jednostkach geograficznych Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej i w państwach Europejskiego Obszaru Gospodarczego zgodnie z dokumentem programowym;
- f) „regiony przylegające” oznaczają jednostki terytorialne, o których mowa w art. 8 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 232/2014, oraz jednostki terytorialne przylegające do głównych regionów w jednostkach geograficznych Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej i w państwach Europejskiego Obszaru Gospodarczego;
- g) „wspólny komitet monitorujący” oznacza wspólny komitet odpowiedzialny za monitorowanie wdrażania programu;
- h) „instytucja zarządzająca” oznacza instytucję wyznaczoną przez kraje uczestniczące jako odpowiedzialną za zarządzanie programem;
- i) „organ krajowy” oznacza podmiot wyznaczony przez każdy kraj uczestniczący i ponoszący ostateczną odpowiedzialność za wspieranie instytucji zarządzającej we wdrażaniu programu na jego terytorium;
- j) „wspólny sekretariat techniczny” oznacza organ powoływany przez kraje uczestniczące w celu wspierania organów programu;
- k) „instrumenty finansowe” oznaczają unijne środki pomocy finansowej przekazywane na zasadzie komplementarności dla osiągnięcia określonego celu lub celów polityki Unii. Takie instrumenty mogą mieć formę udziałów kapitałowych i quasi-kapitałowych, pożyczek, gwarancji lub innych instrumentów obciążonych ryzykiem, ewentualnie połączonych z dotacjami;
- l) „kraje partnerskie uczestniczące we współpracy transgranicznej” oznaczają kraje i terytoria wymienione w załączniku I do rozporządzenia (UE) nr 232/2014, Federację Rosyjską oraz beneficjentów wymienionych w załączniku I do rozporządzenia (UE) nr 231/2014 w przypadku współfinansowania na podstawie tego rozporządzenia;
- m) „nieprawidłowości” oznaczają wszelkie naruszenia umowy finansowej, kontraktu lub obowiązującego prawa wynikające z działania lub zaniechania podmiotu gospodarczego zaangażowanego we wdrażanie programu, które powodują lub mogłyby spowodować szkodę w budżecie Unii przez jego obciążenie nieuzasadnionym wydatkiem;
- n) „wkład Unii” oznacza część kwalifikowalnych wydatków programu lub projektu finansowaną przez Unię;
- o) „umowa” oznacza umowę wynikającą z zamówienia publicznego lub umowę o dotację zawartą w ramach programu;
- p) „duże projekty infrastrukturalne” oznaczają projekty obejmujące wszystkie roboty, działania lub usługi, które mają spełniać niepodzielną funkcję o konkretnym charakterze i jasno określonych celach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, aby realizować inwestycje przynoszące skutki i korzyści o charakterze transgranicznym i w przypadku których część budżetu wynosząca co najmniej 2,5 mln EUR jest przeznaczona na nabywanie infrastruktury;

- q) „instytucja pośrednicząca” oznacza każdy podmiot publiczny lub prywatny, za którego działania odpowiedzialność ponosi instytucja zarządzająca lub który wykonuje obowiązki w imieniu takiej instytucji w odniesieniu do beneficjentów realizujących projekty;
- r) „wykonawca” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, z którą została zawarta umowa wynikająca z zamówienia publicznego;
- s) „beneficjent” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, z którą została podpisana umowa o dotację;
- t) „rok obrotowy” oznacza okres od 1 lipca do 30 czerwca, z wyjątkiem pierwszego roku obrotowego, w odniesieniu do którego oznacza on okres od rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków do dnia 30 czerwca 2015 r. Ostatnim rokiem obrotowym jest okres od dnia 1 lipca 2023 r. do 30 września 2024 r. W przypadku zarządzania pośredniego z organizacją międzynarodową w rozumieniu art. 80 rokiem obrotowym jest rok budżetowy;
- u) „rok budżetowy” oznacza okres od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia.

CZĘŚĆ DRUGA

WSPÓLNE PRZEPISY

TYTUŁ 1

OGÓLNE RAMY WDROŻENIA

ROZDZIAŁ 1

Programy

Artykuł 3

Przygotowanie

Każdy program jest przygotowywany za wspólnym porozumieniem wszystkich krajów uczestniczących zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 232/2014, dokumentem programowym oraz niniejszym rozporządzeniem.

Artykuł 4

Treść

Każdy program zawiera w szczególności następujące informacje:

1. Wprowadzenie: krótki opis etapów przygotowywania programu z uwzględnieniem informacji na temat konsultacji i działań podjętych w celu zaangażowania krajów uczestniczących oraz innych zainteresowanych stron w przygotowywanie programu.
2. Opis obszaru objętego programem:
 - a) główne regiony: wykaz kwalifikowalnych jednostek terytorialnych określonych w dokumencie programowym oraz, w stosownych przypadkach, ewentualne rozszerzenie zgodnie z art. 8 ust. 4 rozporządzenia (UE) nr 232/2014 oraz zgodnie z wymaganiami określonymi w dokumencie programowym;
 - b) regiony przylegające, w stosownych przypadkach: wykaz regionów przylegających, uzasadnienie ich włączenia zgodnie z wymaganiami określonymi w dokumencie programowym oraz warunki ich uczestnictwa w programie według decyzji podjętych przez kraje uczestniczące;
 - c) ważne ośrodki społeczne, gospodarcze lub kulturalne, o których mowa w art. 8 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 232/2014, w stosownych przypadkach: wykaz ośrodków według priorytetów, uzasadnienie ich włączenia zgodnie z wymaganiami określonymi w dokumencie programowym oraz warunki ich uczestnictwa w programie według decyzji podjętych przez kraje uczestniczące;
 - d) mapa obszaru objętego programem, zawierająca nazwę każdej jednostki terytorialnej z rozróżnieniem, w stosownych przypadkach, jednostek terytorialnych, o których mowa w lit. a), b) i c);
 - e) poza opisem obszaru objętego programem, w stosownych przypadkach, w programie wskazuje się zamiar skorzystania z art. 10 ust. 5 rozporządzenia (UE) nr 232/2014 na warunkach określonych w dokumencie programowym.

3. Strategia programu:

- a) opis strategii programu z uwzględnieniem wybranych celów tematycznych i odpowiadających im priorytetów zgodnie z postanowieniami zawartymi w dokumencie programowym;
- b) uzasadnienie wybranej strategii na podstawie:
 - analizy sytuacji społeczno-gospodarczej i środowiskowej obszaru objętego programem pod względem mocnych i słabych stron oraz średniookresowych potrzeb wynikających z tej analizy,
 - opisu doświadczeń wyniesionych z wcześniej zrealizowanych programów transgranicznych,
 - informacji wynikających z szerszych konsultacji z zainteresowanymi stronami na temat spójności z innymi programami finansowanymi przez Unię w odpowiednich krajach i regionach oraz analizy spójności z krajowymi i regionalnymi strategiami oraz polityką,
 - analizy ryzyka i środków jego ograniczania;
- c) opisu obiektywnie weryfikowalnych wskaźników, w szczególności:
 - spodziewanych wyników dla każdego priorytetu oraz odpowiednich wskaźników rezultatu wraz z wartością bazową i wartością docelową,
 - wskaźników produktu dla każdego priorytetu, z uwzględnieniem wartości docelowej ujętej ilościowo, które mają przyczynić się do osiągnięcia wyników;
- d) opisu sposobów włączania w główny nurt następujących zagadnień przekrojowych, w stosownych przypadkach: demokracja i prawa człowieka, zrównoważenie środowiskowe, równouprawnienie płci i HIV/AIDS.

4. Struktury i wyznaczenie właściwych organów i instytucji zarządzających:

- a) skład wspólnego komitetu monitorującego i zadania;
- b) instytucja zarządzająca i procedura jej wyznaczania;
- c) organy krajowe wszystkich krajów uczestniczących, w szczególności organ w każdym kraju uczestniczącym, o którym mowa w art. 20 i 31 oraz, w stosownych przypadkach, struktury wsparcia poza wymienionymi w lit. e) i f);
- d) procedura powoływania wspólnego sekretariatu technicznego oraz, w stosownych przypadkach, oddziały i zadania;
- e) instytucja audytowa i członkowie grupy audytorów;
- f) jednostka lub jednostki wyznaczone jako punkty kontaktowe zajmujące się kontrolą we wszystkich krajach uczestniczących oraz ich zadania zgodnie z art. 32.

5. Realizacja programu:

- a) skrócony opis systemów zarządzania i kontroli zgodnie z art. 30;
- b) okres przeznaczony na realizację programu;
- c) opis procedur wyboru projektów zgodnie z art. 30;
- d) opis charakteru wsparcia, z podziałem na priorytety, zgodnie z art. 38, z uwzględnieniem wykazu projektów wybieranych w ramach procedury bezpośredniej lub wkładów w instrumenty finansowe. Zawiera również orientacyjny harmonogram wyboru projektów do finansowania zgodnie z art. 41;
- e) opis planowanego wykorzystania pomocy technicznej i mających zastosowanie procedur udzielania zamówień;
- f) opis systemów monitorowania i oceny wraz z orientacyjnym planem monitorowania i oceny na cały okres trwania programu;

- g) strategia komunikacji na cały okres trwania programu oraz orientacyjny plan działań informacyjnych i komunikacyjnych na pierwszy rok;
- h) informacje na temat spełnienia wymogów regulacyjnych określonych w dyrektywie 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹⁾;
- i) indykatywny plan finansowy zawierający dwie tabele (bez podziału na kraje uczestniczące):
 - tabelę określającą wstępne roczne środki finansowe na zobowiązania i płatności przewidziane dla wsparcia z Unii na każdy cel tematyczny i pomoc techniczną. Środki pierwszego roku obejmują koszty działań przygotowawczych zgodnie z art. 16,
 - tabelę określającą wstępne kwoty środków finansowych wsparcia z Unii oraz współfinansowania na cały okres programowania dla każdego celu tematycznego i pomocy technicznej;
- j) zasady dotyczące kwalifikowalności wydatków, o których mowa w art. 48 i 49;
- k) podział odpowiedzialności między krajami uczestniczącymi zgodnie z art. 74;
- l) zasady dotyczące przenoszenia, wykorzystywania i monitorowania współfinansowania;
- m) opis systemów informatycznych do raportowania i wymiany skomputeryzowanych danych między instytucją zarządzającą a Komisją;
- n) język lub języki przyjęte w programie zgodnie z art. 7.

Artykuł 5

Przyjęcie

1. W ciągu roku od zatwierdzenia dokumentu programowego kraje uczestniczące wspólnie przedkładają Komisji propozycję dotyczącą programu, zawierającą wszystkie elementy, o których mowa w art. 4. Kraje uczestniczące potwierdzają na piśmie swoją akceptację treści programu przed złożeniem propozycji Komisji.
2. Komisja weryfikuje, czy program zawiera wszystkie elementy, o których mowa w art. 4. Komisja przeprowadza ocenę zgodności programu z rozporządzeniem (UE) nr 232/2014, dokumentem programowym, niniejszym rozporządzeniem i innymi mającymi zastosowanie przepisami Unii. Ocena dotyczy w szczególności:
 - a) jakości analizy, jej spójności z proponowanymi priorytetami oraz innymi programami finansowanymi przez Unię;
 - b) prawidłowości planu finansowego;
 - c) zgodności z dyrektywą 2001/42/WE.
3. W terminie trzech miesięcy od daty przedłożenia programu Komisja przedstawia swoje uwagi i wnioskuję o wprowadzenie niezbędnych zmian. Kraje uczestniczące przedkładają wszystkie niezbędne informacje w ciągu dwóch miesięcy od wniosku Komisji. W ciągu sześciu miesięcy od daty przedłożenia programu Komisja zatwierdza program, pod warunkiem że wszystkie uwagi Komisji zostały odpowiednio uwzględnione. Komisja może przedłużyć powyższe terminy w zależności od charakteru wymaganych zmian.
4. Każdy program przyjmowany jest decyzją Komisji na cały okres jego trwania zgodnie z art. 10 ust. 4 rozporządzenia (UE) nr 232/2014.

Artykuł 6

Korekty i zmiany

1. Korekty programu, które nie wpływają znacząco na charakter i cele programu, uznaje się za korekty inne niż zasadnicze. W szczególności:
 - a) zmiany, które łącznie nie przekraczają 20 % pierwotnie przydzielonego wkładu Unii na każdy cel tematyczny lub pomoc techniczną lub zmiany przewidziane w ust. 2, obejmujące przeniesienie między celami tematycznymi lub z pomocy technicznej na cele tematyczne;
 - b) zmiany, które łącznie nie przekraczają 20 % pierwotnie przydzielonego wkładu Unii na każdy cel tematyczny lub zmiany przewidziane w ust. 2 obejmujące przeniesienie z celów tematycznych na pomoc techniczną.

⁽¹⁾ Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz.U. L 197 z 21.7.2001, s. 30).

Zmiany planu finansowego programu, o których mowa w lit. a), mogą być dokonywane bezpośrednio przez instytucję zarządzającą po uprzednim zatwierdzeniu przez wspólny komitet monitorujący. Instytucja zarządzająca informuje Komisję o wszelkich takich zmianach najpóźniej w kolejnym sprawozdaniu rocznym i przekazuje Komisji wszystkie niezbędne dodatkowe informacje.

W przypadku zmian planu finansowego programu, o których mowa w lit. b), instytucja zarządzająca występuje o uprzednie zatwierdzenie zarówno przez wspólny komitet monitorujący, jak i Komisję.

2. Na uzasadniony wniosek wspólnego komitetu monitorującego lub z inicjatywy Komisji po konsultacji ze wspólnym komitetem monitorującym w programach mogą być wprowadzane zmiany w wyniku:

- a) przeglądu dokumentu programowego;
- b) istotnych zmian społeczno-gospodarczych lub zasadniczych zmiany na obszarze objętym programem;
- c) trudności z wdrożeniem;
- d) zmian w planie finansowym wykraczających poza margines elastyczności, o którym mowa w ust. 1, lub jakiegokolwiek zmiany istotnie wpływającej na charakter i cele programu;
- e) audytów, monitoringu i ocen.

3. Wnioski o dokonanie zmian w programach muszą być należycie uzasadnione i odzwierciedlać przewidywany wpływ zmian programu.

4. Komisja dokonuje oceny informacji dostarczonych zgodnie z ust. 2 i 3. Jeśli Komisja zgłasza uwagi, instytucja zarządzająca przekazuje Komisji wszelkie niezbędne informacje dodatkowe. W ciągu pięciu miesięcy od przedłożenia wniosku o dokonanie zmian Komisja zatwierdza wniosek, pod warunkiem że wszystkie uwagi Komisji zostały odpowiednio uwzględnione.

5. Wszelkie zmiany programu w przypadkach, o których mowa w ust. 2 lub art. 66 ust. 5, przyjmowane są decyzją Komisji i mogą wymagać modyfikacji umów finansowych, o których mowa w art. 8 i 9.

Artykuł 7

Używanie języków

1. W każdym programie używa się jednego lub kilku języków urzędowych Unii jako języka roboczego. Ponadto kraje uczestniczące mogą podjąć decyzję o używaniu innych języków urzędowych spoza Unii jako języka roboczego. Wybór języka roboczego lub języków roboczych opisuje się w programie zgodnie z art. 4.

2. Aby uwzględnić aspekt partnerski programów, beneficjenci mogą przedstawiać instytucji zarządzającej dokumenty dotyczące projektów w swoim języku narodowym, pod warunkiem że taka możliwość zostanie wyraźnie określona w programie, a wspólny komitet monitorujący zapewni niezbędne środki, za pośrednictwem instytucji zarządzającej, na ewentualne niezbędne tłumaczenia ustne i pisemne.

3. Koszty tłumaczeń ustnych i pisemnych na wszystkie języki przyjęte w programie pokrywa się z budżetu pomocy technicznej na poziomie programu lub z budżetu każdego projektu na poziomie projektu.

ROZDZIAŁ 2

Umowy finansowe

Artykuł 8

Umowy finansowe z krajami partnerskimi uczestniczącymi we współpracy transgranicznej

1. Komisja zawiera umowy finansowe z każdym krajem partnerskim uczestniczącym we współpracy transgranicznej. Umowy finansowe mogą być podpisywane również przez inne kraje uczestniczące oraz przez instytucję zarządzającą lub przez kraj, w którym siedzibę ma instytucja zarządzająca.

2. Umowy finansowe zawierane są najpóźniej przed końcem roku, który następuje po roku przyjęcia przez Komisję decyzji w sprawie programu. Jednakże w przypadku gdy program obejmuje więcej niż jeden kraj partnerski uczestniczący we współpracy transgranicznej, przynajmniej jedna umowa finansowa musi zostać podpisana przez wszystkie strony w tym terminie. Pozostałe kraje partnerskie uczestniczące we współpracy transgranicznej mogą podpisać odpowiednie umowy finansowe w późniejszym czasie. Do czasu wejścia w życie umowy finansowej składnik zewnętrzny programu z danym krajem partnerskim uczestniczącym we współpracy transgranicznej nie może zostać uruchomiony. Jeśli program jest współfinansowany na podstawie rozporządzenia (UE) nr 231/2014 i jest więcej niż jeden kraj partnerski uczestniczący we współpracy transgranicznej, przynajmniej jedna umowa finansowa z jednym partnerskim krajem uczestniczącym wymienionym w załączniku I do rozporządzenia (UE) 232/2014 lub Federacją Rosyjską musi zostać podpisana przez wszystkie strony najpóźniej przed końcem roku, który następuje po roku przyjęcia przez Komisję decyzji w sprawie programu.

Artykuł 9

Umowy finansowe z krajami partnerskimi uczestniczącymi we współpracy transgranicznej zapewniającymi współfinansowanie

1. W przypadku przeniesienia współfinansowania kraju partnerskiego uczestniczącego we współpracy transgranicznej na instytucję zarządzającą, umowa finansowa, o której mowa w art. 8, zostaje podpisana również przez inne uczestniczące państwa członkowskie i przez instytucję zarządzającą lub przez kraj, w którym siedzibę ma instytucja zarządzająca.
2. Umowa finansowa zawiera następujące postanowienia dotyczące współfinansowania kraju partnerskiego uczestniczącego we współpracy transgranicznej:
 - a) kwota;
 - b) przeznaczenie i warunki wykorzystania, w tym warunki składania wniosków;
 - c) zasady płatności;
 - d) zarządzanie finansowe;
 - e) prowadzenie dokumentacji;
 - f) obowiązki sprawozdawcze;
 - g) weryfikacja i kontrole;
 - h) nieprawidłowości i odzyskiwanie środków.

ROZDZIAŁ 3

Inne umowy lub protokoły ustaleń

Artykuł 10

Treść

Instytucja zarządzająca może podpisać protokół ustaleń lub inne umowy z krajami uczestniczącymi określające zasady programu, w szczególności dotyczące krajowego współfinansowania, szczegółowych obowiązków finansowych, audytów i odzyskiwania środków.

Treść wspomnianych protokołów ustaleń lub innych umów musi być zgodna z przepisami niniejszego rozporządzenia i postanowieniami umowy finansowej (umów finansowych).

ROZDZIAŁ 4

Wdrażanie

Artykuł 11

Metody realizacji

Programy są zwykle realizowane w ramach zarządzania dzielonego z państwami członkowskimi zgodnie z art. 59 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012. Kraje uczestniczące mogą zaproponować realizację programu w ramach zarządzania pośredniego przez kraj partnerski uczestniczący we współpracy transgranicznej lub organizację międzynarodową zgodnie z art. 60 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012.

Programy realizowane w ramach zarządzania pośredniego podlegają przepisom części trzeciej niniejszego rozporządzenia.

TYTUŁ II

WSPÓŁFINANSOWANIE*Artykuł 12***Wskaźnik współfinansowania**

1. Współfinansowanie stanowi co najmniej 10 % wkładu Unii.
2. W miarę możliwości współfinansowanie zostaje podzielone w zrównoważony sposób na cały okres realizacji programu, tak aby minimalny cel 10 % został osiągnięty do końca programu.
3. Pomoc udzielona w ramach programu musi być zgodna z mającymi zastosowanie zasadami Unii dotyczącymi pomocy państwa w rozumieniu art. 107 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

*Artykuł 13***Źródła współfinansowania**

1. Współfinansowanie pochodzi ze źródeł innych niż Unia.
2. Kraje uczestniczące mogą swobodnie określać pochodzenie, kwotę i podział środków pozyskanych ze współfinansowania w ramach każdego programu.
3. Jeśli kraj partnerski uczestniczący we współpracy transgranicznej zdecyduje się przenieść współfinansowanie na instytucję zarządzającą, ustalenia dotyczące zapewniania, wykorzystywania i monitorowania współfinansowania określa umowa finansowa, o której mowa w art. 9, oraz, w stosownych przypadkach, umowy, o których mowa w art. 10.
4. We wszystkich innych przypadkach ustalenia dotyczące współfinansowania mogą zostać określone w umowach, o których mowa w art. 10.

*Artykuł 14***Wkłady rzeczowe**

1. Każdy przypadek nieodpłatnego przekazania zasobów niefinansowych przez osobę trzecią uznaje się za wkład rzeczowy na poziomie programu lub projektu. Koszty związane z personelem przydzielonym do projektu lub programu nie mogą zostać uznane za wkład rzeczowy, ale mogą zostać uznane za współfinansowanie z tytułu minimalnej proporcji 10 %, o której mowa w art. 12, jeśli płatnikami są beneficjenci lub kraje uczestniczące.
2. Wkłady rzeczowe nie są kosztami kwalifikowalnymi i nie mogą zostać uznane za współfinansowanie z tytułu minimalnej proporcji 10 %, o której mowa w art. 12.

TYTUŁ III

OKRES REALIZACJI*Artykuł 15***Okres realizacji**

Okres realizacji każdego programu rozpoczyna się najwcześniej z dniem przyjęcia programu przez Komisję i kończy najpóźniej w dniu 31 grudnia 2024 r.

*Artykuł 16***Etap uruchamiania programu**

1. W ramach zarządzania dzielonego program jest uruchamiany w uczestniczących państwach członkowskich po otrzymaniu powiadomienia określonego w art. 25 ust. 4, za pośrednictwem którego Komisja informuje, że nie zamierza zwracać się o dokumenty określone w tym artykule lub że nie zgłasza żadnych uwag. Kraje uczestniczące mogą wcześniej rozpocząć działania przygotowawcze konieczne do ustanowienia systemów zarządzania i kontroli. Powiązane koszty są kwalifikowalne zgodnie z art. 36.

2. W ramach zarządzania pośredniego, o którym mowa w art. 80 i 82, program rozpoczyna się w uczestniczących państwach członkowskich po wejściu w życie umowy powierzającej zadania związane z wykonaniem budżetu organizacji międzynarodowej lub krajowi partnerskiemu uczestniczącemu we współpracy transgranicznej.
3. Ponadto w celu uruchomienia programu można również podjąć następujące dalsze działania przygotowawcze:
 - a) rozpoczęcie działalności instytucji zarządzającej i, w stosownych przypadkach, wspólnego sekretariatu technicznego;
 - b) pierwsze posiedzenia wspólnego komitetu monitorującego, w tym przedstawicieli krajów partnerskich uczestniczących we współpracy transgranicznej, które nie podpisały jeszcze umowy finansowej lub w przypadku których umowa finansowa nie weszła jeszcze w życie;
 - c) przygotowanie i uruchomienie procedur wyboru projektów lub udzielania zamówień obejmujących klauzulę zawieszenia związaną z wejściem w życie umów finansowych.
4. Do czasu wejścia w życie odpowiednich umów finansowych mogą zostać wszczęte wyłącznie działania przygotowawcze, o których mowa w ust. 1 i 3, z odpowiednim krajem partnerskim uczestniczącym we współpracy transgranicznej.

Artykuł 17

Wstrzymanie programu

1. Jeśli żaden z krajów partnerskich uczestniczących we współpracy transgranicznej nie podpisze odpowiedniej umowy finansowej przed terminem wskazanym w art. 8 ust. 2, program zostaje wstrzymany.

Już ujęte w zobowiązaniach roczne transze z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego pozostają dostępne przez normalnie przewidziany okres, jednak mogą zostać wykorzystane jedynie na działania realizowane wyłącznie w danych państwach członkowskich i zakontraktowane przed wydaniem przez Komisję decyzji o wstrzymaniu programu. Instytucja zarządzająca przekazuje Komisji sprawozdanie końcowe w terminie trzech miesięcy od zamknięcia umów, a Komisja postępuje zgodnie z ust. 2 i 3.

2. Jeśli program nie może zostać zrealizowany wskutek problemów powstałych w relacjach między krajami uczestniczącymi oraz w innych należycie uzasadnionych przypadkach Komisja może podjąć decyzję o wstrzymaniu programu przed przewidywanym zakończeniem okresu realizacji na wniosek wspólnego komitetu monitorującego lub z własnej inicjatywy po konsultacji ze wspólnym komitetem monitorującym.

3. W przypadku wstrzymania programu instytucja zarządzająca przekazuje sprawozdanie końcowe w terminie sześciu miesięcy od decyzji Komisji. Po rozliczeniu wcześniejszych zaliczek Komisja dokonuje płatności końcowej lub — w razie potrzeby — wydaje nakaz odzyskania środków. Komisja dokonuje również umorzenia salda zobowiązań.

Opcjonalnie może zostać podjęta decyzja o redukcji środków budżetowych programu zgodnie z art. 6 ust. 2 lit. c).

4. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 i 2, wsparcie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego odpowiadające jeszcze nieujętych w zobowiązaniach transzom rocznym lub transzom rocznym ujętym w zobowiązaniach i umorzonym w całości lub częściowo w tym samym roku budżetowym, które nie zostały alokowane na inny program w ramach tej samej kategorii programów współpracy zewnętrznej, alokuje się na wewnętrzne programy współpracy transgranicznej na podstawie art. 4 rozporządzenia (UE) nr 1299/2013.

Wsparcie na podstawie rozporządzenia (UE) nr 232/2014 odpowiadające jeszcze nieujętych w zobowiązaniach transzom rocznym lub transzom rocznym ujętym w zobowiązaniach i umorzonym w całości lub częściowo w tym samym roku budżetowym wykorzystuje się na finansowanie innych programów lub projektów kwalifikujących się na podstawie rozporządzenia (UE) nr 232/2014.

Artykuł 18

Projekty

1. Umowa dotycząca dużych projektów infrastrukturalnych wybranych w ramach procedury bezpośredniej zostaje podpisana i wkład na rzecz instrumentów finansowych zostaje zapewniony przed dniem 30 czerwca 2019 r.
2. Wszystkie inne umowy podpisuje się przed dniem 31 grudnia 2021 r.
3. Wszystkie działania realizowane w ramach projektów finansowane przez program muszą zakończyć się najpóźniej dnia 31 grudnia 2022 r.

Artykuł 19

Zakończenie programu

1. Wyłącznie działania związane z zakończeniem programu mogą być prowadzone w okresie między 1 stycznia 2023 r. a 30 września 2024 r.
2. Program uznaje się za zakończony po przeprowadzeniu następujących operacji:
 - a) zakończenie wszystkich umów zawartych w ramach programu;
 - b) dokonanie płatności lub odzyskanie salda końcowego;
 - c) umorzenie przez Komisję pozostałych środków finansowych.
3. Zakończenie programu nie narusza prawa Komisji do dokonania w późniejszym terminie korekt finansowych wobec instytucji zarządzającej lub beneficjentów, jeżeli końcowa kwota programu lub projektów wymaga korekty w wyniku kontroli lub audytów przeprowadzonych po dacie zakończenia programu.

TYTUŁ IV

STRUKTURY PROGRAMU

Artykuł 20

Wyznaczenie organów i instytucji zarządzających

1. Kraje uczestniczące wybierają jako instytucję zarządzającą krajowy, regionalny lub lokalny organ lub podmiot publiczny bądź podmiot prawa prywatnego realizujący misję publiczną. Ta sama instytucja zarządzająca może być wybrana dla więcej niż jednego programu.
2. Kraje uczestniczące wyznaczają krajowy, regionalny lub lokalny organ lub podmiot publiczny, funkcjonalnie niezależny od instytucji zarządzającej, jako jedną instytucję audytową. Instytucja audytowa ma siedzibę w tym samym państwie członkowskim, co instytucja zarządzająca. Ta sama instytucja audytowa może zostać wyznaczona dla więcej niż jednego programu.
3. Do realizacji zadań instytucji zarządzającej, na jej odpowiedzialność, może zostać wyznaczona jedna lub więcej instytucji pośredniczących. Stosowne uzgodnienia między instytucją zarządzającą a instytucjami pośredniczącymi zostają formalnie ujęte na piśmie. Instytucja pośrednicząca przedstawia gwarancje swojej płynności finansowej i kompetencji w danej dziedzinie, jak również w zarządzaniu administracyjnym i finansowym.
4. W systemach zarządzania i kontroli oraz, w stosownych przypadkach, w umowach finansowych, o których mowa w art. 8 i 9 lub umowach, o których mowa w art. 10, kraje uczestniczące ustanawiają zasady regulujące ich stosunki z instytucją zarządzającą i instytucją audytową, stosunki między tymi instytucjami oraz stosunki tych instytucji z Komisją.
5. Państwo członkowskie, w którym znajduje się siedziba instytucji zarządzającej, może z własnej inicjatywy wyznaczyć podmiot koordynujący, którego zadaniem jest kontaktowanie się z Komisją i dostarczanie jej informacji, koordynowanie działań innych wyznaczonych podmiotów i propagowanie jednolitego stosowania właściwych przepisów.
6. Każdy kraj uczestniczący wyznacza:
 - a) instytucję krajową do wspierania instytucji zarządzającej w zakresie zarządzania programem zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami;
 - b) kontrolny punkt kontaktowy w celu wspierania instytucji zarządzającej w kontrolowaniu realizacji obowiązków wynikających z programu;
 - c) przedstawiciela do grupy audytorów zgodnie z art. 28 ust. 2;
 - d) przedstawicieli do wspólnego komitetu monitorującego zgodnie z art. 21.

ROZDZIAŁ 1

Wspólny komitet monitorujący

Artykuł 21

Wspólny komitet monitorujący

W ciągu trzech miesięcy od daty przyjęcia programu przez Komisję kraje uczestniczące powołują wspólny komitet monitorujący.

Artykuł 22

Skład wspólnego komitetu monitorującego

1. W skład wspólnego komitetu monitorującego wchodzi co najmniej jeden przedstawiciel wyznaczony przez każdy kraj uczestniczący. Członkowie komitetu są wyznaczani na zasadzie funkcyjnej, a nie osobistej. Inne osoby mogą zostać wyznaczone jako obserwatorzy przez wspólny komitet monitorujący.
2. W miarę możliwości i w stosownych przypadkach kraje uczestniczące zapewniają uczestnictwo wszystkich odpowiednich podmiotów, w szczególności lokalnych zainteresowanych stron, w tym organizacji społeczeństwa obywatelskiego i władz lokalnych, aby zapewnić ich uczestnictwo we wdrażaniu programu.
3. Komisja angażuje się w prace wspólnego komitetu monitorującego jako obserwator. Komisja zapraszana jest na każde posiedzenie wspólnego komitetu monitorującego wraz z przedstawicielami krajów uczestniczących. Komisja może zdecydować, czy będzie uczestniczyć w całym posiedzeniu wspólnego komitetu monitorującego czy w jego części.
4. Wspólnemu komitetowi monitorującemu przewodniczy jeden z jego członków, przedstawiciel instytucji zarządzającej lub inna osoba zgodnie z regulaminem wewnętrznym.
5. Przedstawiciel instytucji zarządzającej, wspólnego sekretariatu technicznego lub instytucji pośredniczącej, o której mowa w art. 20 ust. 3, zostanie powołany na sekretarza wspólnego komitetu monitorującego.

Artykuł 23

Funkcjonowanie

1. Wspólny komitet monitorujący opracowuje i przyjmuje jednogłośnie regulamin wewnętrzny.
2. Wspólny komitet monitorujący stara się podejmować decyzje w drodze konsensusu. W niektórych przypadkach komitet może jednakże stosować procedurę głosowania, w szczególności jeżeli przeprowadza ostateczny wybór projektów i przyznawanych im kwot dotacji zgodnie z regulaminem wewnętrznym.
3. Każdy kraj uczestniczący posiada równe prawa głosu bez względu na wyznaczoną liczbę przedstawicieli.
4. Sekretarz, Komisja i każdy inny obserwator nie posiadają prawa głosu.
5. Przewodniczący wspólnego komitetu monitorującego pełni rolę moderatora i prowadzi dyskusje. Przewodniczący ma prawo głosu, jeśli jest przedstawicielem kraju uczestniczącego.
6. Wspólny komitet monitorujący zbiera się co najmniej raz w roku. Posiedzenie komitetu zwołuje jego przewodniczący na wniosek instytucji zarządzającej lub na nalezycie uzasadniony wniosek jednego z krajów uczestniczących lub Komisji. Komitet może również podejmować decyzje zgodnie z procedurą pisemną na wniosek przewodniczącego, instytucji zarządzającej lub jednego z krajów uczestniczących zgodnie z regulaminem wewnętrznym.
7. Na koniec każdego posiedzenia wspólnego komitetu monitorującego sporządzany jest protokół, który podpisują wspólnie przewodniczący i sekretarz. Egzemplarz protokołu przekazywany jest przedstawicielom krajów uczestniczących, Komisji i innym obserwatorom.

Artykuł 24

Funkcje wspólnego komitetu monitorującego

1. Wspólny komitet monitorujący obserwuje wdrażanie programu i postępy w realizacji jego priorytetów, wykorzystując dające się obiektywnie zweryfikować wskaźniki i powiązane wartości docelowe zdefiniowane w programie. Wspólny komitet monitorujący bada wszelkie kwestie wpływające na realizację programu.
2. Wspólny komitet monitorujący może wydawać zalecenia instytucji zarządzającej dotyczące wdrażania i oceny programu. Komitet monitoruje działania podejmowane w związku z jego zaleceniami.
3. Wspólny komitet monitorujący w szczególności:
 - a) zatwierdza program pracy i plan finansowy instytucji zarządzającej, w tym planowane wykorzystanie pomocy technicznej;
 - b) monitoruje realizację przez instytucję zarządzającą programu pracy i planu finansowego;
 - c) zatwierdza kryteria wyboru projektów, które mają być finansowane w ramach programu;
 - d) odpowiada za procedurę oceny i wyboru projektów, które mają być finansowane w ramach programu;
 - e) zatwierdza ewentualne wnioski dotyczące zmiany programu;
 - f) analizuje wszystkie sprawozdania przedstawione przez instytucję zarządzającą i w razie potrzeby podejmuje odpowiednie środki;
 - g) rozpatruje sporne przypadki zgłaszane przez instytucję zarządzającą;
 - h) analizuje i zatwierdza sprawozdanie roczne, o którym mowa w art. 77;
 - i) analizuje i zatwierdza roczny plan monitorowania i oceny, o którym mowa w art. 78;
 - j) analizuje i zatwierdza roczne plany w zakresie informacji i komunikacji, o których mowa w art. 79.
4. Niezależnie od przepisów ust. 3 lit. d) wspólny komitet monitorujący może powołać komisję odpowiedzialną za wybór projektów, działającą na jego odpowiedzialność.

ROZDZIAŁ 2

Instytucja zarządzająca

Artykuł 25

Wyznaczenie

1. Instytucja zarządzająca wybrana przez kraje uczestniczące programu podlega procedurze wyznaczenia w państwie członkowskim, w którym znajduje się jej siedziba na podstawie decyzji podjętej na odpowiednim poziomie.
2. Podstawą procedury wyznaczenia jest sprawozdanie i opinia niezależnego organu audytowego, który ocenia zgodność systemów zarządzania i kontroli, w tym rolę instytucji pośredniczących w tych systemach, z kryteriami wyznaczenia określonymi w załączniku I do niniejszego rozporządzenia. Organ audytowy uwzględnia, w stosownych przypadkach, czy systemy zarządzania i kontroli programu są podobne, jak w poprzednim okresie programowania, oraz dowody na ich skuteczne funkcjonowanie.

Niezależnym organem audytowym jest instytucja audytowa bądź inny podmiot prawa publicznego lub prywatnego, który posiada niezbędne zdolności audytowe i jest funkcjonalnie niezależny od instytucji zarządzającej. Wykonuje on swoją pracę zgodnie z uznawanymi w skali międzynarodowej standardami audytu.

3. Państwo członkowskie przedkłada Komisji formalną decyzję, o której mowa w ust. 1, jak najszybciej po przyjęciu programu przez Komisję.

4. W terminie dwóch miesięcy od otrzymania formalnej decyzji, o której mowa w ust. 1, Komisja może wystąpić o sprawozdanie i opinię niezależnego organu audytowego oraz opis systemu zarządzania i kontroli w szczególności w zakresie dotyczącym części związanych z wyborem projektu. Komisja możliwie jak najszybciej powiadamia państwo członkowskie, jeśli nie zamierza występować o dostarczenie wspomnianych dokumentów. Jeśli Komisja występuje o wspomniane dokumenty, może przedstawić uwagi w terminie dwóch miesięcy od otrzymania dokumentów, które zostaną poddane przeglądowi z uwzględnieniem tych uwag. Komisja możliwie jak najszybciej powiadamia państwo członkowskie, jeśli nie ma żadnych wstępnych ani dalszych uwag.

5. W przypadku gdy istniejące wyniki audytu i kontroli pokazują, że wyznaczona instytucja nie spełnia już kryteriów, o których mowa w ust. 2, państwo członkowskie, na odpowiednim poziomie, ustala — biorąc pod uwagę powagę problemu — niezbędne działania naprawcze oraz okres próbny, w którym takie działania naprawcze muszą zostać podjęte.

W przypadku gdy wyznaczona instytucja nie podejmie wymaganych działań naprawczych w trakcie okresu próbnego ustalonego przez dane państwo członkowskie, państwo to, na odpowiednim poziomie, wycofuje wyznaczenie dla tej instytucji.

Dane państwo członkowskie niezwłocznie powiadamia Komisję o:

- objęciu wyznaczonej instytucji okresem próbnym, przedstawiając informacje o działaniach naprawczych i odpowiednim okresie próbnym, lub
- zakończeniu okresu próbnego w wyniku podjęcia działań naprawczych, lub
- zakończeniu wyznaczenia instytucji.

Powiadomienie dotyczące objęcia wyznaczonej instytucji okresem próbnym przez państwo członkowskie, bez uszczerbku dla stosowania art. 61, nie przerywa rozpatrywania wniosków o płatności.

W przypadku zakończenia wyznaczenia instytucji zarządzającej kraje uczestniczące wyznaczają, zgodnie z art. 20 ust. 1, nową instytucję lub podmiot w celu przejęcia funkcji instytucji zarządzającej. Taki podmiot lub instytucja przechodzi procedurę wyznaczenia przewidzianą w ust. 2, o czym powiadamia się Komisję zgodnie z ust. 4. Wspomniana zmiana wymaga zmiany programu zgodnie z art. 6.

Artykuł 26

Funkcje instytucji zarządzającej

1. Instytucja zarządzająca odpowiada za zarządzanie programem zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami oraz za zapewnienie zgodności decyzji wspólnego komitetu monitorującego z obowiązującym prawem i przepisami.

2. W odniesieniu do zarządzania programem instytucja zarządzająca:

- a) wspiera prace wspólnego komitetu monitorującego i dostarcza mu informacje wymagane do wykonywania jego zadań, w szczególności dane dotyczące postępów programu w osiągnięciu oczekiwanych wyników i celów;
- b) opracowuje sprawozdania roczne i końcowe i po ich zatwierdzeniu przez wspólny komitet monitorujący przedkłada je Komisji;
- c) udostępnia instytucjom pośredniczącym, wspólnemu sekretariatowi technicznemu, instytucji audytowej oraz beneficjentom informacje, które są istotne dla wykonywania ich zadań lub realizacji projektu;
- d) ustanawia i utrzymuje system elektronicznej rejestracji i przechowywania danych dotyczących każdego projektu, które są niezbędne do monitorowania, oceny, zarządzania finansowego, kontroli i audytu, w tym danych dotyczących poszczególnych uczestników projektów, w stosownych przypadkach. W szczególności w systemie rejestruje się i przechowuje sprawozdania techniczne i finansowe dotyczące każdego projektu. System zapewnia wszystkie dane wymagane do sporządzania wniosków o płatność i rocznych sprawozdań finansowych, w tym zapisy dotyczące kwot podlegających odzyskaniu, kwot odzyskanych i kwot zmniejszonych po anulowaniu całości lub części wkładu na rzecz projektu lub programu;
- e) przeprowadza, w stosownych przypadkach, oceny oddziaływania na środowisko na poziomie programu;
- f) realizuje plany w zakresie informacji i komunikacji zgodnie z art. 79;

- g) realizuje plany w zakresie monitorowania i oceny zgodnie z art. 78.
- 3. W odniesieniu do wyboru projektów i zarządzania projektami instytucja zarządzająca:
 - a) sporządza i uruchamia procedury wyboru;
 - b) zarządza procedurami wyboru projektów;
 - c) zapewnia, aby beneficjent wiodący otrzymał dokument określający warunki wsparcia dla każdego projektu, w tym plan finansowy oraz terminy realizacji;
 - d) podpisuje umowy z beneficjentami;
 - e) zarządza projektami.
- 4. W odniesieniu do pomocy technicznej instytucja zarządzająca:
 - a) zarządza postępowaniami o udzielenie zamówienia;
 - b) podpisuje umowy z wykonawcami;
 - c) zarządza umowami.
- 5. W odniesieniu do zarządzania finansowego i kontroli programu instytucja zarządzająca:
 - a) kontroluje, czy usługi, dostawy lub roboty zostały wykonane, dostarczone lub zainstalowane, czy wydatki deklarowane przez beneficjentów zostały przez nich zapłacone oraz czy spełniają one mające zastosowanie przepisy prawa, zasady programu oraz warunki wsparcia projektów;
 - b) zapewnia, aby beneficjenci uczestniczący we wdrażaniu projektu prowadzili odrębny system księgowy lub stosowali odpowiedni kod księgowy dla wszystkich transakcji związanych z projektem;
 - c) wprowadza skuteczne i proporcjonalne środki przeciwdziałania nadużyciom finansowym, uwzględniając stwierdzone zagrożenia;
 - d) ustanawia procedury zapewniające przechowywanie zgodnie z wymogami art. 30 wszystkich dokumentów dotyczących wydatków i audytów wymaganych do zapewnienia właściwej ścieżki audytu;
 - e) sporządza deklarację zarządczą i roczne podsumowanie, o których mowa w art. 68;
 - f) sporządza i przedkłada Komisji wnioski o płatność zgodnie z art. 60;
 - g) sporządza roczne sprawozdania finansowe;
 - h) uwzględnia, podczas sporządzania i składania wniosków o płatność, wyniki wszystkich audytów przeprowadzonych przez instytucję audytową lub na jej odpowiedzialność;
 - i) utrzymuje w formie elektronicznej zapisy księgowe dotyczące wydatków zadeklarowanych do Komisji oraz płatności dokonanych na rzecz beneficjentów;
 - j) prowadzi ewidencję kwot podlegających odzyskaniu i kwot zmniejszonych po anulowaniu całości lub części dotacji.
- 6. Kontrole przeprowadzone na podstawie ust. 5 lit. a) obejmują następujące procedury:
 - a) weryfikacje administracyjne w odniesieniu do każdego złożonego przez beneficjentów wniosku o płatność;
 - b) kontrole projektów na miejscu.

Częstotliwość i zakres kontroli na miejscu są proporcjonalne do kwoty dotacji dla projektu oraz do poziomu ryzyka stwierdzonego w toku takich kontroli i audytów przeprowadzanych przez instytucję audytową w odniesieniu do systemów zarządzania i kontroli jako całości.
- 7. Kontrole projektów na miejscu na podstawie ust. 6 lit. b) mogą być przeprowadzane metodą badania próby.
- 8. W przypadkach gdy instytucja przyjmująca instytucję zarządzającą jest również beneficjentem programu, rozwiązania dotyczące kontroli, o których mowa w ust. 5 lit. a), zapewniają właściwe rozdzielenie funkcji.

*Artykuł 27***Wspólny sekretariat techniczny i oddziały**

1. Kraje uczestniczące mogą podjąć decyzję o powołaniu wspólnego sekretariatu technicznego, który zostanie opisany w programie zgodnie z art. 4.
2. Wspólny sekretariat techniczny wspomaga instytucję zarządzającą, wspólny komitet monitorujący i, w stosownych przypadkach, instytucję audytową w wykonywaniu ich funkcji. W szczególności informuje potencjalnych beneficjentów o możliwościach finansowania w ramach programu i pomaga beneficjentom we wdrażaniu projektów. Może zostać również wyznaczony jako instytucja pośrednicząca, o której mowa w art. 20 ust. 3.
3. Na podstawie decyzji krajów uczestniczących mogą zostać utworzone oddziały w krajach uczestniczących. Ich rola jest opisana w programie i może obejmować działania komunikacyjne i informacyjne oraz zapewnianie wsparcia instytucji zarządzającej w ocenie projektów i monitorowaniu wdrażania. Oddziałom nie mogą w żadnym przypadku być powierzone zadania obejmujące sprawowanie władzy publicznej lub korzystanie z uznaniowych uprawnień w odniesieniu do projektów.
4. Funkcjonowanie wspólnego sekretariatu technicznego i oddziałów jest finansowane z budżetu na pomoc techniczną.

*ROZDZIAŁ 3***Instytucja audytowa***Artykuł 28***Funkcje instytucji audytowej**

1. Instytucja audytowa zapewnia prowadzenie audytów systemów zarządzania i kontroli, na podstawie stosownej próby projektów oraz rocznych sprawozdań finansowych programu.
2. Instytucja audytowa jest wspomagana przez grupę audytorów, w której skład wchodzi przedstawiciel każdego kraju uczestniczącego w programie.
3. W przypadku audytów przeprowadzanych przez podmiot inny niż instytucja audytowa, instytucja audytowa zapewnia takim podmiotom niezbędną niezależność funkcjonalną.
4. Instytucja audytowa zapewnia, aby czynności audytowe były zgodne z uznanymi w skali międzynarodowej standardami audytu.
5. W ciągu dziewięciu miesięcy od podpisania pierwszej umowy finansowej zgodnie z art. 8 ust. 2 instytucja audytowa przedkłada Komisji strategię audytu na potrzeby przeprowadzania audytów. Strategia audytu określa metodę kontroli rocznych sprawozdań finansowych i projektów, metodę doboru próby do audytów projektów oraz plan audytów na bieżący rok obrotowy i dwa następne lata obrotowe. Strategia audytu jest aktualizowana corocznie począwszy od 2017 r. do 2024 r. W przypadku gdy wspólny system zarządzania i kontroli ma zastosowanie do więcej niż jednego programu, dla programu tych programów można przygotować jedną strategię audytu. Uaktualnioną strategię audytu przedkłada się Komisji wraz z rocznym sprawozdaniem z programu.
6. Instytucja audytowa sporządza zgodnie z art. 68:
 - a) opinię pokontrolną na temat sprawozdań finansowych za poprzedzający rok obrotowy;
 - b) roczne sprawozdanie z audytu.

W przypadku gdy wspólny system zarządzania i kontroli ma zastosowanie do więcej niż jednego programu, informacje wymagane zgodnie z lit. b) można ująć w jednym sprawozdaniu.

*Artykuł 29***Współpraca z instytucją audytową**

Komisja współpracuje z instytucją audytową w celu koordynowania jej planów i metod audytów oraz udostępnia jej wyniki przeprowadzonych audytów systemów zarządzania i kontroli danego programu.

TYTUŁ V

SYSTEMY ZARZĄDZANIA I KONTROLI

Artykuł 30

Ogólne zasady funkcjonowania systemów zarządzania i kontroli

1. Systemy zarządzania i kontroli obejmują:
 - a) funkcje poszczególnych organów zaangażowanych w zarządzanie i kontrolę, w tym podział funkcji w obrębie każdego organu, ich wewnętrzną organizację zgodnie z zasadą rozdzielania funkcji pomiędzy tymi organami i w ich obrębie;
 - b) procedury zapewnienia zasadności i prawidłowości deklarowanych wydatków;
 - c) skomputeryzowane systemy rachunkowości, przechowywania danych, monitorowania i sprawozdawczości;
 - d) systemy sprawozdawczości i monitorowania, w przypadku gdy podmiot odpowiedzialny powierza wykonywanie zadań innemu podmiotowi;
 - e) ustalenia dotyczące audytu funkcjonowania systemów zarządzania i kontroli;
 - f) systemy i procedury w celu zapewnienia właściwej ścieżki audytu;
 - g) procedury dotyczące zapobiegania nieprawidłowościom, w tym nadużyciom finansowym, oraz ich wykrywania i korygowania, a także odzyskiwania kwot nienależnie wypłaconych, wraz z odsetkami;
 - h) procedury przyznawania pomocy technicznej oraz procedury wyboru projektów;
 - i) rolę organów krajowych i obowiązki krajów uczestniczących zgodnie z art. 31.
2. Instytucja zarządzająca zapewnia, aby systemy zarządzania i kontroli dla programu były tworzone zgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia oraz aby efektywnie funkcjonowały.

Artykuł 31

Organy krajowe i obowiązki krajów uczestniczących

1. Organ krajowy powołany na podstawie art. 20 ust. 6 lit. a) odpowiada między innymi za:
 - a) utworzenie i efektywne funkcjonowanie systemów zarządzania i kontroli na poziomie krajowym;
 - b) zapewnianie ogólnej koordynacji instytucji zaangażowanych na poziomie krajowym we wdrażanie programu, w tym między innymi instytucji działających jako punkty kontaktowe zajmujące się kontrolą oraz jako członkowie grupy audytorów;
 - c) reprezentowanie swojego kraju we wspólnym Komitecie monitorującym.
- Dla krajów partnerskich uczestniczących we współpracy transgranicznej organ krajowy jest podmiotem ponoszącym ostateczną odpowiedzialność za wdrażanie postanowień umowy finansowej, o której mowa w art. 8 i 9.
2. Kraje uczestniczące wspierają instytucję zarządzającą w realizacji jej obowiązku, o którym mowa w art. 30 ust. 2.
 3. Kraje uczestniczące zapobiegają nieprawidłowościom, w tym nadużyciom finansowym, oraz wykrywają je i korygują, a także odzyskują kwoty nienależnie wypłacone, wraz z odsetkami, zgodnie z art. 74. Kraje uczestniczące niezwłocznie powiadamiają o takich nieprawidłowościach instytucję zarządzającą oraz Komisję i informują je o przebiegu powiązanych postępowań administracyjnych i prawnych.
 4. Obowiązki krajów uczestniczących dotyczące kwot nienależnie wypłaconych beneficjentom są określone w art. 74.

5. Korekta finansowa dokonana przez Komisję nie wpływa na obowiązek instytucji zarządzającej dotyczący przeprowadzenia procedury odzyskania środków na podstawie art. 74 i 75 ani na obowiązek państw członkowskich dotyczący odzyskania pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz na podstawie art. 14 rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999⁽¹⁾.

Artykuł 32

Struktury audytu i kontroli

1. Wydatki zadeklarowane przez beneficjenta na poparcie wniosku o płatność są badane przez audytora lub przez właściwego urzędnika niezależnego od beneficjenta. Audytor lub właściwy urzędnik badają, czy koszty zadeklarowane przez beneficjenta oraz przychody projektu są rzeczywiste, prawidłowo ujęte oraz kwalifikowalne zgodnie z umową.

Badanie to przeprowadza się w oparciu o uzgodnioną procedurę, która jest stosowana zgodnie z:

- a) Międzynarodowym Standardem Usług Pokrewnych 4400 Usługi wykonywania procedur przewidzianych dla informacji finansowych w wersji wydanej przez Międzynarodową Federację Księgowych (IFAC);
- b) Kodeksem etyki zawodowych księgowych opracowanym i wydanym przez Radę Międzynarodowych Standardów Etyki dla Księgowych IFAC.

W przypadku urzędników państwowych procedury i normy te są określone na poziomie krajowym z uwzględnieniem norm międzynarodowych.

Audytor musi spełniać co najmniej jedno z następujących wymagań:

- a) być członkiem krajowego organu lub podmiotu ds. rachunkowości lub audytu, który jest z kolei członkiem IFAC;
- b) być członkiem krajowego organu lub podmiotu ds. rachunkowości lub audytu. Jeśli taka organizacja nie jest członkiem IFAC, audytor musi zobowiązać się do realizacji prac zgodnie ze standardami i kodeksem etyki IFAC;
- c) być zarejestrowany jako biegły rewident w rejestrze publicznym organu nadzoru publicznego w państwie członkowskim zgodnie z zasadami dotyczącymi nadzoru publicznego określonymi w dyrektywie 2006/43/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽²⁾;
- d) być zarejestrowany jako biegły rewident w rejestrze publicznym organu nadzoru publicznego w kraju partnerskim uczestniczącym we współpracy transgranicznej, pod warunkiem że rejestr ten podlega zasadom dotyczącym nadzoru publicznego określonym w przepisach danego kraju.

Urzędnik publiczny musi posiadać specjalistyczną wiedzę techniczną niezbędną do przeprowadzenia działań związanych z badaniem.

2. Ponadto instytucja zarządzająca przeprowadza własną weryfikację zgodnie z art. 26 ust. 5 lit. a) oraz art. 26 ust. 6. W celu przeprowadzenia weryfikacji w całym obszarze objętym programem instytucja zarządzająca może być wspierana przez punkty kontaktowe zajmujące się kontrolą.

Kraje uczestniczące podejmują wszelkie możliwe działania, aby wspierać instytucję zarządzającą w realizacji jej zadań kontrolnych.

3. Instytucja audytowa zapewnia prowadzenie audytów systemów zarządzania i kontroli na podstawie stosownej próby projektów oraz rocznych sprawozdań finansowych programu zgodnie z art. 28. Grupa audytorów, o której mowa w art. 28 ust. 2, zostaje powołana w ciągu trzech miesięcy od wyznaczenia instytucji zarządzającej. Grupa opracowuje własny regulamin wewnętrzny. Przewodniczy jej instytucja audytowa wyznaczona dla programu.

Każdy kraj uczestniczący może upoważnić instytucję audytową do bezpośredniej realizacji obowiązków na jego terytorium.

4. Należy zagwarantować niezależność podmiotu lub podmiotów określonych w ust. 1, 2 i 3.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz.U. L 83 z 27.3.1999, s. 1).

⁽²⁾ Dyrektywa 2006/43/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 maja 2006 r. w sprawie ustawowych badań rocznych sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych, zmieniająca dyrektywy Rady 78/660/EWG i 83/349/EWG oraz uchylająca dyrektywę Rady 84/253/EWG (Dz.U. L 157 z 9.6.2006, s. 87).

*Artykuł 33***Kontrole prowadzone przez Unię**

1. Komisja, Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych, Europejski Trybunał Obrachunkowy i każdy audytor zewnętrzny umocowany przez te instytucje i podmioty mogą zweryfikować wykorzystanie funduszy unijnych przez instytucję zarządzającą, beneficjentów, wykonawców, podwykonawców i strony trzecie otrzymujące wsparcie finansowe poprzez badanie dokumentów lub przeprowadzenie kontroli na miejscu. Każda umowa jednoznacznie stanowi, że instytucje i podmioty mogą wykonywać swoje uprawnienia kontrolne w odniesieniu do lokali, dokumentów i informacji niezależnie od nośnika, na którym są przechowywane.
2. Komisja, na podstawie dostępnych informacji, w tym na podstawie decyzji o wyznaczeniu, rocznego oświadczenia dotyczącego zarządzania, rocznych sprawozdań z kontroli, rocznej opinii pokontrolnej, rocznego sprawozdania oraz na podstawie audytów przeprowadzonych przez organy krajowe i unijne upewnia się, czy systemy zarządzania i kontroli są zgodne z niniejszym rozporządzeniem oraz czy funkcjonują one skutecznie.
3. Komisja może wezwać instytucję zarządzającą do podjęcia działań niezbędnych do zapewnienia skutecznego działania systemów zarządzania i kontroli oraz prawidłowości wydatków.

*TYTUŁ VI***POMOC TECHNICZNA***Artykuł 34***Budżet pomocy technicznej**

1. Na pomoc techniczną można przydzielić maksymalnie 10 % całkowitego wkładu Unii. W należycie uzasadnionych przypadkach i w porozumieniu z Komisją możliwe jest przydzielenie wyższej kwoty.
2. Poziom pomocy technicznej powinien odzwierciedlać rzeczywiste potrzeby programu, uwzględniając w szczególności takie czynniki, jak całkowity budżet programu, wielkość obszaru geograficznego objętego programem oraz liczbę krajów uczestniczących.

*Artykuł 35***Cel**

1. Działania pomocy technicznej obejmują działania w zakresie przygotowania, zarządzania, monitorowania, oceny, informowania i komunikowania, tworzenia sieci kontaktów, rozpatrywania skarg, kontroli i audytu związane z wdrażaniem programu oraz działania mające na celu wzmocnienie zdolności administracyjnych do wdrażania programu.
2. Pomoc techniczna odnosząca się do działań wymienionych w ust. 1 powinna być wykorzystywana na potrzeby zarówno struktur programu, jak i beneficjentów.
3. Wydatki na działania dotyczące propagowania i rozwijania potencjału ponoszone poza obszarem objętym programem mogą być pokrywane w ramach limitu wskazanego w art. 39 ust. 2 i pod warunkiem spełnienia określonych tam warunków.

*Artykuł 36***Kwalifikowalność**

1. Wymogi kwalifikowalności określone w art. 48 stosuje się odpowiednio do kosztów pomocy technicznej. Koszty dotyczące urzędników z krajów uczestniczących przydzielonych do programu można uznać za koszty kwalifikowalne pomocy technicznej. Unika się równoległych systemów wynagrodzeń i dopłat uzupełniających. Koszty, o których mowa w art. 49, nie są uznawane za koszty kwalifikowalne w ramach pomocy technicznej.
2. Koszty działań przygotowawczych, o których mowa w art. 16, uznaje się za kwalifikowalne po przedłożeniu programu Komisji zgodnie z art. 4, jednak nie wcześniej niż w dniu 1 stycznia 2014 r., pod warunkiem zatwierdzenia programu przez Komisję zgodnie z art. 5.

Artykuł 37

Zasady udzielania zamówień

1. Jeśli wdrożenie rocznego planu wykorzystania budżetu pomocy technicznej wymaga udzielenia zamówienia, stosowane postępowanie przeprowadzane jest zgodnie z następującymi zasadami:
 - a) w przypadku podmiotu mającego siedzibę w państwie członkowskim zastosowanie mają krajowe przepisy, regulacje i przepisy administracyjne przyjęte w związku z przepisami Unii dotyczącymi udzielania zamówień publicznych lub przepisy w tym zakresie określone w części drugiej tytuł IV rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 oraz części drugiej tytuł II rozporządzenia delegowanego (UE) nr 1268/2012;
 - b) we wszystkich innych przypadkach odpowiednie zasady udzielania zamówień określa się w umowach finansowych, o których mowa w art. 8 i 9, lub w umowach, o których mowa w art. 81 i 82.
2. We wszystkich przypadkach zastosowanie mają zasady dotyczące obywatelstwa i pochodzenia określone w art. 8 i 9 rozporządzenia (UE) nr 236/2014.
3. Udzielanie zamówień przez oddziały ogranicza się do zwykłych kosztów bieżących oraz kosztów komunikacji i działań promocyjnych.

TYTUŁ VII

PROJEKTY

ROZDZIAŁ 1

Przepisy ogólne

Artykuł 38

Charakter wsparcia

1. Projekt to seria działań zdefiniowanych i zarządzanych pod względem celów, wyników, rezultatów i oddziaływania, które mają zostać osiągnięte w określonym czasie i w ramach określonego budżetu. Osiągane cele, wyniki, rezultaty i oddziaływanie przyczyniają się do realizacji priorytetów wskazanych w programie.
2. Wkłady finansowe z programu do projektów są zapewniane poprzez dotacje, a w wyjątkowych przypadkach przez przeniesienia do instrumentów finansowych. Projekty finansowane poprzez dotacje podlegają przepisom rozdziałów 2 do 4.
3. Dotacje przyznaje się na projekty wybrane w wyniku procedury zaproszenia do składania wniosków zgodnie z zasadami określonymi w programie, poza wyjątkowymi, należycie uzasadnionymi przypadkami określonymi w art. 41.
4. Część wkładu Unii przeznaczonego na duże projekty infrastrukturalne oraz wkłady na rzecz instrumentów finansowych, o których mowa w art. 42, nie może przekroczyć 30 %.

Artykuł 39

Warunki finansowania

1. Projekty mogą otrzymać wkład finansowy z programu pod warunkiem spełnienia wszystkich następujących wymagań:
 - a) mają wyraźne oddziaływanie transgraniczne i korzyści opisane w dokumencie programowym oraz zapewniają wartość dodaną dla strategii i programów Unii;
 - b) są wdrażane na obszarze objętym programem;
 - c) należą do jednej z poniższych kategorii:
 - (i) projekty zintegrowane, w których beneficjent realizuje na swoim terytorium część działań projektu;
 - (ii) projekty symetryczne, w których podobne działania są prowadzone równolegle w krajach uczestniczących;
 - (iii) projekty obejmujące jeden kraj, które realizowane są głównie lub wyłącznie w jednym kraju uczestniczącym, lecz na korzyść wszystkich lub niektórych krajów uczestniczących i w przypadku których zidentyfikowane są transgraniczne oddziaływanie i korzyści.

2. Projekty spełniające kryteria określone w ust. 1 mogą być częściowo wdrażane poza obszarem objętym programem, o ile spełnione są wszystkie następujące warunki:

- a) projekty są niezbędne dla osiągnięcia celów programu i przynoszą korzyści dla obszaru objętego programem;
- b) łączna kwota przydzielona w ramach programu na działania poza obszarem objętym programem nie przekracza 20 % wkładu Unii na poziomie programu;
- c) obowiązki instytucji zarządzającej i audytowej związane z zarządzaniem, kontrolą i audytem w odniesieniu do projektu są pełnione przez organy odpowiedzialne za program lub poprzez umowy zawierane z organami w krajach, w których dane działania są realizowane.

3. W przypadku każdego projektu zawierającego element infrastrukturalny dokonuje się zwrotu wkładu Unii, jeśli w okresie pięciu lat od zakończenia projektu lub, w stosownych przypadkach, w okresie przewidzianym w przepisach dotyczących pomocy państwa nastąpiła istotna zmiana wpływająca na jego charakter, cele lub warunki realizacji, co mogłoby doprowadzić do naruszenia jego pierwotnych celów. Kwoty nienależnie wypłacone w odniesieniu do takiego projektu są odzyskiwane przez instytucję zarządzającą proporcjonalnie do okresu, za który wymaganie nie zostało spełnione.

4. Instytucja zarządzająca dąży do zapobiegania powielaniu działań w projektach finansowanych przez Unię. W tym celu instytucja zarządzająca może przeprowadzać konsultacje, które uzna za stosowne, a konsultowane podmioty, w tym Komisja, zapewniają niezbędne wsparcie.

5. Instytucja zarządzająca zapewnia, aby beneficjent wiodący każdego wybranego projektu otrzymał dokument określający warunki wsparcia dla każdego projektu, w tym określone wymagania dotyczące produktów lub usług, które mają być dostarczone w ramach projektu, plan finansowy oraz terminy realizacji.

Artykuł 40

Zaproszenia do składania wniosków

W przypadku każdego zaproszenia do składania wniosków instytucja zarządzająca zapewnia wnioskodawcom dokument określający warunki uczestnictwa w postępowaniu, wyboru i realizacji projektu. Dokument ten zawiera również szczegółowe wymagania dotyczące rezultatów projektu, planu finansowego i terminu realizacji.

Artykuł 41

Bezpośrednie udzielanie

1. Finansowanie na projekty może być udzielane bez zaproszenia do składania wniosków wyłącznie w następujących przypadkach i pod warunkiem zawarcia należytego uzasadnienia w decyzji o udzieleniu finansowania:

- a) organ, któremu udzielana jest dotacja na projekt, ma monopol *de iure* lub *de facto*;
- b) projekt dotyczy działań o cechach szczególnych wymagających określonego rodzaju podmiotu ze względu na jego kompetencje techniczne, wysoki stopień specjalizacji lub uprawnienia administracyjne.

2. Ostateczny wykaz dużych projektów infrastrukturalnych zaproponowanych do wyboru bez zaproszenia do składania wniosków zawierany jest w programie. Po przyjęciu programu, jednak nie później niż do dnia 31 grudnia 2017 r. instytucja zarządzająca przekazuje Komisji pełne wnioski projektowe zawierające informacje, o których mowa w art. 43 wraz z uzasadnieniem bezpośredniego udzielenia.

3. Orientacyjny wykaz dużych projektów infrastrukturalnych zaproponowanych do wyboru bez zaproszenia do składania wniosków zawierany jest w programie. Wspólny komitet monitorujący może podejmować decyzje o wyborze dodatkowych projektów bez zaproszenia do składania wniosków w dowolnym czasie po przyjęciu programu. W obu przypadkach konieczne jest uprzednie uzyskanie zgody Komisji. W tym celu instytucja zarządzająca przekazuje Komisji informacje, o których mowa w art. 43 wraz z uzasadnieniem bezpośredniego udzielenia.

4. Projekty proponowane do wyboru bez zaproszenia do składania wniosków są zatwierdzane przez Komisję w ramach dwuetapowej procedury obejmującej złożenie streszczenia projektu, a następnie pełnego wniosku projektowego. Na każdym etapie Komisja powiadamia instytucję zarządzającą o swojej decyzji w terminie dwóch miesięcy od daty złożenia dokumentu. W razie konieczności termin ten może zostać przedłużony. Jeśli Komisja odrzuca proponowany projekt, powiadamia instytucję zarządzającą o przyczynach swojej decyzji.

*Artykuł 42***Wkłady na rzecz instrumentów finansowych**

1. Z programu może zostać wniesiony wkład na rzecz instrumentu finansowego pod warunkiem zgodności tego instrumentu z priorytetami programu.
2. Ostateczny wykaz wkładów na rzecz instrumentów finansowych określa się w programie. Po przyjęciu programu, jednak nie później niż do dnia 31 grudnia 2017 r., instytucja zarządzająca przekazuje Komisji informacje, o których mowa w art. 43.
3. Komisja bada proponowany wkład, aby określić jego wartość dodaną oraz jego spójność z programem.
4. Proces zatwierdzania przeprowadza się zgodnie z zasadami dotyczącymi tych instrumentów finansowych. Jeśli Komisja odrzuca proponowany wkład, powiadamia instytucję zarządzającą o przyczynach swojej decyzji.
5. Wkłady na rzecz tych instrumentów finansowych podlegają zasadom obowiązującym dla tych instrumentów finansowych.

*Artykuł 43***Treść projektów**

1. Dokumentacja wniosków dotyczących projektów zawiera przynajmniej następujące dokumenty:
 - a) analiza problemów i potrzeb uzasadniających projekt, z uwzględnieniem strategii programu oraz oczekiwanego wkładu w realizację odpowiedniego priorytetu;
 - b) ocena jego wpływu transgranicznego;
 - c) ramy logiczne;
 - d) ocena trwałości oczekiwanych rezultatów projektu po jego zakończeniu;
 - e) obiektywnie weryfikowalne wskaźniki;
 - f) informacje na temat zasięgu geograficznego i grup docelowych projektu;
 - g) przewidywany okres wdrażania projektu i szczegółowy plan pracy;
 - h) w stosownych przypadkach analiza wpływu projektu na zagadnienia przekrojowe, o których mowa w art. 4 ust. 3 lit. d);
 - i) wymagania dotyczące wdrożenia projektu, w tym następujące:
 - (i) identyfikacja beneficjentów i wyznaczenie beneficjenta wiodącego, zapewnienie gwarancji jego kompetencji w danej dziedzinie oraz umiejętności w zakresie zarządzania administracyjnego i finansowego;
 - (ii) opis struktury zarządzania projektem i wdrażania projektu;
 - (iii) uzgodnienia między beneficjentami zgodnie z art. 46;
 - (iv) procedury monitorowania i oceny;
 - (v) plany w zakresie informacji i komunikacji, w szczególności środki informowania o wsparciu Unii zapewnionym dla projektu;
 - j) szczegółowy plan finansowy i budżet.
2. Wnioski dotyczące projektów obejmujących element infrastrukturalny na kwotę co najmniej 1 mln EUR zawierają ponadto:
 - a) szczegółowy opis inwestycji infrastrukturalnej i jej lokalizacji;
 - b) szczegółowy opis komponentu dotyczącego budowania potencjału, z wyjątkiem należycie uzasadnionych przypadków;

- c) przeprowadzone pełne studium wykonalności lub równoważne, w tym analiza wariantów, wyniki i niezależna kontrola jakości;
 - d) ocena oddziaływania na środowisko zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE ⁽¹⁾, a w przypadku krajów uczestniczących będących stronami Konwencji EKG ONZ z Espoo o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym z dnia 25 lutego 1991 r. — zgodnie z tą konwencją;
 - e) dowody na posiadanie przez beneficjentów tytułu własności lub dostępu do terenu;
 - f) pozwolenie na budowę.
3. W wyjątkowych i należycie uzasadnionych przypadkach instytucja zarządzająca może zaakceptować późniejsze złożenie dokumentów, o których mowa w lit. f).

Artykuł 44

Publikacja wykazu projektów

1. W celu zapewnienia przejrzystości dotyczącej projektów wspieranych w ramach programu instytucja zarządzająca prowadzi wykaz tych projektów w formie arkusza kalkulacyjnego, który umożliwia sortowanie danych, ich przeszukiwanie, wyciąganie, porównywanie i łatwe publikowanie w internecie. Wykaz projektów jest dostępny na stronie internetowej programu i jest aktualizowany co najmniej raz na sześć miesięcy. Aby zachęcić do ponownego wykorzystywania wykazu projektów przez sektor prywatny, społeczeństwo obywatelskie lub krajową administrację publiczną, strona internetowa może w jasny sposób wskazywać mające zastosowanie przepisy, na podstawie których dane te mogą być publikowane.
2. Wykaz zawiera co najmniej następujące informacje:
- nazwa beneficjenta (jedynie osoby prawne; osób fizycznych nie należy wymieniać),
 - nazwa projektu,
 - skrócony opis projektu,
 - okres wdrażania projektu,
 - całkowite wydatki kwalifikowalne,
 - stawka współfinansowania Unii,
 - kod pocztowy właściwy dla projektu lub inne stosowne dane określające lokalizację,
 - zakres geograficzny,
 - data ostatniej aktualizacji wykazu projektów.
3. Wykaz projektów przedkłada się Komisji najpóźniej do dnia 30 czerwca roku następującego po roku budżetowym, w którym projekty zostały wybrane. Informację tę publikuje się na stronie internetowej instytucji unijnych.

ROZDZIAŁ 2

Beneficjenci

Artykuł 45

Uczestnictwo w projektach

1. Projekty obejmują beneficjentów z co najmniej jednego uczestniczącego państwa członkowskiego i jednego uczestniczącego kraju partnerskiego wymienionego w załączniku I do rozporządzenia (UE) nr 232/2014 lub Federacji Rosyjskiej.

⁽¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz.U. L 26 z 28.1.2012, s. 1).

2. Beneficjentami są osoby fizyczne lub prawne, którym udzielono dotację na projekt. Osoby fizyczne mogą być beneficjentami, jeśli uzasadnione jest to rodzajem lub charakterem działania lub celem, jaki pragnie osiągnąć ubiegający się o dotację. Decyzje o uczestnictwie osób fizycznych podejmowane są na poziomie programu.

3. Beneficjenci, o których mowa w ust. 1, muszą spełniać następujące warunki:

a) obywatele któregośkolwiek z krajów uczestniczących lub osoby prawne posiadające faktyczną siedzibę na obszarze objętym programem lub organizacje międzynarodowe posiadające bazę operacyjną na obszarze objętym programem. Europejskie ugrupowanie współpracy terytorialnej może być beneficjentem niezależnie od miejsca siedziby, pod warunkiem że jego zasięg geograficzny znajduje się w obrębie obszaru objętego programem;

b) spełnienie kryteriów kwalifikowalności określonych dla każdej procedury wyboru;

c) nie są objęci żadnym z kryteriów wykluczenia określonych w art. 106 ust. 1 i art. 107 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012.

4. Oprócz beneficjentów, o których mowa w ust. 1, mogą uczestniczyć beneficjenci, którzy nie spełniają kryteriów określonych w ust. 3 lit. a), z zastrzeżeniem spełnienia następujących warunków:

a) mogą uczestniczyć zgodnie z art. 8 i 9 rozporządzenia (UE) nr 236/2014;

b) ich uczestnictwo jest uzasadnione rodzajem lub charakterem projektu i konieczne w celu jego skutecznego wdrożenia;

c) całkowita kwota przydzielana w ramach programu beneficjentom niespełniającym kryteriów, o których mowa w ust. 3 lit. a), mieści się w zakresie określonym w art. 39 ust. 2 lit. b).

Artykuł 46

Obowiązki beneficjentów

1. W ramach każdego projektu wyznaczany jest jeden beneficjent wiodący, który reprezentuje partnerstwo.

2. Wszyscy beneficjenci aktywnie współpracują w zakresie opracowywania i wdrażania projektów. Ponadto współpracują w zakresie zapewnienia personelu lub finansowania projektów. Każdy beneficjent ponosi odpowiedzialność prawną i finansową za realizowane przez siebie działania oraz za udział otrzymanych przez niego funduszy unijnych. Szczegółowe obowiązki oraz odpowiedzialność finansowa beneficjentów określone są w umowie, o której mowa w ust. 3 lit. c).

3. Beneficjent wiodący realizuje następujące zadania:

a) otrzymuje wkład finansowy od instytucji zarządzającej w celu realizacji działań dotyczących projektu;

b) dopilnowuje, aby beneficjenci otrzymali całkowitą kwotę dotacji możliwie jak najszybciej i w całości, w sposób w pełni zgodny z ustaleniami, o których mowa w lit. c). Nie potrąca się ani nie wstrzymuje żadnych kwot ani też nie nakłada się żadnych opłat szczególnych lub innych opłat o równoważnym skutku, które powodowałyby zmniejszenie kwot wypłacanych beneficjentom;

c) określa w umowie zawartej z beneficjentami postanowienia dotyczące partnerstwa, gwarantujące, między innymi, należyte zarządzanie finansami w przypadku środków przydzielonych na projekt, w tym warunki odzyskania nienależnie wypłaconych kwot;

d) przyjmuje na siebie odpowiedzialność za zapewnienie wdrożenia całego projektu;

e) dopilnowuje, aby wydatki przedstawione przez beneficjentów zostały poniesione na wdrożenie projektu i odpowiadały działaniom określonym w umowie i uzgodnionym między beneficjentami;

f) sprawdza, czy wydatki przedstawione przez beneficjentów zostały zbadane zgodnie z art. 32 ust. 1.

ROZDZIAŁ 3

Kwalifikowalność wydatków

Artykuł 47

Formy dotacji

1. Dotacje mogą przyjmować następujące formy:
 - a) zwrot określonej części faktycznie poniesionych kosztów kwalifikowalnych, o których mowa w art. 48;
 - b) finansowanie według stawek zryczałtowanych obliczone przez zastosowanie wartości procentowej do jednej lub kilku zdefiniowanych kategorii kosztów;
 - c) płatności ryczałtowe;
 - d) zwrot na podstawie kosztów jednostkowych;
 - e) połączenie form dotacji, o których mowa w lit. a)–d) wyłącznie w przypadku, gdy każda z nich dotyczy innej kategorii kosztów.
2. Dotacje w formie, o której mowa w ust. 1 lit. a), oblicza się na podstawie kosztów kwalifikowalnych faktycznie poniesionych przez beneficjenta z uwzględnieniem wstępnych szacunków budżetowych złożonych wraz z wnioskiem oraz ujętych w umowie. Finansowanie według stawek ryczałtowych, o którym mowa w ust. 1 lit. b), obejmuje szczególne kategorie kosztów kwalifikowalnych, które określa się jasno z wyprzedzeniem z zastosowaniem wielkości procentowej. Płatności ryczałtowe, o których mowa w ust. 1 lit. c), ogółem obejmują wszystkie lub niektóre szczególne kategorie kosztów kwalifikowalnych, które określa się jasno z wyprzedzeniem. Koszty jednostkowe, o których mowa w ust. 1 lit. d), obejmują wszystkie lub niektóre szczególne kategorie kosztów kwalifikowalnych, które określa się jasno z wyprzedzeniem przez odniesienie do kwoty na jednostkę.
3. Celem ani skutkiem dotacji nie może być osiągnięcie zysku w ramach projektu. Zastosowanie mają wyjątki określone w art. 125 ust. 4 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012.

Artykuł 48

Kwalifikowalność kosztów

1. Dotacje nie przekraczają ogólnego pułapu wyrażonego procentowo i jako wartość bezwzględna ustanowiona na podstawie szacunkowych kosztów kwalifikowalnych. Dotacje nie przekraczają kosztów kwalifikowalnych.
2. Koszty kwalifikowalne to faktycznie poniesione przez beneficjenta koszty spełniające wszystkie poniższe kryteria:
 - a) zostały poniesione w okresie wdrażania projektu. W szczególności:
 - (i) Koszty związane z usługami i robotami odnoszą się do działań zrealizowanych w okresie wdrażania. Koszty związane z dostawami odnoszą się do dostaw i instalacji obiektów w okresie wdrażania. Podpisanie umowy, złożenie zamówienia lub zaciągnięcie zobowiązania do wydatków w okresie wdrażania na poczet realizacji przyszłych dostaw, robót lub usług po zakończeniu okresu wdrażania nie spełnia tego wymogu; przelewy pieniężne między beneficjentem wiodącym a pozostałymi beneficjentami nie mogą być traktowane jako koszty poniesione.
 - (ii) Koszty poniesione powinny zostać zapłacone przed złożeniem sprawozdań końcowych. Koszty te mogą być zapłacone w późniejszym czasie, pod warunkiem że zostaną ujęte w sprawozdaniu końcowym wraz z planowanym terminem płatności.
 - (iii) Wyjątek stanowią koszty powiązane ze sprawozdaniem końcowym, w tym weryfikacją wydatków, audytem i ostateczną oceną projektu, które mogą zostać poniesione po okresie wdrażania projektu.
 - (iv) Procedury udzielania zamówień, o których mowa w art. 52 i następnych, mogą być inicjowane i możliwe jest zawieranie umów przez beneficjenta lub beneficjentów przed rozpoczęciem okresu wdrażania projektu, pod warunkiem przestrzegania art. 52 i następnych;

- b) są wskazane w szacunkowym łącznym budżecie projektu;
- c) są niezbędne dla wdrożenia projektu;
- d) możliwa jest ich identyfikacja i weryfikacja, w szczególności są one ujmowane w zapisach księgowych beneficjenta i ustalane zgodnie ze zwyczajową praktyką księgowania kosztów oraz zgodnie ze standardami rachunkowości mającymi zastosowanie do beneficjenta;
- e) są zgodne z wymogami mających zastosowanie przepisów podatkowych i socjalnych;
- f) są racjonalne, uzasadnione i zgodne z zasadą należytego zarządzania finansami, w szczególności pod względem oszczędności i wydajności;
- g) są udokumentowane fakturami lub dokumentami o równoważnej wartości dowodowej.

3. Dotacja może zostać przyznana z mocą wsteczną w następujących przypadkach:

- a) gdy wnioskodawca może wykazać potrzebę rozpoczęcia projektu przed podpisaniem umowy. W takich przypadkach wydatki kwalifikujące się do finansowania nie mogą być poniesione przed datą złożenia wniosku o dotację; lub
- b) w przypadku kosztów związanych z badaniami i dokumentacją dla projektów zawierających element infrastrukturalny.

Dotacji nie można udzielić z mocą wsteczną na projekty już zakończone.

4. Aby umożliwić przygotowanie silnych partnerstw, koszty ponoszone przed złożeniem wniosku o dotację na projekty, na które dotacje zostały przyznane, uznaje się za koszty kwalifikowalne, z zastrzeżeniem spełnienia również następujących warunków:

- a) zostały poniesione po opublikowaniu zaproszenia do składania wniosków;
- b) ograniczają się do kosztów podróży i pobytu poniesionych przez personel zatrudniany przez beneficjentów, z zastrzeżeniem spełnienia warunków określonych w ust. 5 lit. b);
- c) nie przewyższają maksymalnej kwoty ustalonej na poziomie programu.

5. Z zastrzeżeniem ust. 1 i 2, następujące koszty bezpośrednio beneficjenta są kosztami kwalifikowalnymi:

- a) koszty personelu przydzielonego do projektu, o ile spełnione są łącznie następujące warunki:
 - odnoszą się do kosztów działań, których beneficjent nie podejmowałby, gdyby projekt nie był realizowany,
 - nie mogą przekraczać kosztów normalnie ponoszonych przez beneficjenta, chyba że udowodnione zostanie, że były niezbędne do realizacji projektu,
 - odnoszą się do rzeczywistych wynagrodzeń brutto z uwzględnieniem składek na ubezpieczenie społeczne i innych kosztów związanych z wynagrodzeniem;
- b) koszty podróży i pobytu personelu i innych osób uczestniczących w projekcie, o ile nie przekraczają kosztów zwyczajowo ponoszonych przez beneficjenta zgodnie z jego regulaminami i zasadami ani stawek publikowanych przez Komisję w okresie misji, jeśli zwracane są na podstawie płatności ryczałtowych, kosztów jednostkowych lub stawek zryczałtowanych;
- c) koszty zakupu lub najmu sprzętu i wyposażenia (nowego lub używanego) specjalnie na potrzeby projektu, o ile odpowiadają kosztom rynkowym;
- d) koszty usług konsumpcyjnych zakupionych specjalnie na potrzeby projektu;

- e) koszty związane z zamówieniami udzielanymi przez beneficjentów na potrzeby projektu;
 - f) koszty wpływające bezpośrednio z wymogów wynikających z niniejszego rozporządzenia i z projektu (na przykład działania informacyjne i promocyjne, oceny, audyty zewnętrzne, tłumaczenia itp.), w tym koszty usług finansowych (na przykład koszty przelewów bankowych i gwarancji finansowych).
6. Zgodnie z art. 4 w ramach programu możliwe jest ustanowienie dodatkowych zasad kwalifikowalności dla całego programu.

Artykuł 49

Koszty niekwalifikowalne

1. Za koszty niekwalifikowalne w związku z wdrażaniem projektu uznaje się następujące koszty:
- a) zadłużenie i opłaty związane z obsługą zadłużenia (odsetki);
 - b) rezerwy na straty lub zobowiązania;
 - c) koszty zadeklarowane przez beneficjenta i już sfinansowane z budżetu Unii;
 - d) zakup gruntów lub budynków na kwotę przekraczającą 10 % kwalifikowalnych wydatków danego projektu;
 - e) straty z tytułu różnic kursowych;
 - f) cła, podatki i opłaty, w tym VAT, z wyjątkiem przypadków gdy nie ma możliwości ich odzyskania na podstawie obowiązujących krajowych przepisów podatkowych, chyba że określone zostanie inaczej w odpowiednich postanowieniach uzgodnionych z krajami partnerskimi uczestniczącymi we współpracy transgranicznej;
 - g) pożyczki na rzecz osób trzecich;
 - h) grzywny, kary finansowe i wydatki związane ze sporami sądowymi;
 - i) wkłady rzeczowe zgodnie z art. 14 ust. 1.
2. Zgodnie z art. 4 w ramach programu można zadeklarować inne kategorie kosztów jako niekwalifikowalne.

Artykuł 50

Płatności ryczałtowe, koszty jednostkowe i finansowanie według stawek zryczałtowanych

1. Całkowita kwota finansowania na podstawie płatności ryczałtowych, kosztów jednostkowych i finansowania według stawek zryczałtowanych nie może przekroczyć 60 000 EUR na beneficjenta i na projekt, chyba że w ramach danego programu ustalone zostanie inaczej zgodnie z art. 4, jednak kwota ta nie może być wyższa niż 100 000 EUR.
2. Stosowanie płatności ryczałtowych, kosztów jednostkowych oraz finansowania według stawek zryczałtowanych opiera się co najmniej na następujących elementach:
- a) uzasadnieniu stosowności takich form finansowania w odniesieniu do charakteru projektów, a także ryzyka nieprawidłowości i nadużyć finansowych oraz kosztów kontroli;
 - b) wskazaniu kosztów lub kategorii kosztów pokrywanych w drodze płatności ryczałtowych, kosztów jednostkowych lub finansowania według stawek zryczałtowanych, z wykluczeniem kosztów niekwalifikowalnych, o których mowa w art. 49;

- c) opisie metod ustalania płatności ryczałtowych, kosztów jednostkowych lub finansowania według stawek ryczałtowych, a także warunków pozwalających na wystarczające zapewnienie przestrzegania zasady niedochodowości i współfinansowania oraz unikania podwójnego finansowania kosztów. Metody te opierają się na:
 - (i) danych statystycznych lub podobnych obiektywnych środkach; lub
 - (ii) indywidualnym podejściu do beneficjentów przez odniesienie do zatwierdzonych lub mogących podlegać audytowi danych historycznych dotyczących beneficjenta lub do jego zwyczajowej praktyki księgowania kosztów.
- 3. Po ocenie i zatwierdzeniu kwot przez instytucję zarządzającą nie podważa się ich w kontrolach *ex post*.

Artykuł 51

Koszty pośrednie

1. Koszty pośrednie mogą być obliczane według stawki ryczałtowanej w wysokości do 7 % kwalifikowanych kosztów bezpośrednich, pod warunkiem że stawka została obliczona na podstawie rzetelnej, sprawiedliwej i weryfikowalnej metody kalkulacji.
2. Za koszty pośrednie projektu uznaje się koszty kwalifikowalne, które nie mogą być zidentyfikowane jako konkretne koszty związane bezpośrednio z realizacją projektu i nie mogą zostać jako takie bezpośrednio zaksięgowane zgodnie z warunkami kwalifikowalności określonymi w art. 48. Nie mogą one obejmować kosztów niekwalifikowalnych, o których mowa w art. 49, ani kosztów już zadeklarowanych w innej pozycji kosztów lub pozycji budżetowej projektu.

ROZDZIAŁ 4

Sekcja 1

Udzielanie zamówień

Artykuł 52

Obowiązujące zasady

1. Jeśli wdrożenie projektu wymaga udzielenia przez beneficjenta zamówienia na towary, roboty lub usługi, zastosowanie mają następujące zasady:
 - a) jeśli beneficjent jest instytucją zamawiającą lub podmiotem zamawiającym w rozumieniu przepisów Unii dotyczących procedur udzielania zamówień, może stosować krajowe przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne przyjęte w związku z przepisami Unii lub zasady określone w ust. 2;
 - b) jeśli beneficjent jest organizacją międzynarodową, może stosować własne zasady udzielania zamówień, jeśli zapewniają one gwarancje równoważne uznanym normom międzynarodowym;
 - c) jeśli beneficjent jest organem publicznym kraju partnerskiego uczestniczącego we współpracy transgranicznej, którego współfinansowanie jest przekazane do instytucji zarządzającej, może stosować krajowe przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne, pod warunkiem że pozwala na to umowa finansowa oraz przestrzegane są ogólne zasady określone w ust. 2 lit. a).
2. We wszystkich przypadkach konieczne jest spełnienie następujących obowiązków:
 - a) zamówienie jest udzielane ofercie o najkorzystniejszej relacji jakości do ceny lub, w stosownych przypadkach, ofercie o najniższej cenie, przy czym unika się sytuacji konfliktu interesów;
 - b) w przypadku zamówień o wartości przekraczającej 60 000 EUR zastosowanie mają również następujące zasady:
 - (i) ustanawia się komitet oceniający do oceny wniosków lub ofert na podstawie kryteriów wykluczenia, selekcji i udzielenia zamówienia opublikowanych uprzednio przez beneficjenta w dokumentacji przetargowej. Komitet składa się z nieparzystej liczby członków z doświadczeniem technicznym i administracyjnym niezbędnym do opartej na wiedzy oceny ofert/wniosków;
 - (ii) konieczne jest zapewnienie wystarczającej przejrzystości, sprawiedliwej konkurencji i publikacji *ex ante*;

- (iii) konieczne jest zapewnienie równego traktowania, proporcjonalności i niedyskryminacji;
 - (iv) dokumentacja przetargowa musi zostać sporządzona zgodnie z najlepszą praktyką międzynarodową;
 - (v) terminy składania wniosków lub ofert muszą być wystarczająco długie, aby zapewnić zainteresowanym stronom odpowiedni okres na przygotowanie ofert;
 - (iv) kandydaci lub oferenci są wykluczani z udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia, jeśli znajdują się w jednej z sytuacji opisanych w art. 106 ust. 1 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012. Kandydaci lub oferenci muszą oświadczyć, że nie znajdują się w żadnej z tych sytuacji. Ponadto zamówień nie udziela się kandydatom lub oferentom, którzy w trakcie postępowania o udzielenie zamówienia znajdują się w jednej z sytuacji, o których mowa w art. 107 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012;
 - (iv) wymagane jest przestrzeganie procedur udzielania zamówień określonych w art. 53 do 56.
3. We wszystkich przypadkach zastosowanie mają zasady dotyczące obywatelstwa i pochodzenia określone w art. 8 i 9 rozporządzenia (UE) nr 236/2014.

Artykuł 53

Procedury udzielania zamówień na usługi

1. Zamówienia na usługi o wartości równej lub przekraczającej 300 000 EUR udzielane są w drodze międzynarodowego przetargu ograniczonego po opublikowaniu ogłoszenia o zamówieniu. Ogłoszenie o zamówieniu publikowane jest we wszystkich właściwych mediach poza obszarem objętym programem i określa liczbę kandydatów, którzy zostaną zaproszeni do złożenia ofert, w przedziale od czterech do ośmiu, przy zapewnieniu rzeczywistej konkurencji.
2. Zamówienia na usługi o wartości powyżej 60 000 EUR, ale poniżej 300 000 EUR udzielane są w drodze konkurencyjnej procedury negocjacyjnej bez publikacji ogłoszenia. Beneficjent konsultuje się z co najmniej trzema wybranymi przez siebie usługodawcami i negocjuje warunki umowy z jednym lub kilkoma z nich.

Artykuł 54

Procedury udzielania zamówień na dostawy

1. Zamówienia na dostawy o wartości równej lub przekraczającej 300 000 EUR udzielane są w drodze międzynarodowej otwartej procedury przetargowej po opublikowaniu ogłoszenia o zamówieniu we wszystkich właściwych mediach poza obszarem objętym programem.
2. Zamówienia na dostawy o wartości równej lub przekraczającej 100 000 EUR, ale poniżej 300 000 EUR udzielane są w drodze otwartej procedury przetargowej publikowanej na obszarze objętym programem. Każdy kwalifikujący się oferent musi mieć zapewnione takie same szanse, jak lokalne przedsiębiorstwa.
3. Zamówienia na dostawy o wartości powyżej 60 000 EUR, ale poniżej 100 000 EUR udzielane są w drodze konkurencyjnej procedury negocjacyjnej bez publikacji ogłoszenia. Beneficjent konsultuje się z co najmniej trzema wybranymi przez siebie dostawcami i negocjuje warunki umowy z jednym lub kilkoma z nich.

Artykuł 55

Procedury udzielania zamówień na roboty

1. Zamówienia na roboty o wartości równej lub przekraczającej 5 000 000 EUR udzielane są w drodze międzynarodowej otwartej procedury przetargowej lub ze względu na szczególny charakter określonych robót — w drodze procedury ograniczonej po opublikowaniu ogłoszenia o zamówieniu we wszystkich właściwych mediach poza obszarem objętym programem.
2. Zamówienia na roboty o wartości równej lub przekraczającej 300 000 EUR, ale poniżej 5 000 000 EUR udzielane są w drodze otwartej procedury przetargowej publikowanej na obszarze objętym programem. Każdy kwalifikujący się oferent musi mieć zapewnione takie same szanse, jak lokalne przedsiębiorstwa.

3. Zamówienia na roboty o wartości powyżej 60 000 EUR, ale poniżej 300 000 EUR udzielane są w drodze konkurencyjnej procedury negocjacyjnej bez publikacji ogłoszenia. Beneficjent konsultuje się z co najmniej trzema wybranymi przez siebie wykonawcami i negocjuje warunki umowy z jednym lub kilkoma z nich.

Artykuł 56

Stosowanie procedury negocjacyjnej

Beneficjent może podjąć decyzję o stosowaniu procedury negocjacyjnej na podstawie jednej oferty w przypadkach, o których mowa w art. 266, 268, 270 rozporządzenia delegowanego (UE) nr 1268/2012.

Sekcja 2

Wsparcie finansowe dla osób trzecich

Artykuł 57

Wsparcie finansowe dla osób trzecich

1. Jeśli projekt wymaga udzielenia wsparcia finansowego osobom trzecim, wsparcie takie może zostać udzielone, jeśli spełnione są następujące warunki:

- a) każda osoba trzecia daje odpowiednie gwarancje dotyczące odzyskania kwot;
- b) zapewniona jest zgodność z zasadami proporcjonalności, przejrzystości, należytego zarządzania finansami, równego traktowania i niedyskryminacji;
- c) zapobiega się konfliktom interesów;
- d) wsparcie finansowe nie może kumulować się ani też zostać przyznane z mocą wsteczną i z zasady musi obejmować współfinansowanie, a ponadto jego celem ani też skutkiem nie może być osiągnięcie korzyści przez osobę trzecią;
- e) warunki przyznawania wsparcia finansowego są ściśle określone w umowie, aby zapobiec swobodzie decyzyjnej po stronie beneficjenta. W szczególności umowa określa kategorie osób kwalifikujących się do wsparcia, kryteria udzielenia (w tym kryteria dotyczące określania dokładnej kwoty) oraz ustalony wykaz różnych rodzajów działań, które mogą otrzymać takie wsparcie finansowe;
- f) maksymalna kwota wsparcia finansowego, która może zostać wypłacona, nie przekracza kwoty 60 000 EUR na osobę trzecią, z wyjątkiem przypadków gdy wsparcie finansowe jest głównym celem projektu.

2. Zastosowanie mają zasady dotyczące obywatelstwa i pochodzenia określone w art. 8 i 9 rozporządzenia (UE) nr 236/2014. W przypadku gdy dotacja w systemie kaskadowym przekracza 60 000 EUR, zastosowanie mają odpowiednio zasady uczestnictwa określone w art. 52 lit. b) ppkt (vi).

TYTUŁ VIII

PLATNOŚCI, PRZEDSTAWIANIE I PRZYJMOWANIE SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH, KOREKTY FINANSOWE I ODZYSKIWANIE ŚRODKÓW

ROZDZIAŁ 1

Platności

Artykuł 58

Zobowiązania roczne

1. W ramach zarządzania dzielonego Komisja zaciąga wstępne zobowiązania po przyjęciu programu przez Komisję zgodnie z art. 5.

2. W ramach zarządzania pośredniego Komisja zaciąga wstępne zobowiązania po przyjęciu programu, po wejściu w życie umowy o przekazaniu zadań związanych z wykonaniem budżetu organizacji międzynarodowej lub krajowi partnerskiemu uczestniczącemu we współpracy transgranicznej, o której mowa w art. 81 i 82.

3. Następnie Komisja zaciąga odpowiednie zobowiązania każdego roku budżetowego najpóźniej do dnia 1 maja. Kwotę rocznych zobowiązań określa się zgodnie z planem finansowym, uwzględniając postępy w realizacji programu i dostępność środków. Komisja informuje instytucję zarządzającą o zaciągnięciu rocznego zobowiązania.

Artykuł 59

Wspólne zasady płatności

1. Płatności na rzecz instytucji zarządzających mogą być dokonywane w formie zaliczki lub wypłaty salda końcowego.
2. Otwarty zostaje rachunek bankowy w euro wyłącznie na potrzeby programu. Jeśli płatności dokonywane przez Komisję są przekazywane za pośrednictwem rachunku bankowego innego niż rachunek bankowy programu, powiązane kwoty wraz z wszelkimi narosłymi odsetkami są niezwłocznie przekazywane w całości na rachunek bankowy programu.
3. Nie potrąca się ani nie wstrzymuje żadnych kwot ani też nie nakłada się żadnych opłat szczególnych lub innych opłat o równoważnym skutku w odniesieniu do tych kwot lub narosłych odsetek.

Artykuł 60

Wspólne zasady obliczania zaliczek

1. Co roku instytucja zarządzająca — po uzyskaniu informacji na temat zobowiązania rocznego — może złożyć wniosek o wypłatę nie więcej niż 80 % środków unijnych z danego roku budżetowego tytułem zaliczki. Począwszy od drugiego roku budżetowego do wniosku o zaliczkę należy dołączyć wstępny budżet zobowiązań i wydatków instytucji zarządzającej na dwa kolejne lata obrotowe następujące po wydaniu ostatniej opinii pokontrolnej, o której mowa w art. 68. Po przeanalizowaniu wstępnego budżetu i przeprowadzeniu oceny faktycznych potrzeb finansowych programu, a także weryfikacji dostępnych środków Komisja dokonuje płatności całości lub części wnioskowanej zaliczki najpóźniej w ciągu 60 dni od dnia zarejestrowania przez Komisję wniosku o płatność.
2. W ciągu roku budżetowego instytucja zarządzająca może zwrócić się z wnioskiem o wypłatę, jako dodatkowej zaliczki, całości lub części środków już ujętych w zobowiązaniach. Instytucja zarządzająca dołącza do swojego wniosku śródkresowe sprawozdanie finansowe na potwierdzenie, że faktycznie poniesione wydatki lub wydatki, które zostaną prawdopodobnie poniesione w ciągu roku budżetowego, przekraczają kwotę już wypłaconych zaliczek. Taka dodatkowa wypłata stanowi dodatkową zaliczkę, o ile nie jest poświadczona opinią pokontrolną, o której mowa w art. 68.
3. W każdym roku budżetowym realizacji programu Komisja rozlicza wcześniejsze zaliczki według rzeczywiście poniesionych wydatków kwalifikowalnych poświadczonych opinią pokontrolną, o której mowa w art. 68 po przyjęciu sprawozdań finansowych zgodnie z art. 69 ust. 2. Na podstawie wyników rozliczenia Komisja dokonuje w razie potrzeby niezbędnych korekt finansowych.

Artykuł 61

Wstrzymanie biegu terminu płatności

1. Delegowany urzędnik zatwierdzający w rozumieniu rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 może wstrzymać bieg terminu płatności wniosku o płatność na maksymalny okres sześciu miesięcy w którejkolwiek z następujących sytuacji:
 - a) informacje przekazane przez krajowy lub unijny organ kontrolny wskazują, w oparciu o wyraźne dowody, na znaczne uchybienie w funkcjonowaniu systemu zarządzania i kontroli;
 - b) delegowany urzędnik zatwierdzający musi przeprowadzić dodatkową weryfikację po uzyskaniu informacji sugerujących, że wydatek związany jest z poważną nieprawidłowością skutkującą poważnymi konsekwencjami finansowymi;
 - c) nie przedłożono jednego z dokumentów wymaganych na podstawie art. 77;
 - d) nie przedłożono jednego z dokumentów wymaganych na podstawie art. 60 i 64.

Instytucja zarządzająca może zgodzić się na przedłużenie okresu wstrzymania biegu terminu płatności na kolejne trzy miesiące.

2. Delegowany urzędnik zatwierdzający ogranicza wstrzymanie do części wydatków ujętych we wniosku o płatność, której dotyczą elementy wymienione w ust. 1 akapit pierwszy, chyba że zidentyfikowanie tej części nie jest możliwe. Delegowany urzędnik zatwierdzający niezwłocznie informuje państwo członkowskie, w którym znajduje się instytucja zarządzająca oraz instytucję zarządzającą o przyczynach wstrzymania biegu terminu płatności oraz wzywa do skorygowania sytuacji. Wstrzymanie zostaje zakończone przez delegowanego urzędnika zatwierdzającego po przedsięwzięciu niezbędnych środków. Jeśli niezbędne środki nie zostaną podjęte, wstrzymanie może zostać przedłużone na okres dłuższy niż sześć miesięcy.

Artykuł 62

Zawieszenie płatności

1. Komisja może zawiesić całość lub część płatności w którejkolwiek z następujących sytuacji:
 - a) istnieje poważne niedociągnięcie wpływające na efektywne funkcjonowanie systemu zarządzania i kontroli programu, które naraża wkład Unii na ryzyko i w odniesieniu do którego nie podjęto środków naprawczych;
 - b) kraje uczestniczące poważnie naruszają zobowiązania wynikające z art. 31;
 - c) wydatki są powiązane z nieprawidłowością, która nie została naprawiona i powoduje poważne konsekwencje finansowe;
 - d) występuje poważne niedociągnięcie w jakości i wiarygodności systemu oceny i monitorowania;
 - e) istnieją dowody wynikające z monitorowania, oceny lub audytu wskazujące, że program nie jest realizowany zgodnie z ramami czasowymi określonymi w art. 4 oraz informacjami przekazywanymi zgodnie z art. 77.
2. Komisja może podjąć decyzję o zawieszeniu płatności całości lub części zaliczki po umożliwieniu instytucji zarządzającej przedstawienia uwag.
3. Komisja wstrzymuje zawieszenie całości lub części płatności, jeśli instytucja zarządzająca podjęła niezbędne środki umożliwiające uchylenie zawieszenia.

Artykuł 63

Płatności na rzecz beneficjentów wiodących

1. Płatności na rzecz beneficjentów wiodących mogą być dokonywane w jednej z następujących form:
 - a) płatność zaliczkowa;
 - b) płatność okresowa;
 - c) płatność salda końcowego.
2. Instytucja zarządzająca zapewnia, aby płatności na rzecz beneficjentów wiodących były realizowane możliwie jak najszybciej zgodnie z podpisaną umową. Nie potrąca się ani nie wstrzymuje żadnych kwot, chyba że wynika to z podpisanej umowy i nie nakłada się żadnych opłat szczególnych lub innych opłat o równoważnym skutku, które powodowałyby zmniejszenie tych płatności.

Artykuł 64

Płatność salda końcowego

1. Do dnia 30 września 2024 r. instytucja zarządzająca przedkłada wniosek o płatność salda końcowego wraz z dokumentami, o których mowa w art. 77 ust. 5.
2. Płatność salda końcowego następuje nie później niż w terminie trzech miesięcy od daty rozliczenia rachunków za ostatni rok obrotowy lub w terminie miesiąca od daty przyjęcia sprawozdania końcowego z wdrożenia, w zależności od tego, która z tych dat jest późniejsza.

*Artykuł 65***Wyjątki dotyczące umorzenia zobowiązania**

1. Kwotę, której dotyczy umorzenie pomniejsza się o kwoty, których instytucja zarządzająca nie była w stanie zadeklarować Komisji z powodu:
 - a) projektów zawieszonych w wyniku postępowania prawnego lub odwołania administracyjnego o skutku zawieszającym; lub
 - b) działania siły wyższej mającej poważny wpływ na wdrożenie całości lub części programu;
 - c) zastosowania art. 61 lub 62.
2. Instytucja zarządzająca powołująca się na działanie siły wyższej zgodnie z ust. 1 lit. b) wykazuje jej bezpośrednie skutki dla wdrożenia całości lub części programu. Do celów ust. 1 lit. a) i b) z wnioskiem o zmniejszenie można wystąpić jeden raz, jeśli zawieszenie lub działanie siły wyższej trwało nie dłużej niż jeden rok, lub więcej razy w zależności od czasu działania siły wyższej lub liczby lat, jakie upłynęły między decyzją prawną lub administracyjną zawieszającą wdrażanie projektu a datą ostatecznej decyzji prawnej lub administracyjnej.
3. Instytucja zarządzająca przesyła Komisji informacje dotyczące wyjątków, o których mowa w ust. 1, w terminie do dnia 15 lutego w odniesieniu do kwoty deklarowanej do dnia 31 grudnia poprzedniego roku budżetowego.

*Artykuł 66***Procedura umorzenia**

1. Komisja informuje instytucję zarządzającą w odpowiednim terminie o ryzyku zastosowania umorzenia na podstawie art. 6 rozporządzenia (UE) nr 236/2014.
2. Komisja informuje instytucję zarządzającą o kwocie umorzenia wynikającej z informacji, które uzyskała na dzień 15 lutego.
3. Instytucja zarządzająca ma dwa miesiące na zaakceptowanie kwoty zobowiązania, która ma zostać umorzona, lub przedstawienie swoich uwag.
4. Do dnia 30 czerwca instytucja zarządzająca przedkłada Komisji zmieniony plan finansowy uwzględniający w danym roku budżetowym wpływ zmniejszonej kwoty wsparcia na cele tematyczne lub pomoc techniczną programu. W przypadku nieprzedłożenia takiego planu Komisja dokonuje zmiany planu finansowego przez zmniejszenie wkładu Unii w danym roku budżetowym. Zmniejszenie to wpływa proporcjonalnie na cele tematyczne i pomoc techniczną.
5. Komisja zmienia decyzję w sprawie przyjęcia programu.

*Artykuł 67***Stosowanie euro**

1. Wydatki poniesione w walucie innej niż euro zostają przeliczone przez instytucję zarządzającą i beneficjenta z wykorzystaniem stosowanego przez Komisję miesięcznego kursu księgowego wymiany z jednego z następujących miesięcy:
 - a) miesiąca, w którym wydatki zostały poniesione;
 - b) miesiąca, w którym wydatki zostały przedłożone do zbadania zgodnie z art. 32 ust. 1;
 - c) miesiąca, w którym wydatki zostały zgłoszone beneficjentowi wiodącemu.
2. Wybrana metoda zostaje określona w programie i ma zastosowanie przez cały okres realizacji programu. Różne metody mogą być stosowane do pomocy technicznej i do projektów.

ROZDZIAŁ 2

Przedstawianie i przyjmowanie sprawozdań finansowych

Artykuł 68

Przedstawianie sprawozdań finansowych

1. Sprawozdania finansowe dotyczące programu sporządza instytucja zarządzająca. Sprawozdania te są niezależne, odrębne i obejmują wyłącznie transakcje odnoszące się do programu. Sprawozdania finansowe przygotowuje się tak, aby umożliwiały analityczne monitorowanie programu pod względem priorytetów i pomocy technicznej.
2. W sprawozdaniu rocznym instytucja zarządzająca przedstawia Komisji następujące informacje finansowe do dnia 15 lutego:
 - a) sprawozdania finansowe za poprzedni rok obrotowy;
 - b) deklarację zarządczą podpisaną przez przedstawiciela instytucji zarządzającej potwierdzającą, że:
 - (i) informacje są prawidłowo przedstawione, kompletne i rzetelne;
 - (ii) wydatki zostały wykorzystane na przewidziany dla nich cel;
 - (iii) stosowane systemy kontroli zapewniają konieczne gwarancje dotyczące legalności transakcji.
 - c) roczne podsumowanie dotyczące kontroli przeprowadzonych przez instytucję zarządzającą, w tym analizę charakteru i zakresu błędów i niedociągnięć zidentyfikowanych w systemach oraz podjęte lub planowane działania naprawcze;
 - d) opinię pokontrolną na temat rocznych sprawozdań finansowych;
 - e) roczne sprawozdanie z audytu sporządzone przez instytucję audytową obejmujące podsumowanie przeprowadzonych audytów, w tym analizę charakteru i zakresu błędów oraz niedociągnięć zidentyfikowanych na poziomie systemów oraz w projektach, jak również podjęte lub planowane działania naprawcze;
 - f) szacunkowe podsumowanie kosztów poniesionych w okresie od 1 lipca do 31 grudnia poprzedniego roku;
 - g) wykaz projektów zakończonych w roku obrotowym.
3. Sprawozdania finansowe, o których mowa w ust. 2 lit. a), przedkłada się dla każdego programu i obejmują na poziomie każdego priorytetu i pomocy technicznej:
 - a) wydatki poniesione i zapłacone oraz przychody uzyskane i otrzymane przez instytucję zarządzającą;
 - b) kwoty umorzone i odzyskane w roku obrotowym, kwoty do odzyskania do końca roku obrotowego oraz kwoty niemożliwe do odzyskania.
4. Opinia pokontrolna, o której mowa w ust. 2 lit. d), określa, czy sprawozdania finansowe dają rzetelny i jasny obraz, czy powiązane transakcje są zgodne z prawem i prawidłowe oraz czy funkcjonują odpowiednio ustanowione systemy kontroli. W opinii stwierdza się również, czy badanie poddaje w wątpliwość twierdzenia zawarte w deklaracji zarządczej, o której mowa w ust. 2 lit. b).

Artykuł 69

Przyjmowanie sprawozdań finansowych

1. Komisja bada sprawozdania finansowe i powiadamia instytucję zarządzającą w terminie do dnia 31 maja roku następującego po zakończeniu roku obrotowego, czy uznaje, że sprawozdania są kompletne, rzetelne i prawdziwe.
2. W oparciu o poniesione wydatki kwalifikowalne, poświadczone w opinii pokontrolnej, o której mowa w art. 68 ust. 2 lit. d), Komisja rozlicza płatności zaliczkowe.
3. Przyjęcie sprawozdań finansowych nie wyklucza ewentualnych późniejszych korekt finansowych zgodnie z art. 72.

Artykuł 70

Okres przechowywania dokumentacji

1. Instytucja zarządzająca i beneficjenci przechowują wszystkie dokumenty związane z programem lub projektem przez okres pięciu lat od daty płatności salda programu. W szczególności przechowują sprawozdania i dokumenty dowodowe, sprawozdania finansowe i dokumenty księgowe, a także wszelkie inne dokumenty związane z finansowaniem programu (w tym wszystkie dokumenty związane z udzielaniem zamówień) i projektów.
2. Niezależnie od ust. 1 dokumenty dotyczące audytów, odwołań, postępowań sądowych lub dochodzenia roszczeń w związku z realizacją programu lub projektu przechowuje się do czasu zakończenia takich audytów, odwołań, postępowań sądowych lub dochodzenia roszczeń.

ROZDZIAŁ 3

Korekty finansowe i odzyskiwanie środków

Sekcja 1

Korekty finansowe

Artykuł 71

Korekty finansowe dokonywane przez instytucję zarządzającą

1. Odpowiedzialność za zapobieganie nieprawidłowościom, badanie nieprawidłowości, dokonywanie wymaganych korekt finansowych oraz odzyskiwanie kwot spoczywa w pierwszej kolejności na instytucji zarządzającej. W przypadku nieprawidłowości systemowych instytucja zarządzająca rozszerza zakres swego dochodzenia w celu objęcia nim wszystkich operacji, których nieprawidłowości te mogą dotyczyć.

Instytucja zarządzająca dokonuje korekt finansowych wymaganych w związku z pojedynczymi lub systemowymi nieprawidłowościami stwierdzonymi w projektach, pomocy technicznej lub w programie. Korekty finansowe polegają na anulowaniu całości lub części wkładu Unii w projekt lub w pomoc finansową. Instytucja zarządzająca bierze pod uwagę charakter i wagę nieprawidłowości oraz straty finansowe i stosuje proporcjonalną korektę finansową. Instytucja zarządzająca odnotowuje korekty finansowe w rocznych sprawozdaniach finansowych za rok obrotowy, w którym podjęto decyzję o anulowaniu.

2. Wkład Unii anulowany zgodnie z ust. 1 może być ponownie wykorzystany w ramach danego programu z zastrzeżeniem ust. 3.
3. Wkład anulowany zgodnie z ust. 1 nie może być ponownie wykorzystany na projekt, który był przedmiotem korekty finansowej, lub, w przypadku gdy korekta finansowa dotyczy nieprawidłowości systemowej, na projekty, których dotyczy nieprawidłowość systemowa.

Artykuł 72

Korekty finansowe dokonywane przez Komisję

1. Komisja dokonuje korekt finansowych w drodze anulowania całości lub części wkładu unijnego w program i jego odzyskania od instytucji zarządzającej, w celu wyłączenia z finansowania unijnego wydatków, które naruszają obowiązujące przepisy prawa lub są związane z niedociągnięciami w systemach zarządzania i kontroli programu, które zostały stwierdzone przez Komisję lub Europejski Trybunał Obrachunkowy.
2. Naruszenie mających zastosowanie przepisów prawa prowadzi do dokonania korekty finansowej wyłącznie w odniesieniu do wydatków, które zostały zadeklarowane Komisji i jeśli spełniony jest jeden z następujących warunków:
 - a) naruszenie ma wpływ na wybór projektu lub zamówienie na pomoc techniczną lub w przypadku, gdy ze względu na charakter naruszenia nie jest możliwe ustalenie tego wpływu, lecz istnieje uzasadnione ryzyko, że naruszenie miało taki skutek;
 - b) naruszenie miało wpływ na kwotę wydatków zadeklarowanych w ramach programu lub w przypadku, gdy z uwagi na charakter naruszenia nie jest możliwe określenie jego wpływu finansowego, lecz istnieje uzasadnione ryzyko, że naruszenie miało taki skutek.

3. W szczególności Komisja dokonuje korekt finansowych w przypadkach, gdy po przeprowadzeniu koniecznego badania Komisja dochodzi do jednego z następujących wniosków:

- a) w systemach zarządzania i kontroli programu istnieje poważne niedociągnięcie stanowiące zagrożenie dla wkładu Unii już wypłaconego na rzecz programu;
- b) instytucja zarządzająca nie spełniła obowiązków określonych w art. 71 przed wszczęciem procedury korekty finansowej na podstawie niniejszego ustępu;
- c) wydatki zawarte w sprawozdaniu rocznym lub końcowym są nieprawidłowe i nie zostały skorygowane przez instytucję zarządzającą przed wszczęciem procedury korekty finansowej na podstawie niniejszego ustępu.

Komisja dokonuje korekt finansowych na podstawie indywidualnych przypadków stwierdzonych nieprawidłowości oraz bierze pod uwagę, czy nieprawidłowość jest systemowa. Jeżeli nie jest możliwe precyzyjne określenie kwoty nieprawidłowych wydatków, Komisja przyjmuje za podstawę korekty finansowej stawkę zryczałtowaną lub ekstrapolowaną.

4. Podejmując decyzję odnośnie do kwoty korekty na podstawie ust. 3, Komisja przestrzega zasady proporcjonalności, uwzględniając charakter i wagę nieprawidłowości oraz zakres i skutki finansowe niedociągnięć stwierdzonych w systemach zarządzania i kontroli danego programu.

5. W przypadku gdy Komisja opiera swoje stanowisko na sprawozdaniach audytorów spoza swoich służb, wyciąga własne wnioski dotyczące konsekwencji finansowych po wysłuchaniu instytucji zarządzającej i audytorów.

6. Zakończenie programu nie narusza prawa Komisji do dokonania w późniejszym czasie korekt finansowych wobec instytucji zarządzającej.

7. Kryteria stosowane do ustalenia poziomu korekty finansowej, która ma być zastosowana, oraz kryteria stosowania korekt finansowych na podstawie stawek zryczałtowanych lub ekstrapolowanych odpowiadają kryteriom przyjętym na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 144, a także kryteriom zawartym w decyzji Komisji z dnia 19 grudnia 2013 r. ⁽²⁾.

Artykuł 73

Procedura

1. Przed podjęciem decyzji o dokonaniu korekty finansowej Komisja informuje instytucję zarządzającą o swych wstępnych wnioskach z przeprowadzonej analizy i wzywa ją do zgłoszenia uwag w terminie dwóch miesięcy.

2. W przypadku gdy Komisja zaproponuje korektę finansową na podstawie stawki zryczałtowanej lub ekstrapolowanej, instytucja zarządzająca otrzymuje możliwość wykazania, poprzez analizę odpowiednich dokumentów, że rzeczywisty zakres nieprawidłowości jest mniejszy niż w ocenie Komisji. W porozumieniu z Komisją instytucja zarządzająca może ograniczyć zakres takiej analizy do stosownej części odpowiednich dokumentów lub ich próby. Z wyjątkiem należyście uzasadnionych przypadków czas przeznaczony na te analizy nie może przekroczyć okresu kolejnych dwóch miesięcy po dwumiesięcznym okresie, o którym mowa w ust. 1.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 320).

⁽²⁾ Decyzja Komisji z dnia 19 grudnia 2013 r. w sprawie określenia i zatwierdzenia wytycznych w sprawie korekt finansowych nakładanych przez Komisję na wydatki finansowane przez Unię w ramach zarządzania dzielonego, w przypadku nieprzestrzegania przepisów dotyczących zamówień publicznych (C(2013) 9527).

3. Komisja uwzględnia wszelkie dowody przedstawione przez instytucję zarządzającą w terminach określonych w ust. 1 i 2.
4. Jeżeli instytucja zarządzająca nie akceptuje wstępnych wniosków Komisji, wzywana jest do wzięcia udziału w przesłuchaniu przez Komisję, które ma zapewnić dostępność wszystkich istotnych informacji i uwag jako podstawy do formułowania wniosków przez Komisję dotyczących dokonania korekty finansowej.
5. W przypadku osiągnięcia porozumienia i nie naruszając ust. 6, instytucja zarządzająca może ponownie wykorzystać anulowany wkład w dany program zgodnie z art. 71 ust. 2.
6. Aby dokonać korekty finansowej, Komisja podejmuje decyzję w terminie sześciu miesięcy od daty przesłuchania lub od daty otrzymania dodatkowych informacji, jeżeli instytucja zarządzająca zgadza się na przedłożenie takich dodatkowych informacji w następstwie przesłuchania. Komisja bierze pod uwagę wszystkie informacje i uwagi przedłożone w trakcie trwania procedury. Jeśli przesłuchanie nie ma miejsca, sześciomiesięczny okres rozpoczyna bieg dwa miesiące po dacie wezwania na przesłuchanie wysłanego przez Komisję.
7. Jeżeli Komisja lub Europejski Trybunał Obrachunkowy wykryją nieprawidłowości wskazujące na poważne niedociągnięcie w skutecznym funkcjonowaniu systemów zarządzania i kontroli, wynikające z tego korekty finansowe zmniejszają wkład Unii.

Akapit pierwszy nie ma zastosowania w przypadku poważnych niedociągnięć w skutecznym funkcjonowaniu systemu zarządzania i kontroli, które przed datą wykrycia przez Komisję lub Europejski Trybunał Obrachunkowy:

- a) zostały stwierdzone w deklaracji zarządczej, rocznym sprawozdaniu z kontroli lub opinii pokontrolnej, przekazanych Komisji zgodnie z art. 68, lub w innych sprawozdaniach z audytu instytucji audytowej przedłożonych Komisji oraz w trakcie odpowiednich podjętych działań, lub
- b) były przedmiotem odpowiednich działań naprawczych instytucji zarządzającej.

Podstawą oceny poważnych defektów w skutecznym funkcjonowaniu systemów zarządzania i kontroli powinny być obowiązujące przepisy prawa mające zastosowanie wtedy, kiedy przedłożono odpowiednie deklaracje zarządcze, roczne sprawozdania z kontroli i opinie pokontrolne.

Podejmując decyzję dotyczącą korekty finansowej, Komisja:

- a) przestrzega zasady proporcjonalności, uwzględniając charakter i wagę poważnych defektów w skutecznym funkcjonowaniu systemu zarządzania i kontroli oraz ich skutki finansowe dla budżetu Unii;
- b) w celu dokonania korekty finansowej na podstawie stawki zryczałtowanej lub ekstrapolowanej, wyklucza nieprawidłowe wydatki wykryte uprzednio przez instytucję zarządzającą, które były już przedmiotem dostosowania w sprawozdaniach finansowych, oraz wydatki, względem których trwa ocena ich zgodności z prawem i prawidłowości;
- c) uwzględnia przy określaniu ryzyka rezydualnego dla budżetu Unii korekty na podstawie stawki zryczałtowanej lub ekstrapolowanej zastosowane do wydatków przez instytucję zarządzającą w związku z innymi poważnymi niedociągnięciami wykrytymi przez instytucję zarządzającą.

Sekcja 2

Odyskiwanie środków

Artykuł 74

Odpowiedzialność finansowa i odyskiwanie środków

1. Instytucja zarządzająca odpowiada za odyskiwanie nienależnie wypłaconych kwot.
2. Jeśli zwrot dotyczy naruszenia przez instytucję zarządzającą zobowiązań prawnych wynikających z niniejszego rozporządzenia i rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012, instytucja zarządzająca odpowiada za zwrot Komisji odpowiednich kwot.

3. Jeśli zwrot dotyczy nieprawidłowości systemowych w systemach zarządzania i kontroli programu, instytucja zarządzająca odpowiada za zwrot Komisji odpowiednich kwot zgodnie z podziałem odpowiedzialności pomiędzy krajami uczestniczącymi określonym w programie.
4. Jeśli zwrot dotyczy wierzytelności wobec beneficjenta z siedzibą w państwie członkowskim i instytucja zarządzająca nie może odzyskać należności, państwo członkowskie, w którym ma siedzibę dany beneficjent, dokonuje płatności należności na rzecz instytucji zarządzającej, a następnie dochodzi należności od beneficjenta.
5. Jeśli zwrot dotyczy wierzytelności wobec beneficjenta z siedzibą w kraju partnerskim uczestniczącym we współpracy transgranicznej i instytucja zarządzająca nie może odzyskać należności, poziom odpowiedzialności kraju partnerskiego uczestniczącego we współpracy transgranicznej, w którym siedzibę ma beneficjent określają odpowiednie umowy finansowe, o których mowa w art. 8 i 9.

Artykuł 75

Zwrot środków do instytucji zarządzającej

1. Instytucja zarządzająca odzyskuje od beneficjenta wiodącego wszelkie nienależnie wypłacone kwoty wraz z odsetkami z tytułu zwrotu tych kwot po terminie. Odpowiedni beneficjenci zwracają beneficjentowi wiodącemu nienależnie wypłacone kwoty zgodnie z zawartą między nimi umową partnerską. Jeśli beneficjent wiodący nie zdoła odzyskać kwot od odpowiedniego beneficjenta, instytucja zarządzająca formalnie wzywa tego beneficjenta do zwrotu kwoty beneficjentowi wiodącemu. Jeśli dany beneficjent nie dokona zwrotu, instytucja zarządzająca zwraca się do kraju uczestniczącego, w którym dany beneficjent ma siedzibę, o zwrot kwot nienależnie wypłaconych zgodnie z art. 74 ust. 2–5.
2. Instytucja zarządzająca ma obowiązek dołożyć należytych starań, aby zapewnić zwrot kwot podlegających nakazowi odzyskania przy wsparciu krajów uczestniczących. Instytucja zarządzająca w szczególności dopilnuje, aby roszczenie było bezsporne, o ustalonej wysokości i wymagalne. Jeżeli instytucja zarządzająca zamierza zrezygnować z odzyskania stwierdzonej należności, upewnia się, że odstąpienie jest właściwe i zgodne z zasadą należytego zarządzania finansami i zasadą proporcjonalności. Decyzja od odstąpieniu musi być uprzednio przedłożona do wspólnego komitetu monitorującego w celu zatwierdzenia.
3. Instytucja zarządzająca informuje Komisję o wszystkich działaniach podejmowanych w celu odzyskania należnych kwot. Komisja może w dowolnym czasie przejąć zadanie odzyskania należnych kwot bezpośrednio od beneficjenta lub odpowiedniego kraju uczestniczącego.
4. Dokumentacja przekazana krajowi uczestniczącemu lub Komisji zawiera wszystkie dokumenty umożliwiające odzyskanie należności, a także dowody działań podjętych przez instytucję zarządzającą w celu odzyskania należnych kwot.
5. Umowy zawierane przez instytucję zarządzającą zawierają klauzulę umożliwiającą Komisji lub krajowi uczestniczącemu, w którym beneficjent ma siedzibę, odzyskanie wszelkich należności instytucji zarządzającej, których instytucja zarządzająca nie była w stanie odzyskać.

Artykuł 76

Zwrot środków do Komisji

1. Wszelkich zwrotów środków należnych Komisji dokonuje się przed datą wskazaną w nakazie odzyskania środków. Termin płatności wynosi 45 dni od daty wystawienia noty debetowej.
2. W przypadku zwłoki nalicza się odsetki z tytułu zaległej płatności za okres od upływu terminu płatności do daty faktycznej zapłaty. Stopa takich odsetek wynosi trzy i pół punktu procentowego powyżej stopy stosowanej przez Europejski Bank Centralny w głównych operacjach refinansowych obowiązującej w pierwszym dniu roboczym miesiąca, w którym przypada termin płatności. Kwoty podlegające zwrotowi mogą być potrącane z wszelkich kwot należnych beneficjentowi lub krajowi uczestniczącemu. Nie ma to wpływu na prawo stron do uzgodnienia rozłożenia płatności na raty.

TYTUŁ IX

SKŁADANIE SPRAWOZDAŃ, MONITOROWANIE I OCENA*Artykuł 77***Sprawozdania roczne instytucji zarządzającej**

1. W terminie do dnia 15 lutego instytucja zarządzająca przedkłada Komisji sprawozdanie roczne zatwierdzone przez wspólny komitet monitorujący. Sprawozdanie roczne zawiera część techniczną i część finansową obejmujące poprzedni rok obrotowy.
2. Część techniczna opisuje:
 - a) postępy osiągnięte we wdrażaniu programu i jego priorytetów;
 - b) szczegółowy wykaz podpisanych umów oraz wykaz wybranych projektów niebędących jeszcze przedmiotem umów wraz z listami rezerwowymi;
 - c) zrealizowane działania w zakresie pomocy technicznej;
 - d) działania podjęte w celu monitorowania i oceny projektów, ich rezultaty oraz działania podjęte w celu rozwiązania zidentyfikowanych problemów;
 - e) zrealizowane działania w zakresie informacji i komunikacji.
3. Część finansowa przygotowywana jest zgodnie z art. 68 ust. 2.
4. Ponadto sprawozdanie roczne zawiera wykaz działań planowanych do realizacji w kolejnym roku obrotowym. Wykaz ten obejmuje:
 - a) uaktualnioną strategię audytu;
 - b) program pracy, plan finansowy i planowane wykorzystanie pomocy technicznej;
 - c) roczny plan w zakresie monitorowania i oceny zgodnie z art. 78 ust. 2;
 - d) roczny plan w zakresie informacji i komunikacji zgodnie z art. 79 ust. 4.
5. W terminie do dnia 30 września 2024 r. instytucja zarządzająca przedkłada Komisji sprawozdanie końcowe zatwierdzone przez wspólny komitet monitorujący. Sprawozdanie końcowe zawiera odpowiednio informacje wymagane zgodnie z ust. 2 i 3 za ostatni rok obrotowy i za cały okres realizacji programu.

*Artykuł 78***Monitorowanie i ocena**

1. Działania w zakresie monitorowania i oceny w ramach programu mają na celu ulepszenie jakości projektowania i wdrażania oraz dokonanie oceny i poprawienie spójności, efektywności, skuteczności i wpływu. Wyniki monitorowania i oceny są uwzględniane w cyklu programowania i wdrażania.
2. Indykatory plan monitorowania i oceny jest ujęty w programie przez cały okres jego realizacji. Następnie w ramach każdego programu opracowywany jest roczny plan monitorowania i oceny, który ma być realizowany przez instytucję zarządzającą zgodnie z wytycznymi i metodyką oceny Komisji. Roczny plan przedkładany jest Komisji najpóźniej do dnia 15 lutego.
3. Poza wykonywaniem codziennych zadań związanych z monitorowaniem instytucja zarządzająca realizuje program zorientowany na wyniki i działania w zakresie monitorowania projektu.
4. Komisja ma dostęp do wszystkich sprawozdań z monitorowania i oceny.

5. Komisja może w dowolnym czasie przeprowadzić działania w zakresie monitorowania lub oceny programu lub jego części. Rezultaty takich działań, które zostaną przekazane wspólnemu komitetowi monitorującemu i instytucji zarządzającej, mogą prowadzić do dostosowania programu.

TYTUŁ X

DZIAŁANIA PROMOCYJNE

Artykuł 79

Działania promocyjne

1. Za upublicznianie odpowiednich informacji odpowiada zarówno instytucja zarządzająca, jak i beneficjenci.
2. Instytucja zarządzająca i beneficjenci zapewniają odpowiednie wyeksponowanie wkładu Unii w programy i projekty, aby zwiększać świadomość społeczeństwa w zakresie działań Unii i budować spójny obraz wsparcia Unii we wszystkich krajach uczestniczących.
3. Instytucja zarządzająca dopilnowuje, aby jej strategia promocji oraz działania promocyjne podejmowane przez beneficjentów były zgodne z wytycznymi Komisji.
4. W programie ujęta jest strategia komunikacyjna na cały okres realizacji programu oraz indykatywny plan w zakresie informacji i komunikacji na pierwszy rok obejmujący działania promocyjne. Następnie w ramach każdego programu opracowywany jest roczny plan w zakresie informacji i komunikacji, który ma być realizowany przez instytucję zarządzającą. Plan ten przedkładany jest Komisji najpóźniej do dnia 15 lutego.

CZĘŚĆ TRZECIA

PRZEPISY SZCZEGÓLNE

TYTUŁ 1

ZARZĄDZANIE POŚREDNIE Z UDZIAŁEM ORGANIZACJI MIĘDZYNARODOWYCH

Artykuł 80

Organizacje międzynarodowe jako instytucja zarządzająca

1. Kraje uczestniczące mogą zaproponować, aby programem zarządzała organizacja międzynarodowa.
2. Wyłącznie organizacje międzynarodowe w rozumieniu art. 43 rozporządzenia delegowanego (UE) nr 1268/2012 mogą zostać zaproponowane do pełnienia funkcji instytucji zarządzającej.
3. Organizacja międzynarodowa musi spełniać wymagania określone w art. 60 rozporządzenia (UE) nr 966/2012.
4. Przed przyjęciem programu Komisja uzyskuje dowody na spełnienie wymagań określonych w ust. 3.

Artykuł 81

Zasady mające zastosowanie do programów zarządzanych przez organizację międzynarodową

1. Komisja i organizacja międzynarodowa zawierają umowę określającą ustalenia dotyczące programu. Jeśli program zapewnia wkład do instrumentu finansowego zgodnie z art. 42, wymagane jest spełnienie warunków i wymagań sprawozdawczych określonych w art. 140 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012.
2. Przepisy zawarte w części drugiej mają zastosowanie do programów zarządzanych przez organizację międzynarodową, chyba że umowa, o której mowa w ust. 1, przewiduje inaczej.

TYTUŁ II

ZARZĄDZANIE POŚREDNIE Z UDZIAŁEM KRAJU PARTNERSKIEGO UCZESTNICZĄCEGO WE WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ*Artykuł 82***Kraj partnerski uczestniczący we współpracy transgranicznej jako instytucja zarządzająca**

1. Kraje uczestniczące mogą zaproponować, aby programem zarządzał kraj partnerski uczestniczący we współpracy transgranicznej.
2. Charakter zadań powierzonych wyznaczonemu krajowi partnerskiemu uczestniczącemu we współpracy transgranicznej zostaje określony w umowie zawartej między Komisją a krajem partnerskim uczestniczącym we współpracy transgranicznej zgodnie z przepisami dotyczącymi zarządzania pośredniego zawartymi w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 966/2012 i rozporządzeniu delegowanym (UE) nr 1268/2012.
3. Umowa, o której mowa w ust. 2, określa szczegółowe ustalenia dotyczące programu. W szczególności określa, które przepisy części drugiej mają zastosowanie przy uwzględnieniu charakteru zadań powierzonych instytucji zarządzającej oraz powiązanych kwot.

CZĘŚĆ CZWARTA

PRZEPISY KOŃCOWE*Artykuł 83***Przepisy przejściowe**

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 951/2007 ⁽¹⁾ ma nadal zastosowanie do aktów prawnych i zobowiązań realizujących budżet na lata poprzedzające rok 2014.

*Artykuł 84***Wejście w życie**

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie trzeciego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2014 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 18 sierpnia 2014 r.

W imieniu Komisji
José Manuel BARROSO
Przewodniczący

⁽¹⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 951/2007 z dnia 9 sierpnia 2007 r. ustanawiające zasady stosowania programów współpracy transgranicznej finansowanych na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1638/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady określającego przepisy ogólne w sprawie ustanowienia Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa (Dz.U. L 210 z 10.8.2007, s. 10).

ZAŁĄCZNIK

Kryteria wyznaczenia dla instytucji zarządzającej

Procedura wyznaczenia opiera się na następujących elementach kontroli wewnętrznej:

1. Wewnętrzne środowisko kontrolne

- (i) Struktura organizacyjna obejmująca funkcje instytucji zarządzającej oraz podział funkcji między podmiotami i w obrębie każdego podmiotu zgodnie z częścią drugą tytułu IV rozdział 2, zapewniająca, w stosownych przypadkach, przestrzeganie zasady rozdziału funkcji.
- (ii) W przypadku przekazania zadań instytucjom pośredniczącym, ramy zapewniające zdefiniowanie ich zakresu odpowiedzialności i obowiązków, weryfikację ich możliwości w zakresie realizacji powierzonych zadań i istnienie procedur sprawozdawczych.
- (iii) Procedury sprawozdawczości i monitorowania w celu zapobiegania nieprawidłowościom, ich wykrywania i korygowania oraz w celu odzyskiwania nienależnie wypłaconych kwot.
- (iv) Plan przydziału odpowiednich zasobów ludzkich z odpowiednimi umiejętnościami na różnych poziomach i do pełnienia różnych funkcji w organizacji.

2. Zarządzanie ryzykiem

Uwzględniając zasadę proporcjonalności, system zapewniający przeprowadzanie przynajmniej raz w roku odpowiedniego działania związanego z zarządzaniem ryzykiem, w szczególności w przypadku istotnych modyfikacji działań.

3. Działania związane z zarządzaniem i kontrolą

- (i) Procedury wyboru projektów zapewniające przestrzeganie zasad przejrzystości, równego traktowania, niedyskryminacji, obiektywizmu i uczciwej konkurencji. W celu przestrzegania tych zasad:
 - a) projekty są wybierane i dotacje są udzielane na podstawie wcześniej ogłoszonych kryteriów wyboru i udzielania dotacji zdefiniowanych w siatce oceny. Kryteria oceny pozwalają na ocenę możliwości wnioskodawcy w zakresie realizacji proponowanych działań lub programu prac. Kryteria udzielenia są wykorzystywane do oceny jakości proponowanych projektów w odniesieniu do wyznaczonych celów i priorytetów;
 - b) dotacje podlegają zasadom publikacji *ex ante* i *ex post*;
 - c) wnioskodawcy są informowani na piśmie o wynikach oceny. W przypadku odrzucenia wniosku o dotację instytucja zarządzająca przekazuje informacje na temat przyczyn odrzucenia wniosku, z odniesieniem do kryteriów wyboru i udzielenia, których wniosek nie spełnił;
 - d) unika się konfliktu interesów;
 - e) do wszystkich wnioskodawców mają zastosowanie te same zasady i warunki.
- (ii) Procedury zarządzania umowami.
- (iii) Procedury weryfikacji, w tym weryfikacje administracyjne w odniesieniu do każdego wniosku beneficjentów o płatność i weryfikacje projektów na miejscu.
- (iv) Procedury przetwarzania i autoryzacji płatności.
- (v) Procedury ustanawiania systemu gromadzenia, rejestrowania i przechowywania danych w formie elektronicznej na temat każdego projektu oraz zapewniania zabezpieczenia systemów informatycznych zgodnie ze standardami przyjętymi w skali międzynarodowej.
- (vi) Procedury ustanowione przez instytucję zarządzającą w celu zapewnienia, aby beneficjenci prowadzili odrębny system księgowy lub stosowali odpowiedni kod księgowy dla wszystkich transakcji związanych z projektem.

- (vii) Procedury wprowadzania skutecznych i proporcjonalnych środków przeciwdziałania nadużyciom finansowym.
- (viii) Procedury sporządzania sprawozdań oraz zapewniania, aby były prawdziwe, kompletne i rzetelne oraz aby wydatki były zgodne z mającymi zastosowanie zasadami.
- (ix) Procedury w celu zapewnienia stosowania właściwej ścieżki audytu i systemu archiwizacji.
- (x) Procedury sporządzania poświadczenia wiarygodności dotyczącego zarządzania, sprawozdania z przeprowadzonych kontroli i zidentyfikowanych niedociągnięć oraz rocznego podsumowania końcowych audytów i kontroli.
- (xi) W przypadku przekazywania zadań instytucjom pośredniczącym kryteria wyznaczenia powinny obejmować ocenę stosowanych procedur w celu zagwarantowania weryfikacji przez instytucję zarządzającą zdolności instytucji pośredniczących do realizacji zadań oraz monitorowania ich właściwego wdrażania.

4. Działania w zakresie informacji i komunikacji

- (i) Instytucja zarządzająca uzyskuje lub generuje i wykorzystuje właściwe informacje w celu wspierania funkcjonowania innych elementów kontroli wewnętrznej.
- (ii) Instytucja zarządzająca wewnętrznie rozpowszechnia informacje, w tym cele i obowiązki w zakresie kontroli wewnętrznej, konieczne do wspierania funkcjonowania innych elementów kontroli wewnętrznej.
- (iii) Instytucja zarządzająca komunikuje się z podmiotami zewnętrznymi w sprawach wpływających na funkcjonowanie innych elementów kontroli wewnętrznej.

5. Monitorowanie

Udokumentowane procedury, weryfikacje i oceny w celu wykazania istnienia i funkcjonowania elementów kontroli wewnętrznej.

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE KOMISJI (UE) NR 898/2014**z dnia 18 sierpnia 2014 r.****uchylające ostateczne cło antydumpingowe na przywóz sproszkowanego węgla aktywowanego pochodzącego z Chińskiej Republiki Ludowej w następstwie przeglądu wygaśnięcia na podstawie art. 11 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1225/2009**

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 1225/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony przed przywozem produktów po cenach dumpingowych z krajów niebędących członkami Wspólnoty Europejskiej ⁽¹⁾ („rozporządzenie podstawowe”), w szczególności jego art. 9 i art. 11 ust. 2,

a także mając na uwadze, co następuje:

A. PROCEDURA**1. Obowiązujące środki**

- (1) W następstwie dochodzenia antydumpingowego („pierwotne dochodzenie”) Rada nałożyła rozporządzeniem (WE) nr 1006/1996 ⁽²⁾ ostateczne cło antydumpingowe na przywóz sproszkowanego węgla aktywowanego („PAC”), obecnie objętego kodem CN ex 3802 10 00 pochodzącego z Chińskiej Republiki Ludowej („ChRL”) („ostateczne środki antydumpingowe”). Środki przybrały formę stałego cła w wysokości 323 EUR za tonę (waga netto).
- (2) W następstwie dwóch przeglądów wygaśnięcia Rada utrzymała obowiązujące środki odpowiednio na mocy rozporządzenia (WE) nr 1011/2002 ⁽³⁾ („pierwszy przegląd wygaśnięcia”) i rozporządzenia (WE) nr 649/2008 ⁽⁴⁾ („drugi przegląd wygaśnięcia”).

2. Wniosek o dokonanie przeglądu wygaśnięcia

- (3) Po opublikowaniu zawiadomienia o przyszłym wygaśnięciu ⁽⁵⁾ obowiązujących ostatecznych środków antydumpingowych Komisja otrzymała w dniu 9 kwietnia 2013 r. wniosek o wszczęcie przeglądu wygaśnięcia tych środków zgodnie z art. 11 ust. 2 rozporządzenia podstawowego. Wniosek został złożony przez przedsiębiorstwa Cabot Norit Nederland B.V. i Cabot Norit (UK) Ltd. („wnioskodawcy”) w imieniu producentów reprezentujących znaczącą część łącznej unijnej produkcji sproszkowanego węgla aktywowanego, tj. w tym przypadku ponad 25 %.
- (4) W uzasadnieniu wniosku podano, że w związku z wygaśnięciem środków istnieje prawdopodobieństwo kontynuacji dumpingu i ponownego wystąpienia szkody dla przemysłu unijnego.

3. Wszczęcie przeglądu wygaśnięcia

- (5) Ustaliwszy, po konsultacji z Komitetem Doradczym, że istnieją wystarczające dowody uzasadniające wszczęcie przeglądu wygaśnięcia, Komisja ogłosiła w dniu 6 lipca 2013 r., w drodze zawiadomienia opublikowanego w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* ⁽⁶⁾ („zawiadomienie o wszczęciu”), wszczęcie przeglądu wygaśnięcia na podstawie art. 11 ust. 2 rozporządzenia podstawowego.

B. WYCOFANIE WNIOSKU O PRZEPROWADZENIE PRZEGŁĄDU WYGAŚNIĘCIA I ZAKOŃCZENIE POSTĘPOWANIA

- (6) Skierowanym do Komisji pismem z dnia 7 maja 2014 r. wnioskodawcy oficjalnie wycofali swój wniosek o dokonanie przeglądu wygaśnięcia.
- (7) Zgodnie z art. 9 ust. 1 rozporządzenia podstawowego w przypadku wycofania wniosku o dokonanie przeglądu postępowanie może zostać zakończone, chyba że byłoby to sprzeczne z interesem Unii.

⁽¹⁾ Dz.U. L 343 z 22.12.2009, s. 51.⁽²⁾ Dz.U. L 134 z 5.6.1996, s. 20.⁽³⁾ Dz.U. L 155 z 14.6.2002, s. 1, zmienione rozporządzeniem (WE) nr 931/2003 (Dz.U. L 133 z 29.5.2003, s. 36).⁽⁴⁾ Dz.U. L 181 z 10.7.2008, s. 1.⁽⁵⁾ Dz.U. C 349 z 15.11.2012, s. 19.⁽⁶⁾ Dz.U. C 195 z 6.7.2013, s. 4.

- (8) Dochodzenie nie ujawniło żadnych okoliczności wskazujących, że takie zakończenie byłoby sprzeczne z interesem Unii. Dlatego Komisja stwierdziła, że obecne postępowanie powinno zostać zakończone, a obowiązujące cło antydumpingowe uchylone.
- (9) Zainteresowane strony zostały odpowiednio poinformowane i umożliwiono im przedstawienie uwag. Nie otrzymano żadnych uwag.
- (10) Komisja stwierdza zatem, że postępowanie antydumpingowe dotyczące przywozu do Unii sproszkowanego węgla aktywowanego pochodzącego z ChRL powinno zostać zakończone, a cło antydumpingowe uchylone.
- (11) Uchylenie środków przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu jest zgodne z opinią komitetu utworzonego na podstawie art. 15 ust. 1 rozporządzenia podstawowego,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Cło antydumpingowe nałożone na przywóz sproszkowanego węgla aktywowanego objętego obecnie kodem CN ex 3802 10 00 (kod TARIC 3802 10 00 20), pochodzącego z Chińskiej Republiki Ludowej zostaje uchylone i odpowiednie postępowanie zostaje zakończone.

Artykuł 2

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 18 sierpnia 2014 r.

W imieniu Komisji
José Manuel BARROSO
Przewodniczący

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE KOMISJI (UE) NR 899/2014**z dnia 18 sierpnia 2014 r.****ustanawiające standardowe wartości w przywozie dla ustalania ceny wejścia niektórych owoców i warzyw**

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych („rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynku”) ⁽¹⁾,uwzględniając rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 543/2011 z dnia 7 czerwca 2011 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do sektorów owoców i warzyw oraz przetworzonych owoców i warzyw ⁽²⁾, w szczególności jego art. 136 ust. 1,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 543/2011 przewiduje — zgodnie z wynikami wielostronnych negocjacji handlowych Rundy Urugwajskiej — kryteria, na których podstawie ustalania Komisja ustala standardowe wartości dla przywozu z państw trzecich, w odniesieniu do produktów i okresów określonych w części A załącznika XVI do wspomnianego rozporządzenia.
- (2) Standardowa wartość w przywozie jest obliczana każdego dnia roboczego, zgodnie z art. 136 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego (UE) nr 543/2011, przy uwzględnieniu podlegających zmianom danych dziennych. Niniejsze rozporządzenie powinno zatem wejść w życie z dniem jego opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Standardowe wartości celne w przywozie, o których mowa w art. 136 rozporządzenia wykonawczego (UE) nr 543/2011, są ustalone w załączniku do niniejszego rozporządzenia.

*Artykuł 2*Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem jego opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 18 sierpnia 2014 r.

W imieniu Komisji,
za Przewodniczącego,

Jerzy PLEWA

Dyrektor Generalny ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów
Wiejskich⁽¹⁾ Dz.U. L 299 z 16.11.2007, s. 1.⁽²⁾ Dz.U. L 157 z 15.6.2011, s. 1.

ZAŁĄCZNIK

Standardowe wartości w przywozie dla ustalania ceny wejścia niektórych owoców i warzyw

(EUR/100 kg)		
Kod CN	Kod państw trzecich ⁽¹⁾	Standardowa wartość w przywozie
0707 00 05	TR	81,4
	ZZ	81,4
0709 93 10	TR	100,6
	ZZ	100,6
0805 50 10	AR	141,5
	CL	209,1
	TR	164,2
	UY	166,5
	ZA	124,1
	ZZ	161,1
0806 10 10	BR	182,9
	EG	208,5
	MA	170,5
	MX	246,5
	TR	144,4
	ZZ	190,6
0808 10 80	AR	93,4
	BR	91,6
	CL	100,6
	CN	120,3
	NZ	120,6
	US	131,1
	ZA	112,2
	ZZ	110,0
0808 30 90	AR	78,8
	CL	72,3
	TR	141,6
	ZA	101,6
	ZZ	98,6
0809 30	MK	69,0
	TR	133,7
	ZZ	101,4
0809 40 05	BA	44,3
	MK	49,3
	ZA	207,0
	ZZ	100,2

⁽¹⁾ Nomenklatura krajów ustalona w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1833/2006 (Dz.U. L 354 z 14.12.2006, s. 19). Kod „ZZ” odpowiada „innym pochodzeniom”.

DECYZJE

DECYZJA KOMISJI

z dnia 23 listopada 2011 r.

w sprawie pomocy państwa C 28/10 wdrożonej przez Portugalię na rzecz programu krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych

(notyfikowana jako dokument nr C(2011) 7756)

(Jedynie tekst w języku portugalskim jest autentyczny)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

(2014/532/UE)

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 108 ust. 2 akapit pierwszy,

uwzględniając Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w szczególności jego art. 62 ust. 1 lit. a),

po wezwaniu zainteresowanych stron do przedstawienia uwag zgodnie z przywołanymi artykułami ⁽¹⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Niniejsza decyzja dotyczy pomocy państwa udzielonej przez Portugalię w postaci programu krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych (zwanego dalej „programem”).

1. PROCEDURA

- (2) Dnia 12 stycznia 2009 r. Portugalia zgłosiła program krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych na podstawie pkt 5.1 komunikatu Komisji „Tymczasowe wspólnotowe ramy prawne w zakresie pomocy państwa ułatwiające dostęp do finansowania w dobie kryzysu finansowego i gospodarczego” ⁽²⁾ (zwanego dalej „tymczasowymi ramami”).
- (3) Chociaż program zgłoszono pierwotnie jako krótkoterminowe ubezpieczenie kredytów eksportowych dla państw OECD, obejmuje on również krajowe transakcje handlowe.
- (4) Zważywszy, że władze portugalskie potwierdziły, że program został wdrożony od stycznia 2009 r., pismem z dnia 19 kwietnia 2010 r. Komisja poinformowała Portugalię, iż został on przeniesiony do rejestru niezgłoszonej pomocy państwa.
- (5) Pismem z dnia 27 października 2010 r. Komisja poinformowała Portugalię o wszczęciu postępowania wyjaśniającego na mocy art. 108 ust. 2 TFUE w odniesieniu do wspomnianego programu.
- (6) Pismem z dnia 29 listopada 2010 r. władze portugalskie przesłały swoje spostrzeżenia na temat pisma Komisji z dnia 27 października 2010 r. Załączyły do niego dwa pisma od ubezpieczycieli kredytów (CESCE i COSEC) odpowiednio z dnia 22 listopada 2010 r. i z dnia 23 listopada 2010 r.
- (7) Decyzja Komisji o wszczęciu postępowania została opublikowana w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* z dnia 9 kwietnia 2011 r. ⁽³⁾. Komisja zaprosiła zainteresowane strony do przedstawienia uwag na temat programu. Nie otrzymała jednak żadnych uwag.

⁽¹⁾ Dz.U. C 111 z 9.4.2011, s. 46.

⁽²⁾ Dz.U. C 16 z 22.1.2009, s. 1. Komisja stosuje tymczasowe ramy od dnia 17 grudnia 2008 r., a w dniu 19 stycznia 2009 r. zatwierdziła na ich podstawie portugalski program „Limited amounts of aid” (sprawa N 13/09).

⁽³⁾ Zob. przypis 1.

2. OPIS ŚRODKA

2.1. CEL

- (8) Władze portugalskie twierdzą, że trwający kryzys finansowy zwiększył ryzyko związane z działalnością handlową. Skłania ono ubezpieczycieli kredytów do coraz większej ostrożności, co znajduje odzwierciedlenie w poziomie ochrony ubezpieczeniowej rodzajów ryzyka nieodłącznie związanych z działalnością handlową.
- (9) Celem programu jest zaradzenie niedoskonałości rynku spowodowanej niedostępnością ubezpieczeń kredytów oraz przywrócenie zaufania do rynku ubezpieczeń kredytów.
- (10) Cele te mają zostać osiągnięte dzięki zapewnieniu ochrony ubezpieczeniowej kredytów dla eksporterów i przedsiębiorstw borykających się z przejściową niedostępnością na rynku prywatnym ochrony ubezpieczeniowej transakcji eksportowych zawieranych z nabywcami z państw OECD lub transakcji krajowych.
- (11) Według władz portugalskich sektor ubezpieczeniowy zmniejszył się znacząco od 2008 r., co poskutkowało niedostępnością ochrony. Według stanu na dzień 30 września 2010 r. wartość ubezpieczonego portfela ogółem zmalała o 32,84 % od dnia 31 grudnia 2008 r. do dnia 31 grudnia 2009 r. i o dalsze 22,4 % od dnia 31 grudnia 2009 r. do dnia 30 września 2010 r. Łączna wartość portfela ubezpieczeń spadła z 30,6 mld EUR na koniec 2008 r. do 15,9 mld EUR na dzień 30 września 2010 r. Liczba ubezpieczonych przedsiębiorstw zmniejszyła się z 3 709 na koniec 2008 r. do 2 290 we wrześniu 2010 r. Aby uzasadnić potrzebę przedłużenia programu do końca 2010 r., przedstawiono również pisma od ubezpieczycieli, mimo zawartych w nich stwierdzeń, że maksymalna wartość ochrony w ramach programu nie zostanie osiągnięta. W pismach tych wyjaśniono potrzebę istnienia programu, nawiązując do zwiększonego ryzyka ubezpieczania kredytów eksportowych w związku z ogólną sytuacją gospodarczą towarzyszącą wychodzeniu z kryzysu, które to ryzyko poskutkowało wzrostem cen i zmniejszeniem ochrony ze strony ubezpieczycieli prywatnych w niektórych sektorach.

2.2. PODSTAWA PRAWNA

- (12) Krajową podstawę prawną programu stanowi dekret z mocą ustawy nr 175/2008 z dnia 26 sierpnia 2008 r. ustanawiający Finova oraz dekret z mocą ustawy nr 211/98 z dnia 16 lipca 1998 r. określający zasady dotyczące towarzystw poręczeń wzajemnych (zmieniony dekretem z mocą ustawy nr 19/2001 z dnia 30 stycznia 2001 r. oraz nr 309-A/2007 z dnia 7 września 2007 r.).

2.3. ORGAN WDRAŻAJĄCY

- (13) Program jest wdrażany przez następujących prywatnych ubezpieczycieli kredytów działających na rynku portugalskim: COSEC, CESCE, COFACE i Credito y Caución.

2.4. BENEFICJENCI

- (14) Zgodnie z informacjami przedłożonymi w dniu 26 listopada 2010 r. przez władze portugalskie w październiku 2010 r. w programie zarejestrowanych było 399 beneficjentów.
- (15) Podział przyznanych linii kredytowych według stanu na październik 2010 r. przedstawiono w poniższych tabelach.
- (16) Wykorzystanie w podziale na pośredniczących ubezpieczycieli:

Zakład ubezpieczeń	Beneficjenci		Linia kredytowa w EUR	
	liczba	(%)	wartość	(%)
COSEC	273	68,42	151 693 571	71,68
Credito y Caución	43	10,78	28 259 171	13,35
CESCE	55	13,78	24 747 850	11,69
COFACE	28	7,02	6 929 700	3,27
Ogółem	399	100	211 630 292	100

- (17) Podział według wielkości rynku w EUR na transakcje krajowe i eksportowe w październiku 2010 r.:

	Rzeczywiste wykorzystanie linii kredytowej ⁽¹⁾	
	wartość (EUR)	(%)
Krajowe transakcje handlowe	137 175 542	73,20
Transakcje eksportowe	50 221 841	26,80
Ogółem	187 397 383	100

⁽¹⁾ Ogólna kwota przyznanej linii kredytowej wyniosła 211,6 mln EUR, natomiast rzeczywiste wykorzystanie linii kredytowej w odniesieniu do transakcji handlowych wyniosło 187,3 mln EUR.

- (18) Podział według wielkości beneficjenta:

Wielkość beneficjenta	Beneficjenci		Linia kredytowa w EUR	
	liczba	(%)	wartość (EUR)	(%)
Duże przedsiębiorstwa	126	31,58	101 135 009	47,79
Średnie przedsiębiorstwa	158	39,60	71 507 618	33,79
Mikro-/małe przedsiębiorstwa	115	28,82 %	38 987 665	18,42
Ogółem	399	100	211 630 292	100

2.5. WARUNKI ZASTOSOWANIA PROGRAMU

- (19) Program pokrywa ryzyko handlowe (takie jak niewypłacalność i przedłużające się niewykonanie zobowiązania) związane z transakcjami eksportowymi na okresy krótsze niż dwa lata w przypadku państw OECD oraz ryzyko związane z krajowymi transakcjami handlowymi.
- (20) Ubezpieczenie publiczne działa na zasadzie mechanizmu opartego na podziale ryzyka (uzupełnienia ochrony) z ubezpieczycielami prywatnymi. Jest ono przyznawane wyłącznie jako uzupełnienie ochrony zapewnianej przez prywatnego ubezpieczyciela.
- (21) Według władz portugalskich ubezpieczenie publiczne jest przyznawane na dokładnie takich samych warunkach, co ubezpieczenie prywatne. Zatem kwota pokryta przez ubezpieczenie publiczne nie może przekroczyć kwoty pokrytej przez ubezpieczyciela prywatnego. Przyjęta składka ubezpieczeniowa wynosi jednak 60 % składki naliczanej przez ubezpieczyciela prywatnego. Średni poziom składki w ramach programu stanowił 0,21 % obrotów, podczas gdy średni poziom składki rynkowej naliczanej przez ubezpieczycieli prywatnych w 2009 r. wynosił 0,36 % obrotów. Nawet średnie stawki rynkowe w 2007 r. i 2008 r., wynoszące odpowiednio 0,23 % i 0,24 %, były wyższe od średniej stawki stosowanej w ramach programu od 2009 r.
- (22) W razie wystąpienia zdarzenia objętego ubezpieczeniem wszelkie odzyskane kwoty podlegają podziałowi pomiędzy skarbu państwa a ubezpieczyciela prywatnego zapewniającego podstawową ochronę proporcjonalnie do udziału w całkowitej gwarantowanej ochronie (udział kwotowy). Procedurą odzyskiwania środków zarządza ubezpieczyciel prywatny.

2.6. CZAS TRWANIA

- (23) Program zgłoszono dnia 12 stycznia 2009 r. na okres od dnia 1 stycznia 2009 r. do dnia 31 grudnia 2010 r. Komisja nie otrzymała informacji o jego przedłużeniu.

2.7. BUDŻET

- (24) Zgodnie z informacjami przedłożonymi Komisji przez władze portugalskie maksymalny poziom gwarancji na beneficjenta wynosi 1,5 mln EUR.
- (25) Zgodnie z informacjami przedłożonymi Komisji przez władze portugalskie całkowity budżet programu w odniesieniu do transakcji krajowych i eksportowych łącznie wynosi 2 mld EUR ⁽⁴⁾.

3. DECYZJA KOMISJI O WSZCZĘCIU FORMALNEGO POSTĘPOWANIA WYJAŚNIAJĄCEGO

- (26) W decyzji z dnia 27 października 2010 r. o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego Komisja przedstawiła wstępną ocenę oraz wyraziła wątpliwości co do zgodności programu z rynkiem wewnętrznym. Wątpliwości wyrażone w decyzji dotyczyły:
- zastosowania programu do krótkoterminowych ubezpieczeń kredytów eksportowych, w przypadku którego cena gwarancji była niższa od poziomu wymaganego zazwyczaj zgodnie z komunikatem Komisji w sprawie krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych ⁽⁵⁾ (zwanym dalej „komunikatem”). Komisja wyraziła wątpliwości, czy wynagrodzenie jest konieczne i proporcjonalne do celu, jaki ma zostać osiągnięty, biorąc pod uwagę implikowane przez nie potencjalne zakłócenia konkurencji,
 - zastosowania programu do transakcji krajowych. Komisja wyraziła wątpliwości co do zgodności środka, ponownie kwestionując cenę udzielanej gwarancji.

4. UWAGI PORTUGALII

- (27) W swoich uwagach na temat wszczęcia formalnego postępowania wyjaśniającego władze portugalskie argumentują, że twierdzenie Komisji, iż przedsiębiorstwa uczestniczące w programie uzyskują korzyść, której w przeciwnym razie nie uzyskałyby, jest niespójne z celami określonymi w tymczasowych ramach. Aby dowieść niedoskonałości rynku, władze portugalskie powołują się na współczynnik szkodowości, który osiągnął w 2008 r. rekordowy poziom 102 % pomimo faktu, że liczba przedsiębiorstw objętych ubezpieczeniem spadła o 29,41 % na koniec 2009 r. w porównaniu z końcem 2008 r. oraz o dalsze 12,53 % do końca września 2010 r. Wartość ubezpieczonego portfela zmalała o 32,84 % na koniec 2009 r. w porównaniu z końcem 2008 r. i o dalsze 22,36 % do września 2010 r. Portugalia argumentuje również, że inne państwa członkowskie także przyjęły podobne programy.
- (28) Jeżeli chodzi o selektywny charakter korzyści, Portugalia argumentuje, że program **nie jest selektywny**, lecz stanowi środek o charakterze ogólnym, który nie wiąże się z żadną dyskryminacją wewnątrz sektora lub między sektorami. Portugalia ubolewa też nad faktem, że Komisja nie zdefiniowała, co stanowi środek ogólny. Według Portugalii braku dyskryminacji dowodzą: (i) zastosowanie programu również wobec przedsiębiorstw z innych państw członkowskich, które działają w Portugalii; (ii) przyjmowanie wniosków dotyczących udziału w programie od wszystkich czterech ubezpieczycieli działających w Portugalii, w których bez wyjątku przynajmniej część udziałów posiadają podmioty zagraniczne; (iii) brak zmian w zapotrzebowaniu na finansowanie podczas kryzysu; (iv) podstawowy beneficjent programu, którym w październiku 2010 r. był segment działalności dotyczący rynku krajowego (73,2 %); (v) możliwość skorzystania z programu przez wszystkie przedsiębiorstwa działające w Portugalii, niezależnie od tego, czy ich działalność wiąże się z handlem towarami (sektory „budownictwa”, „transportu” oraz „innych usług z wyłączeniem handlu” odniosły z programu korzyści wynoszące odpowiednio 2 155 000 EUR, 471 500 EUR i 4 580 000 EUR), chociaż kredyty eksportowe dotyczą ze swojej natury głównie transakcji towarowych. Ponadto **model uzupełnienia ochrony** nie stanowił zdaniem Portugalii źródła dyskryminacji, gdyż nie uniemożliwiał on jakiegokolwiek przedsiębiorstwu wynegocjowania podobnej polisy z ubezpieczycielem prywatnym. Władze publiczne opierają się w pełni na ocenie ryzyka dokonywanej przez ubezpieczycieli prywatnych. Według władz portugalskich **maksymalny limit** ubezpieczenia nie uniemożliwia także dostępu dużym przedsiębiorstwom, które skorzystały z programu (do 47,79 % wartości transakcji w porównaniu z 33,79 % dla średnich przedsiębiorstw i 18,42 % dla małych przedsiębiorstw, ale zaledwie do 31,58 % liczby beneficjentów w porównaniu z 39,60 % dla średnich przedsiębiorstw i 28,82 % dla małych przedsiębiorstw). Maksymalny limit ma na celu zagwarantowanie, że zaangażowane zasoby państwa będą proporcjonalne do realizowanych celów, oraz zapewnienie właściwej dywersyfikacji ryzyka przy jednoczesnym zapewnieniu dostępu do programu większej liczbie przedsiębiorstw. Według władz portugalskich fakt, iż maksymalna kwota w ramach

⁽⁴⁾ Zgodnie ze zgłoszeniem z dnia 12 stycznia 2009 r.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 281 z 17.9.1997, s. 4.

programu nie została wykorzystana, dowodzi braku dyskryminacji wobec dużych przedsiębiorstw. Ponadto Portugalia kwestionuje związek między orzecznictwem wskazanym przez Komisję w pkt 36 decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego a dyskryminacją. Ubolewa przy tym, że Komisja nie ustanowiła kryteriów, które musi spełniać środek, aby mieć charakter ogólny.

- (29) Portugalia uzasadniała **niższą cenę** programu w porównaniu z ubezpieczeniami prywatnymi, argumentując, że widoczna jest selekcja negatywna — przedsiębiorstwa decydują się ubezpieczać w ramach programu mniej ryzykowne transakcje, pozostawiając bardziej ryzykowne ubezpieczycielom prywatnym. Pod tym względem, zdaniem władz portugalskich, rozumowanie Komisji nie znajduje zastosowania w sektorze kredytów eksportowych, gdzie ryzyko nie rośnie wraz z kwotą kredytu, jak ma to miejsce w przypadku kredytów bankowych. Według władz portugalskich o niskim ryzyku świadczy również fakt, że w październiku 2010 r. wartość roszczeń, które narosły w ramach programu, zwiększyła się tylko o 0,26 % ogólnej wartości zawartych ubezpieczeń. Ponadto zdaniem władz portugalskich cena gwarancji państwowej odpowiada cenie rynkowej sprzed kryzysu, a tym samym nie wiąże się z korzyścią dla beneficjentów.
- (30) Dodatkowo według władz portugalskich program nie powoduje zakłócenia konkurencji między państwami członkowskimi, gdyż: (i) dotyczy on również transakcji krajowych; (ii) koszty ubezpieczenia różnią się między państwami członkowskimi, czego dowodzi zróżnicowana wycena ubezpieczeń; oraz (iii) ten rodzaj usług nie jest dostępny na rynku.

5. UWAGI INNYCH ZAINTERESOWANYCH STRON

- (31) Po opublikowaniu decyzji Komisji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego w Dzienniku Urzędowym w dniu 9 kwietnia 2011 r. Komisja nie otrzymała uwag od zainteresowanych stron.

6. OCENA

6.1. KWALIFIKACJA ŚRODKÓW JAKO POMOCY PAŃSTWA

- (32) Zgodnie z art. 107 ust. 1 TFUE:

„Z zastrzeżeniem innych postanowień przewidzianych w Traktatach, wszelka pomoc przyznawana przez państwo członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi”.

- (33) Aby możliwe było zastosowanie art. 107 ust. 1 TFUE, możliwe powinno być przypisanie państwu środka pomocy, który przyznaje się przy użyciu zasobów państwowych oraz który wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi i zakłóca konkurencję na rynku wewnętrznym poprzez udzielenie selektywnej korzyści niektórym przedsiębiorstwom.

Zasoby państwowe

- (34) Jak wyjaśniono w decyzji Komisji z dnia 27 października 2010 r. o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego, ubezpieczenie jest udzielane bezpośrednio przez państwo, a wszelkie straty wynikające z programu obciążają budżet państwa. Tak więc program wiąże się z użyciem zasobów państwowych. Portugalia nie kwestionuje użycia zasobów państwowych.

Selektywne korzyści dla ubezpieczycieli

- (35) Komisja przeanalizowała rynki ubezpieczeń kredytów eksportowych w swoich decyzjach w sprawie programów krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych ⁽⁶⁾. Stawki składek na rynku krótkoterminowych ubezpieczeń kredytów eksportowych są zazwyczaj ustalane w umowach na okres co najmniej roku. Tak więc wszelkie zmiany warunków cenowych oferowanej ochrony wchodzą w życie z pewnym opóźnieniem. Ponadto

⁽⁶⁾ Zob. w szczególności decyzja Komisji *Ubezpieczenie krótkoterminowych kredytów eksportowych w Austrii* w sprawie N 434/09 (Dz.U. C 25 z 2.2.2010, s. 4), decyzja Komisji *Kredyty eksportowe w Danii* w sprawie N 198/09 (Dz.U. C 179 z 1.8.2009, s. 2), decyzja Komisji *Ubezpieczenie krótkoterminowych kredytów eksportowych w Belgii* w sprawie N 532/09 (Dz.U. C 19 z 26.1.2010, s. 7), decyzja Komisji *Ubezpieczenie krótkoterminowych kredytów eksportowych w Finlandii* w sprawie N 258/09 (Dz.U. C 227 z 22.9.2009, s. 1), decyzja Komisji *Ubezpieczenie krótkoterminowych kredytów eksportowych w Niemczech* w sprawie N 384/09 (Dz.U. C 212 z 5.9.2009, s. 11), decyzja Komisji *Ubezpieczenie krótkoterminowych kredytów eksportowych na Węgrzech* w sprawie N 187/10 (Dz.U. C 259 z 15.9.2010, s. 6), decyzja Komisji *Ubezpieczenie krótkoterminowych kredytów eksportowych w Luksemburgu* w sprawie N 50/09 (Dz.U. C 143 z 24.6.2009, s. 6), decyzja Komisji *Ubezpieczenie krótkoterminowych kredytów eksportowych na Litwie* w sprawie N 659/09 (Dz.U. C 33 z 10.2.2010, s. 5), decyzja Komisji *Ubezpieczenie krótkoterminowych kredytów eksportowych na Łotwie* w sprawie N 84/10 (Dz.U. C 213 z 6.8.2010, s. 11), decyzja Komisji *Ubezpieczenie kredytów eksportowych w Holandii — program reasekuracji* w sprawie N 409/09 (Dz.U. C 270 z 11.11.2009, s. 11) i decyzja Komisji *Ubezpieczenie krótkoterminowych kredytów eksportowych w Słowenii* w sprawie N 713/09 (Dz.U. C 108 z 28.4.2010, s. 3).

praktyką rynkową jest dostosowywanie podaży ubezpieczeń kredytów przez zwiększanie lub zmniejszanie kwot oferowanego kredytu, nie zaś przez zmianę stawki naliczanej za ochronę. Ta praktyka jest również widoczna od chwili rozpoczęcia się kryzysu finansowego, czego dowodzą przesłane przez Portugalię pisma odmawiające ochrony ubezpieczeniowej oraz pisma odmowne przesłane w przypadku innych programów krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych ⁽⁷⁾. Ogólnie rzecz biorąc, pisma odmowne ubezpieczycieli nie oferują eksporterom jako alternatywy wyższej ceny za ochronę w przypadku pewnych nabywców. Dowody wskazują, że wskutek kryzysu finansowego ubezpieczyciele prywatni znacząco zredukowali oferowaną ochronę, często odmawiając jej całkowicie. Potwierdzają to inne dane dostarczone przez podmioty gospodarcze ⁽⁸⁾. Tak więc konkurencja między ubezpieczycielami opiera się głównie na ilości, nie na cenie. Wdrażając środek, państwo odpowiedziało na popyt niezaspokajany przez istniejące podmioty prywatne. Na konkurencyjnym rynku bez interwencji państwa na popyt ten zareagowałby jednak nowy podmiot, udzielając dodatkowej ochrony ubezpieczeniowej. W rezultacie skutkiem interwencji państwa była ochrona pozycji rynkowej podmiotów prywatnych działających już na rynku portugalskim.

- (36) Krótkoterminowe ubezpieczenie kredytów eksportowych jest produktem, w ramach którego ubezpieczyciel przejmie ryzyko handlowe i polityczne niewykonania zobowiązania przez nabywcę w transakcji handlowej. Banki oferują również przejęcie ryzyka handlowego takich transakcji dzięki akredytywie dokumentowej i faktoringowi pełnemu. Krótkoterminowe ubezpieczenia kredytów eksportowych oferowane przez ubezpieczycieli kredytów eksportowych oraz akredytywy dokumentowe oferowane przez banki są substytutami po stronie popytu na rynku ochrony przed ryzykiem handlowym transakcji handlowych. Pod nieobecność interwencji państwa eksporterzy mogliby zdecydować się przynajmniej w pewnym stopniu na akredytywy dokumentowe oferowane przez banki ⁽⁹⁾. W związku z możliwą substytucyjnością między krótkoterminowymi ubezpieczeniami kredytów eksportowych oferowanymi przez ubezpieczycieli a akredytywami dokumentowymi oferowanymi przez banki środek wiąże się z korzyścią dla sektora krótkoterminowych ubezpieczeń kredytów eksportowych, gdyż przyczynia się do utrzymania udziału rynkowego ubezpieczycieli kredytów eksportowych na rynku ochrony przed ryzykiem handlowym i politycznym transakcji handlowych. W programie, w ramach którego ubezpieczenie publiczne jest oferowane wyłącznie jako uzupełnienie ochrony udzielanej przez ubezpieczycieli prywatnych, nie mogą brać udziału banki, więc korzyść jest selektywna.
- (37) W świetle powyższego Komisja stwierdza, że środek przyznaje selektywną korzyść ubezpieczycielom.

Selektywna korzyść dla eksporterów i krajowych przedsiębiorstw handlowych

- (38) Eksporterzy i przedsiębiorstwa handlowe uczestniczące w programie płacą składkę niższą od rynkowej. Skutkuje to wzmocnieniem pozycji przedsiębiorstw odnoszących korzyści z programu w porównaniu z tymi, które potencjalnie uzyskiwałyby ochronę jedynie od ubezpieczycieli prywatnych w cenie rynkowej. Za korzyść jest uznawane samo wzmocnienie — za pośrednictwem środków w ramach programu — pozycji niektórych podmiotów rynkowych w porównaniu do konkurentów będących w porównywalnej sytuacji ⁽¹⁰⁾. W przedmiotowym przypadku wzmocnienie pozycji tych beneficjentów nie byłoby możliwe w tym samym stopniu bez interwencji państwa.
- (39) Ponadto, jak stwierdziły władze portugalskie, w odniesieniu do rodzajów ryzyka objętych programem ochrona nie jest dostępna na rynku, a przynajmniej nie w takim samym stopniu. Tak więc przedsiębiorstwa odnoszące korzyści z programu uzyskują podwójną korzyść w postaci dostępu do ochrony ubezpieczeniowej, która w przeciwnym razie nie byłaby dostępna: korzystają nie tylko ze składki niższej od cen rynkowych, ale również z obecności dodatkowej ochrony.
- (40) Program portugalski jest *de facto* selektywny.
- (41) Pierwszym przejawem selektywności programu jest fakt, że przedsiębiorstwa odnoszące korzyści z tego środka to niemal wyłącznie podmioty handlujące towarami, natomiast przedsiębiorstwa świadczące usługi korzystają z niego w znacznie mniejszym stopniu. W kontekście formalnego postępowania wyjaśniającego władze portugalskie stwierdzają, że nie ma przeszkód prawnych, aby przedsiębiorstwa nieprowadzące działalności handlowej korzystały z programu, a korzyści z niego odnoszą sektory „budownictwa”, „transportu” oraz „innych usług

⁽⁷⁾ Zob. w szczególności decyzja Komisji Ubezpieczenie krótkoterminowych kredytów eksportowych w Belgii w sprawie N 532/09, decyzja Komisji Ubezpieczenie krótkoterminowych kredytów eksportowych w Finlandii w sprawie N 258/09, decyzja Komisji Ubezpieczenie krótkoterminowych kredytów eksportowych w Niemczech w sprawie N 384/09, decyzja Komisji Ubezpieczenie krótkoterminowych kredytów eksportowych w Luksemburgu w sprawie N 50/09, decyzja Komisji Ubezpieczenie krótkoterminowych kredytów eksportowych na Łotwie w sprawie N 84/10, decyzja Komisji Ubezpieczenie kredytów eksportowych w Danii — program reasekuracji w sprawie N 409/09 i decyzja Komisji Ubezpieczenie krótkoterminowych kredytów eksportowych w Słowenii w sprawie N 713/09.

⁽⁸⁾ Zob. *Credit insurance in support of international trade*, Fabrice Morel, Berne Union, 2010, <http://www.berneunion.org.uk/pdf/Credit%20insurance%20in%20support%20of%20international%20trade.pdf>.

⁽⁹⁾ Zob. *The Report on Market Trends of Private Reinsurance in the Field of Export Credit Insurance*, Komisja Europejska, http://ec.europa.eu/competition/state_aid/studies_reports/export_credit_insurance_report.pdf.

⁽¹⁰⁾ Zob. wyrok Trybunału (trzecia izba) z dnia 8 września 2011 r. w sprawie C-279/08 P, Komisja przeciwko Niderlandom, dotychczas nieopublikowany.

z wyłączeniem handlu”. Portugalia przyznaje jednak również, że ubezpieczenie kredytów eksportowych ze swojej natury dotyczy głównie transakcji towarowych. Na przedsiębiorstwa świadczące usługi transportowe i inne przypadało w październiku 2010 r. zaledwie 2,4 % ubezpieczeń udzielonych w ramach programu. Biorąc pod uwagę, że przedsiębiorstwa świadczące usługi stanowiły zaledwie 8 spośród łącznie 361 przedsiębiorstw odnoszących korzyści z programu oraz przypadało na nie około 1,25 % linii kredytowych, oczywiste jest, że przedmiotowy środek pomagał w gruncie rzeczy przedsiębiorstwom handlującym towarami.

- (42) Są również inne elementy dowodzące, że program jest *de facto* selektywny.
- (43) Po pierwsze, mimo twierdzenia władz portugalskich, że program ma charakter ogólny, gdyż beneficjenci są definiowani w oparciu o obiektywne kryteria niewiążące się z dyskryminacją podmiotów z innych państw członkowskich, warunki określone w ramach programu umożliwiają w pewnym stopniu uznaniowy dobór beneficjentów. Program jest oparty na modelu uzupełnienia ochrony, zgodnie z którym uczestnikami mogą być wyłącznie te przedsiębiorstwa, które posiadają linię kredytową u ubezpieczyciela prywatnego, uzupełnienie to nie przysługuje natomiast przedsiębiorstwom, którym prywatni ubezpieczyciele kredytów całkowicie odmawiają ochrony. Ocenę kwalifikowalności do ochrony w ramach programu pozostawiono wyłącznie prywatnym przedsiębiorstwom. Pod nieobecność jednolitych, obiektywnych kryteriów określenia ryzyka związanego z transakcjami dokonywanymi przez każdego eksportera lub przedsiębiorstwo handlowe program daje podmiotom prywatnym pewną swobodę w ocenie wiarygodności kredytowej przedsiębiorstw mogących ubiegać się o ochronę. Trybunał Sprawiedliwości uznał, że aby środek mógł zostać uznany za nieselektywny, powinien on opierać się na kryterium zastosowania, które ma charakter obiektywny, nie wiąże się ze względami geograficznymi ani sektorowymi i jest zgodne z realizowanym celem ⁽¹⁾. W przedmiotowym przypadku brak obiektywnych kryteriów decyzji o przyznaniu ochrony prywatnej prowadzi do potencjalnej dyskryminacji beneficjentów znajdujących się w porównywalnej sytuacji faktycznej ⁽²⁾.
- (44) Po drugie, nawet gdyby kryteria dostępu do programu uznać za obiektywne, Trybunał uznał, że samo istnienie obiektywnych kryteriów nie wyklucza selektywnego charakteru środka, gdy skutkuje on udzieleniem korzyści pewnym przedsiębiorstwom kosztem innych. Trybunał stwierdził: „[f]akt, że pomoc nie jest skierowana do jednego lub większej liczby określonych z góry konkretnych odbiorców, lecz podlega pewnej liczbie obiektywnych kryteriów, zgodnie z którymi może zostać udzielona w ramach ustalonego z góry budżetu nieokreślonej liczbie beneficjentów, którzy nie zostali początkowo indywidualnie wskazani, nie wystarcza, by zakwestionować selektywny charakter środka, a zatem jego klasyfikację jako pomoc państwa w rozumieniu art. 92 Traktatu [art. 107 ust. 1 TFUE]. Okoliczność ta oznacza co najwyżej, że dany środek nie stanowi pomocy indywidualnej. Nie wyklucza jednak konieczności uznania środka publicznego za system pomocy stanowiący środek selektywny, a tym samym szczegółowy, jeżeli w związku z kryteriami dotyczącymi jego stosowania skutkuje on korzyścią dla pewnych przedsiębiorstw lub produkcji pewnych towarów z wyłączeniem innych” ⁽³⁾. Tak więc według Trybunału Sprawiedliwości interwencji państwa nie należy oceniać na podstawie jej przyczyn ani celów, lecz na podstawie skutków ⁽⁴⁾. W przedmiotowym przypadku program jest *de facto* selektywny.
- (45) Po trzecie, aby środek miał charakter ogólny, musi on nie tylko opierać się na obiektywnych i horyzontalnych kryteriach, ale też nie może być ograniczony co do czasu lub dziedziny zastosowania. Pomimo twierdzeń Portugalii o jego ogólnym charakterze program jest ograniczony zarówno co do czasu, jak i dziedziny zastosowania, w tym z racji samej natury modelu uzupełnienia ochrony, co wyjaśniono powyżej w motywie 43.
- (46) Wreszcie, kryteria programu nie są zgodne z celem i logiką środka ⁽⁵⁾. Nawet gdyby program był stosowany przez ubezpieczycieli prywatnych w obiektywny sposób, uczestniczyć w nim mogłyby tylko te przedsiębiorstwa, które wskutek kryzysu doznały ograniczenia ochrony. Przedsiębiorstwa, którym ubezpieczyciele prywatni całkowicie cofnęli linie kredytowe, są wyłączone z programu. Tak więc, mimo iż celem programu jest zaradzenie domniemanej niedostępności ochrony na rynku prywatnym, nie obejmuje on przedsiębiorstw najbardziej dotkniętych zmniejszeniem wartości ubezpieczeń prywatnych oferowanych na rynku. Pod tym względem konstrukcja środka nie jest stosowna do zidentyfikowanej niedoskonałości rynku, której ma on zaradzić.
- (47) Na podstawie powyższych rozważań można stwierdzić, że korzyści udzielone eksporterom i przedsiębiorstwom handlowym przystępującym do programu mają charakter selektywny.

⁽¹⁾ Wyrok Sądu z dnia 10 kwietnia 2008 r. w sprawie T-233/04 Królestwo Niderlandów przeciwko Komisji Wspólnot Europejskich, Zb. Orz. 2008, s. II-00591, pkt 88.

⁽²⁾ Wyrok Sądu (piąta izba) z dnia 8 listopada 2001 r. w sprawie C-143/99 Adria-Wien Pipeline GmbH i Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke GmbH przeciwko Finanzlandesdirektion für Kärnten, Rec. 2001, s. I-08365, pkt 41.

⁽³⁾ Wyrok Sądu (trzecia izba w składzie powiększonym) z dnia 29 września 2000 r. w sprawie T-55/99 Confederación Española de Transporte de Mercancías przeciwko Komisji, Rec. s. II-3207, pkt 40.

⁽⁴⁾ Wyrok Sądu z dnia 2 lipca 1974 r. w sprawie C-173/73 Republika Włoska przeciwko Komisji Wspólnot Europejskich, Rec. 1974, s. 00709, pkt 13.

⁽⁵⁾ Wyrok Sądu (piąta izba w składzie powiększonym) z dnia 10 kwietnia 2008 r. w sprawie T-233/04 Królestwo Niderlandów przeciwko Komisji Wspólnot Europejskich, Zb. Orz. 2008, s. II-00591, pkt 88.

Wpływ na wymianę handlową i zakłócenie konkurencji

- (48) Jeżeli chodzi o jego wpływ na wymianę handlową, program obejmuje transakcje eksportowe i krajowe transakcje dobrami wymiennymi.
- (49) Obejmując transakcje krajowe, program może potencjalnie wywierać wpływ na wymianę handlową między państwami członkowskimi, gdyż może w zauważalnym stopniu zakłócać przepływy handlowe, na przykład ukierunkowując działania gospodarcze na transakcje krajowe w miejsce wywozu.
- (50) Jeżeli chodzi o zakłócenie konkurencji, zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości sam fakt wzmocnienia pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstwa w porównaniu do innych podmiotów poprzez przyznanie mu korzyści gospodarczej, której nie uzyskaloby w przeciwnym razie w ramach zwykłej działalności, wskazuje na możliwe zakłócenie konkurencji ⁽¹⁶⁾.
- (51) Jako że program dotyczy wywozu, w tym do innych państw członkowskich, środek w oczywisty sposób wywiera wpływ na przepływy handlowe między państwami członkowskimi, gdyż ułatwia prowadzenie działalności wywozowej przez beneficjentów.
- (52) Program wywiera również wpływ na wymianę handlową w zakresie, w którym obejmuje transakcje krajowe. Zgodnie z ustalonym orzecznictwem, gdy pomoc przyznana przez państwo członkowskie wzmacnia pozycję przedsiębiorstwa w stosunku do innych przedsiębiorstw konkurencyjnych w wewnątrzwspólnotowej wymianie handlowej, należy uznać, że ma ona wpływ na tę ostatnią. W tym zakresie okoliczność, że dany sektor ekonomiczny jest przedmiotem liberalizacji na płaszczyźnie wspólnotowej, może oznaczać faktyczny lub potencjalny wpływ pomocy na konkurencję, jak i na wymianę handlową między państwami członkowskimi. Ponadto nie jest konieczne, aby uprzywilejowane przedsiębiorstwo uczestniczyło w wewnątrzwspólnotowej wymianie handlowej. Jeżeli mianowicie państwo członkowskie przyznaje pomoc przedsiębiorstwu, działalność krajowa może być przez to utrzymana lub zwiększona z tym skutkiem, że zmniejszą się szanse wejścia na rynek przedsiębiorstw mających siedzibę w innych państwach członkowskich. Ponadto wzmocnienie przedsiębiorstwa, które dotychczas nie uczestniczyło w wewnątrzwspólnotowej wymianie handlowej, może postawić je w sytuacji umożliwiającej mu wejście na rynek innego państwa członkowskiego ⁽¹⁷⁾.
- (53) W przedmiotowym przypadku środek przynosi korzyści przedsiębiorstwom działającym w różnych sektorach związanych z wymianą handlową w obrębie Unii Europejskiej. Dlatego nawet korzyści przyznane w odniesieniu do krajowych transakcji przedsiębiorstw działających tylko na rynku portugalskim wywierają wpływ na wymianę handlową między państwami członkowskimi.
- (54) Ponadto celem środka jest wsparcie działalności w zakresie wymiany handlowej przedsiębiorstw z siedzibą w Portugalii w przeciwieństwie do przedsiębiorstw z siedzibą w innych państwach członkowskich. Środek może zatem zakłócać konkurencję na rynku wewnętrznym.

Wniosek

- (55) W związku z powyższym przedmiotowy projekt stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE. Pomoc może zostać uznana za zgodną ze wspólnym rynkiem, jeżeli kwalifikuje się ona do zastosowania jednego z wyjątków przewidzianych w Traktacie.

6.2. ZGODNOŚĆ POMOCY DLA UBEZPIECZYCIELI

- (56) W swoim komunikacie Komisja określiła warunki, pod jakimi pomoc dla ubezpieczycieli w postaci wspieranych przez państwo programów krótkoterminowych kredytów eksportowych jest uznawana za zgodną. Warunki stosowania komunikatu w kontekście kryzysu finansowego określają tymczasowe ramy.

⁽¹⁶⁾ Zob. wyrok Sądu z dnia 17 września 1980 r. w sprawie 730/79 Philip Morris Holland BV przeciwko Komisji, Rec. 1980, s. 2671, pkt 11.

⁽¹⁷⁾ Zob. w szczególności sprawę C-222/04 Cassa di Risparmio di Firenze, Zb.Orz. 2006, s. I-289, pkt 141–143, i przywołane tam orzecznictwo.

- (57) W pkt 2.5 poprawionego komunikatu ⁽¹⁸⁾ „ryzyko rynkowe” definiuje się jako ryzyko handlowe i polityczne związane z publicznymi i niepublicznymi dłużnikami z siedzibami w krajach wymienionych w załączniku ⁽¹⁹⁾ do komunikatu. Przyznawanie korzyści finansowych ubezpieczycielom kredytów eksportowych zawierającym lub obejmującym ochroną transakcje zakwalifikowane jako ryzyko rynkowe jest zazwyczaj zabronione.
- (58) W pkt 3.1 komunikatu stwierdza się, że czynniki, które mogą zakłócać konkurencję między prywatnymi a publicznymi lub wspieranymi ze źródeł publicznych ubezpieczycielami kredytów eksportowych zajmującymi się ubezpieczaniem ryzyka rynkowego, obejmują gwarancje państwa *de iure* lub *de facto* dla pożyczek i strat. Takie gwarancje umożliwiają ubezpieczycielom zaciąganie pożyczek o stopie niższej niż normalna stopa rynkowa lub w ogóle umożliwiają im pożyczanie pieniędzy. Co więcej, powodują one, że ubezpieczyciele mogą się obejść bez potrzeby reasekuracji na rynku prywatnym.
- (59) Jeżeli chodzi o kraje niewymienione w załączniku do komunikatu, ryzyka takie są „nierynkowe” w rozumieniu komunikatu, a wsparcie publiczne dla ich ubezpieczania nie wchodzi w zakres komunikatu.
- (60) W pkt 4.2 komunikatu stwierdza się, że „ryzyko rynkowe” nie może być objęte ubezpieczeniem kredytów eksportowych ze wsparciem ze strony państw członkowskich. W pkt 4.4 komunikatu wskazano wszakże, że pod pewnymi warunkami ryzyko takie może być przejściowo pokrywane przez publicznych lub wspieranych ze środków publicznych ubezpieczycieli kredytów eksportowych. W szczególności stwierdza się, że rodzaje ryzyka podejmowane w odniesieniu do dłużników z siedzibą w krajach wymienionych w załączniku do komunikatu są uznawane tymczasowo za nierynkowe tylko wtedy, gdy można wykazać niedostępność prywatnej ochrony ubezpieczeniowej dla rodzajów ryzyka ogólnie uznawanych za rynkowe. Państwa członkowskie mające zamiar skorzystać z tej klauzuli korekcyjnej muszą przedstawić sprawozdanie rynkowe, jak też dowody pochodzące od dwóch dużych ubezpieczycieli kredytów eksportowych o międzynarodowej renomie oraz od krajowego ubezpieczyciela kredytów, które wykażą niedostępność ochrony dla ryzyka na prywatnym rynku ubezpieczeń. Ponadto wspierany ze środków publicznych ubezpieczyciel kredytów eksportowych musi, o ile jest to możliwe, ujednolicić swoje stawki składek odnoszących się do takich rodzajów ryzyka nierynkowego ze stawkami pobieranymi w innych miejscach przez prywatnych ubezpieczycieli kredytów eksportowych w odniesieniu do tych rodzajów ryzyka, jak też przedstawić opis warunków, które publiczny ubezpieczyciel kredytów eksportowych zamierza stosować w odniesieniu do tych rodzajów ryzyka.
- (61) Aby przyspieszyć procedurę, w tymczasowych ramach uproszczono do dnia 31 grudnia 2010 r. zasady dotyczące dowodów, które państwa członkowskie muszą przedstawić, by wykazać niedostępność ochrony. W tym celu państwa członkowskie musiały przedstawić dowody przedłożone przez dużego prywatnego ubezpieczyciela kredytów eksportowych o międzynarodowej renomie oraz krajowego ubezpieczyciela kredytów lub co najmniej czterech eksporterów o ugruntowanej pozycji na rynku krajowym. Okres obowiązywania tymczasowych ram przedłużono do 31 grudnia 2011 r. ⁽²⁰⁾.

Niedostępność ochrony

- (62) Portugalia przedstawiła pisma od eksporterów dowodzące, że odmówiono im ochrony w przypadku pewnej liczby transakcji. Komisja nie znalazła niemniej w pismach przedstawionych przez władze portugalskie wystarczających dowodów niedostępności ochrony. Powody odmowy podane w tych pismach są poufne lub też wyraźnie stwierdza się, że odmowa wynika z niskiej płynności i złej sytuacji finansowej klienta, co jest normalną praktyką biznesową na prawidłowo funkcjonującym rynku ubezpieczeniowym. W odpowiedzi na decyzję Komisji z dnia 27 października 2010 r. o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego Portugalia przedstawiła dane wskazujące na spadek liczby przedsiębiorstw wykupujących ubezpieczenie (o 29,41 % do końca 2009 r. w porównaniu z rokiem poprzednim i o kolejnych 12,53 % do września 2010 r.), jak również spadek wartości ubezpieczonego portfela (o 32,84 % na koniec 2009 r. w porównaniu z rokiem poprzednim i o kolejnych 22,36 % do września 2010 r.). Jeżeli jednak chodzi o przedstawione przez Portugalię dwa pisma od prywatnych ubezpieczycieli wskazujących na niedostępność ochrony na rynku prywatnym, w jednym z nich (od CESCE z dnia 22 listopada 2010 r.) stwierdza się, że zapotrzebowanie przedsiębiorstw na finansowanie również zmalało w związku ze skurczeniem się rynków zbytu. W związku z tym podawany spadek wartości ubezpieczonych transakcji nie jest wystarczającym dowodem niedostępności ochrony na rynku.
- (63) Ponadto jeżeli ochrona jest rzeczywiście niedostępna na rynku prywatnym, a później staje się dostępna po częściowym zapewnieniu jej przez państwo, może to stanowić oznakę tego, że ubezpieczyciele otrzymali pomoc państwa. Jak wyjaśniono w motywie 35, rynek ten dostosowuje się głównie poprzez ilość, a nie ceny, więc dostępność kredytu pochodzącego z pomocy państwa pozwala obecnym już na rynku podmiotom utrzymać swoją pozycję.

⁽¹⁸⁾ Zob. sprostowanie opublikowane w Dz.U. C 217 z 2.8.2001, s. 2.

⁽¹⁹⁾ Wykaz obejmuje państwa członkowskie UE i państwa OECD.

⁽²⁰⁾ Dz.U. C 6 z 11.1.2011, s. 5.

Ujednolicenie składek ze stawkami pobieranymi przez prywatnych ubezpieczycieli kredytów

- (64) Stawki naliczane w ramach programu stanowią 60 % stawek naliczanych przez ubezpieczyciela prywatnego za ochronę dla tego samego klienta. Ponadto wbrew twierdzeniom władz portugalskich ryzyko przenoszone na państwo w ramach programu można uznać za wyższe od ryzyka obejmowanego samodzielnie ochroną przez ubezpieczyciela prywatnego. Należy pamiętać, że ryzyko niewykonania zobowiązania rośnie wraz ze wzrostem sumy ubezpieczenia. Tak więc dysponując większą ochroną ubezpieczeniową, eksporter zgodziłby się zawrzeć więcej transakcji handlowych z danym nabywcą, a wartość transakcji ogółem mogłaby przekroczyć zdolność nabywcy do spłaty zobowiązań.
- (65) Władze portugalskie uznają ryzyko dodatkowych transakcji za niższe, uznając, że eksporter, który uzyskał ograniczoną ochronę, ubezpieczyłby najpierw nabywców najbardziej ryzykownych; po zwiększeniu ochrony eksporter stopniowo ubezpieczałby nabywców mniej ryzykownych. Argument ten pomija jednak fakt, że linie kredytowe są przyznawane w stosunku do konkretnego nabywcy, więc eksporter nie ma możliwości wykorzystania całej przyznanej linii w odniesieniu do najmniej wiarygodnych nabywców.
- (66) Ponadto argument władz portugalskich, że dodatkowe ubezpieczone transakcje wiążą się z niższym ryzykiem od transakcji ubezpieczonych przez ubezpieczyciela prywatnego, prowadziłby do wniosku, iż ubezpieczyciele prywatni akceptują przy danym poziomie składki wyższe ryzyko, odmawiają natomiast objęcia ochroną transakcji o niższym ryzyku przy tym samym poziomie składki. Jeżeli to rozumowanie byłoby poprawne, racjonalny ubezpieczyciel prywatny ubezpieczałby więcej transakcji, co zwiększałoby jego dochód ze składek, jednocześnie zmniejszając ryzyko. Innymi słowy, argument władz portugalskich wskazywałby na irracjonalne zachowanie ubezpieczycieli prywatnych, którzy zgodziliby się ubezpieczyć bardziej ryzykowną część portfela w miejsce części mniej ryzykownej. Dlatego też tego argumentu nie można przyjąć.
- (67) Wskutek faktu, że w ramach środka ochroną obejmowane jest zwiększone ryzyko, państwo jest narażone na wyższą oczekiwaną ostateczną wartość szkód niż ubezpieczyciel prywatny samodzielnie przyznający i wyceniający pierwotną ochronę. W związku z tym w przypadku programu uzupełniającego ochronę, w którym decyzja o rozszerzeniu ochrony jest podejmowana dopiero po określeniu składki w odniesieniu do pierwotnego limitu ubezpieczenia kredytu, cena uzupełnienia ochrony musi odzwierciedlać wyższe ryzyko potencjalnej dodatkowej ochrony. Argument władz portugalskich, zgodnie z którym przedsiębiorstwa stosowałyby negatywną selekcję zapewniającą objęcie bardziej ryzykownych transakcji ubezpieczeniem prywatnym, nie został poparty żadnymi konkretnymi danymi ani znanymi praktykami rynkowymi. Najpowszechniejsza postać prywatnego krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów (polisa obejmująca całość obrotów) wymaga objęcia ochroną całego portfela kredytowanej sprzedaży. Uniemożliwia to ubezpieczonemu przedsiębiorstwu selektywne ubezpieczenie ryzyka. Zdaniem Komisji cena dodatkowego ubezpieczenia powinna być uwzględniać wyższy poziom podejmowanego ryzyka. Dlatego też cena powinna być przewyższać naliczaną przez ubezpieczycieli prywatnych za ochronę podstawową.
- (68) W przedmiotowym przypadku stawki naliczane w ramach programu są niższe od aktualnych stawek na rynku ubezpieczeń kredytów eksportowych, co Portugalia potwierdziła w odpowiedzi na decyzję Komisji z dnia 27 października 2010 r. o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego. Cena jest też niższa od stawek rynkowych w latach 2007 i 2008. Dlatego też argument przedstawiony przez władze portugalskie, zgodnie z którym cena odpowiada stawkom rynkowym sprzed kryzysu, również nie znajduje potwierdzenia. Ponadto cena powinna także uwzględniać poziom podejmowanego ryzyka, a więc powinna być wyższa od ceny rynkowej.
- (69) W świetle powyższego program stosowany w odniesieniu do ubezpieczycieli jest niezgodny z komunikatem i tymczasowymi ramami.

6.3. ZGODNOŚĆ POMOCY DLA EKSPORTERÓW I KRAJOWYCH PRZEDSIĘBIORSTW HANDLOWYCH**6.3.1. Zgodność środka w zakresie krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych**

- (70) Na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE mającego zastosowanie w normalnych warunkach rynkowych oraz art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE mającego zastosowanie w okresie poważnych zaburzeń w gospodarce, pomoc może pod pewnymi warunkami zostać uznana za zgodną z rynkiem wewnętrznym.

- (71) Komisja przypomina, że zgodnie z orzecznictwem art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE musi być stosowany w sposób zawężający i musi odnosić się do zaburzeń w całej gospodarce państwa członkowskiego ⁽²¹⁾.
- (72) Zgodnie z zasadami przedstawionymi w tymczasowych ramach (pkt 5.1), których obowiązywanie przedłużono do dnia 31 grudnia 2012 r., aby środki pomocy zostały uznane za zgodne, muszą one spełniać następujące kryteria:
- a) *odpowiedniości* pomoc musi być ściśle ukierunkowana, aby umożliwić skuteczne osiągnięcie celu, jakim jest zaradzenie poważnemu zaburzeniu w gospodarce. Nie jest tak, jeżeli środek nie jest odpowiedni, aby zaradzić zaburzeniu;
- b) *konieczności* środek pomocy musi być w swojej kwocie i formie niezbędny do osiągnięcia wyznaczonego celu. Jego kwota musi zatem być minimalną niezbędną do osiągnięcia celu, a forma najbardziej odpowiednią, aby zaradzić zaburzeniu. Innymi słowy, jeżeli mniejsza kwota pomocy lub środek w mniej zakłócającej formie byłoby wystarczające w celu zaradzenia poważnemu zaburzeniu w całej gospodarce, dany środek nie byłby konieczny. Analizę tę potwierdza utrwalone orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości ⁽²²⁾;
- c) *proporcjonalności* pozytywne skutki środków muszą zostać odpowiednio zrównoważone z zakłóceniami konkurencji, aby ograniczyć zakłócenia do minimum niezbędnego dla osiągnięcia celów środków. W art. 107 ust. 1 TFUE zabrania się wszelkich selektywnych środków publicznych mogących zakłócić wymianę handlową między państwami członkowskimi. Przy wszelkich odstępstwach na podstawie art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE, który zezwala na pomoc państwa, trzeba zapewnić ograniczenie takiej pomocy do rozmiarów niezbędnych, aby osiągnąć określony cel.

Odpowiedniość

- (73) Jak wyjaśniono w motywie 46, konstrukcja programu wyłącza z udziału w nim przedsiębiorstwa najbardziej dotknięte kryzysem, w związku z czym nie jest on odpowiedni, aby zaradzić domniemanej niedoskonałości rynku polegającej na niedostępności prywatnej ochrony.

Konieczność i proporcjonalność: ujednolicenie składek ze stawkami pobieranymi przez prywatnych ubezpieczycieli kredytów

- (74) Jak wskazano w motywie 62, chociaż informacje dostarczone przez Portugalię wskazują na napięcia na rynku prywatnego ubezpieczenia kredytów, nie dowodzą one niedostępności ochrony. Dlatego też nie da się dowieść konieczności interwencji państwa.
- (75) Jak wyjaśniono w motywach 21 i 64, stawki naliczane w ramach programu stanowią 60 % stawek naliczanych przez ubezpieczycieli prywatnych za ochronę dla tego samego klienta.
- (76) Jak wyjaśniono w motywach 65–67, w przypadku programu uzupełniającego ochronę, w którym decyzja o rozszerzeniu ochrony jest podejmowana dopiero po określeniu składki w odniesieniu do pierwotnego limitu ubezpieczenia kredytu, cena uzupełnienia ochrony musi odzwierciedlać wyższe ryzyko potencjalnej dodatkowej ochrony.
- (77) Cel zapewnienia rzekomo niedostępnej ochrony ubezpieczeniowej można byłoby również osiągnąć za pośrednictwem programu, którego warunki cenowe odzwierciedlałyby ryzyko ponoszone przez państwo. W związku z tym warunki cenowe programu bazujące na składkach niższych od tych, które zostałyby naliczone na rynku w odniesieniu do podobnych rodzajów ryzyka, nie są proporcjonalne do celu programu.
- (78) W obliczu powyższego część programu dotycząca ubezpieczenia kredytów eksportowych nie może zostać uznana za zgodną z rynkiem wewnętrznym pomoc dla eksporterów na podstawie art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE i tymczasowych ram.
- (79) Jeżeli chodzi o art. 107 ust. 3 lit. c), wszystkie argumenty dotyczące odpowiedniości, konieczności i proporcjonalności znajdują równe zastosowanie przy analizie zgodności na podstawie art. 107 ust. 3 lit. b). Dlatego też pomoc dla ubezpieczycieli kredytów eksportowych w ramach programu wpływa na warunki wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem.

⁽²¹⁾ Zob. na przykład wyrok Sądu (druga izba w składzie powiększonym) w sprawach połączonych T-132/96 i T-143/96 Freistaat Sachsen, Volkswagen AG i Volkswagen Sachsen GmbH przeciwko Komisji Wspólnot Europejskich, Rec. 1999, s. II-3663, pkt 167.

⁽²²⁾ Zob. wyrok Sądu z dnia 17 września 1980 r. w sprawie 730/79 Philip Morris Holland BV przeciwko Komisji, Rec. 1980, s. 2671, pkt 17. Zasadę tę niedawno potwierdzono wyrokiem w sprawie C-390/06 Nuova Agricast Srl przeciwko Ministero delle Attività Produttive, Zb. Orz. 2008, s. I-02577, pkt 68.

6.3.2. Zgodność programu w odniesieniu do ubezpieczeń w handlu krajowym

- (80) Jeżeli chodzi o zastosowanie programu do transakcji krajowych, ubezpieczenia w handlu krajowym w cenie niższej od rynkowej mogłyby zmniejszyć wywóz na rzecz transakcji krajowych i wywrzeć poważny wpływ na przywóz. Dlatego też w normalnych warunkach rynkowych pomoc państwa dla transakcji w handlu krajowym jest surowo zabroniona, jednak zgodnie z art. 107 ust. 3 lit. b) i c) TFUE pomoc można w pewnych okolicznościach uznać za zgodną z rynkiem wewnętrznym. W tym kontekście kryteria zgodności środków pomocy dotyczących krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych określają komunikat i tymczasowe ramy. W tych dokumentach nie ma jednak mowy o transakcjach w handlu krajowym.
- (81) Portugalia zgłosiła niemniej program na podstawie tymczasowych ram w kontekście trwającego kryzysu finansowego. Dlatego też trzeba ustalić, czy w obliczu daleko idących konsekwencji obecnego kryzysu gospodarczego program można uznać za zgodny bezpośrednio na podstawie art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE. Jeżeli nie, trzeba przeanalizować, czy środek może zostać uznany za zgodny na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE.
- (82) Jeżeli chodzi o zgodność na podstawie art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE, przepis ten pozwala Komisji uznać pomoc za zgodną z rynkiem wewnętrznym, jeżeli ma ona na celu „zaradzenie poważnym zaburzeniom w gospodarce państwa członkowskiego”.
- (83) Komisja ponownie wskazuje, że art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE musi być stosowany w sposób zawężający i musi odnosić się do zaburzeń w całej gospodarce państwa członkowskiego⁽²³⁾. Przypomina też, że — jak wskazano w motywie 73 — środek musi być zgodny z zasadami odpowiedniości, konieczności i proporcjonalności.
- (84) Środek wdrożono w kontekście trwającego kryzysu finansowego i jest on ograniczony czasowo.
- (85) Komisja otrzymała pisma od eksporterów i ubezpieczycieli prywatnych wskazujące na zmniejszenie ochrony ubezpieczeniowej transakcji krajowych. Władze portugalskie argumentują, że współczynnik szkodowości osiągnął poziom 102 %. Spostrzeżenie to nie jest jednak rozstrzygające, gdyż wzrost ten jest zgodny z tendencją trwającą od 2004 r., czego dowodzą obserwacje władz portugalskich. Ten stały wzrost współczynnika szkodowości jeszcze przed wybuchem kryzysu finansowego może wskazywać nie na niedoskonałość rynku finansowania handlu krajowego, lecz na strukturalny problem na rynku. Dlatego też Komisja nie znalazła dowodów na to, że program jest odpowiednim środkiem zaradzenia poważnym zaburzeniom w gospodarce, i stwierdza, że nie można go uznać za zgodny na podstawie tymczasowych ram lub art. 107 ust. 3 lit. b).
- (86) Jeżeli chodzi o zgodność środka na podstawie komunikatu i art. 107 ust. 3 lit. c), celem programu jest zaradzenie niedostępności ochrony na rynku ubezpieczeniowym. Biorąc jednak pod uwagę, że jest to program uzupełniający ochronę i pozostawiający ubezpieczycielom prywatnym pewien stopień swobody w wyborze beneficjentów, potencjalnie skutkuje on wykluczeniem z ochrony przedsiębiorstw znajdujących się w podobnej sytuacji faktycznej, jak te objęte ochroną, lecz silniej dotkniętych przez kryzys. Takie wykluczone przedsiębiorstwa tracą ochronę ubezpieczeniową całkowicie, a nie tylko w części. Ponadto środek nie tylko wiąże się z dodatkową ochroną dla beneficjentów, lecz również przyznaje im korzyść cenową, gdyż składki są niższe od stawek rynkowych. Jak już wskazano, stawki naliczane w ramach programu stanowią 60 % stawek naliczanych przez ubezpieczyciela prywatnego za ochronę dla tego samego klienta, natomiast fakt, że limit ochrony zwiększa się dwukrotnie w stosunku do limitu pierwotnego, implikuje wyższe ryzyko, które nie znajduje odzwierciedlenia w składce. Warunki cenowe programu nie są uzasadnione w obliczu potrzeby zaradzenia niedostępności ochrony ubezpieczeniowej. Program nie jest proporcjonalny z punktu widzenia osiągnięcia wyznaczonego celu ze względu na potencjalne zakłócenia konkurencji.
- (87) W związku z tym Komisja stwierdza, że pomoc państwa udzielona w odniesieniu do ubezpieczeń w handlu krajowym nie spełnia warunków określonych w art. 107 ust. 3 lit. b) ani c) TFUE i jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym.

⁽²³⁾ Zob. na przykład wyrok Sądu (druga izba w składzie powiększonym) z dnia 15 grudnia 1999 r. w sprawach połączonych T-132/96 i T-143/96 Freistaat Sachsen, Volkswagen AG i Volkswagen Sachsen GmbH przeciwko Komisji Wspólnot Europejskich, Rec. 1999, s. II-3663, pkt 167.

7. WNIOSEK

- (88) W obliczu powyższego Komisja stwierdza, że program wiąże się z przyznaniem pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, której nie można uznać za zgodną z rynkiem wewnętrznym.

8. ZWROT

- (89) Zgodnie z art. 14 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 ⁽²⁴⁾, w przypadku, gdy podjęte zostały decyzje negatywne w sprawach pomocy przyznanej bezprawnie, Komisja podejmuje decyzję, że zainteresowane państwo członkowskie podejmie wszelkie konieczne środki w celu odzyskania pomocy od beneficjentów. Zwrotowi podlega jedynie pomoc niezgodna z rynkiem wewnętrznym.
- (90) Celem odzyskania pomocy jest przywrócenie warunków panujących przed przyznaniem pomocy. Cel ten zostaje osiągnięty po zwrocie niezgodnej pomocy przez beneficjentów, którzy tracą tym samym przewagę uzyskaną wcześniej nad konkurentami. Kwota podlegająca odzyskaniu powinna zostać określona tak, aby wyeliminować korzyść ekonomiczną przyznaną beneficjentom.
- (91) Aby dokładnie określić wielkość pomocy, trzeba ustalić właściwy poziom odniesienia, gdyż nie istnieje odpowiednia cena rynkowa odpowiadająca wynagrodzeniu za ochronę udzieloną przez państwo. Jak wskazano w pkt 4.2 akapit pierwszy obwieszczenia Komisji w sprawie gwarancji ⁽²⁵⁾, „równowartość dotacji gotówkowej” dla gwarancji kredytowej w danym roku można obliczyć w podobny sposób jak równowartość dotacji dla kredytu preferencyjnego. Wartość pomocy można więc obliczyć jako różnicę między teoretyczną stawką rynkową a stawką uzyskaną dzięki gwarancji państwa po uwzględnieniu wszelkich zapłaconych składek.
- (92) Jeżeli chodzi o pomoc dla ubezpieczycieli, korzyść ma formę zachowania udziału rynkowego ubezpieczycieli. Pod nieobecność pomocy ochronę mógłby zapewnić inny podmiot rynkowy. W szczególności, jak wyjaśniono w motywie 35, konkurencja na rynku opiera się głównie na ilości, a nie na cenach. Ponadto praktyką rynkową jest określenie uśrednionej ceny za cały portfel, który następnie ubezpiecza jeden ubezpieczyciel ⁽²⁶⁾, aby uniknąć selekcji ze strony ubezpieczonego przedsiębiorstwa. Do selekcji mogłoby dojść, gdyby ubezpieczone przedsiębiorstwo zapłaciło uśrednioną cenę jedynie za klientów wysokiego ryzyka, nie ubezpieczając klientów niższego ryzyka lub ubezpieczając klientów niskiego ryzyka u innego ubezpieczyciela. Dlatego też gdyby inny podmiot rynkowy zapewnił eksporterom ochronę obejmującą cały żądany limit kredytowy, nawet przy wyższej cenie, eksporterzy prawdopodobnie przenieśliby całość swoich polis ubezpieczeniowych do alternatywnego dostawcy ochrony. Korzyścią finansową jest marża zysku uzyskiwana od ubezpieczonego wolumenu przez każdego ubezpieczyciela prywatnego po odjęciu kosztów związanych z tym wolumenem. Pod nieobecność programu powyższe składniki, przekładające się na zyski osiągnięte przez ubezpieczycieli prywatnych uczestniczących w programie w okresie, w którym państwo zapewniało uzupełniającą ochronę, zostałyby przejęte przez inny podmiot rynkowy. Pomoc udzieloną ubezpieczycielom można zatem skwantyfikować jako zyski uzyskane przez ubezpieczycieli uczestniczących w programie w okresie, w którym był on wdrażany, w związku z ochroną udzielaną poszczególnym eksporterom i krajowym przedsiębiorstwom handlowym zgłaszającym się do programu. Korzyść dla klientów zgłaszających się do programu należy obliczyć dla każdego ubezpieczyciela uczestniczącego w programie z osobna; w przypadku, gdy zysk przekracza kwotę *de minimis*, powinien on podlegać odzyskaniu.
- (93) W odniesieniu do eksporterów beneficjenci powinni byli zapłacić za ochronę ze strony państwa wynagrodzenie zgodne z warunkami rynkowymi. Kwotę pomocy należy zatem obliczyć jako różnicę w stosunku do rzeczywistej stawki rynkowej po uwzględnieniu zmiany w poziomie ryzyka. Komisja opracowała metodę obliczenia kwoty, którą należy odzyskać (wyjaśnioną w załączniku do niniejszej decyzji), opartą na racjonalnych założeniach i powszechnej praktyce rynkowej. Zgodnie z tą metodą teoretyczna cena rynkowa ochrony udzielonej przez państwo wynosi 110 % ceny (rozumianej jako stawka składki) pobieranej przez ubezpieczyciela prywatnego od każdego eksportera. Jako że cena w ramach programu wynosi 60 % składek naliczanych przez ubezpieczyciela prywatnego, kwota do odzyskania w przypadku każdej transakcji jest równa kwocie pobranej przez państwo w ramach programu pomnożonej przez 5/6.

⁽²⁴⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz.U. L 83 z 27.3.1999, s. 1).

⁽²⁵⁾ Obwieszczenie Komisji w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy państwa w formie gwarancji (Dz.U. C 155 z 20.6.2008, s. 10).

⁽²⁶⁾ Ta praktyka rynkowa opiera się na tym, że w przeważającej mierze wykorzystywane są produkty obejmujące całość obrotów, a nie pojedyncze ryzyka.

- (94) Kwota, o której mowa w motywie 93, stanowi kwotę do odzyskania, którą należy powiększyć o odsetki naliczone od tej kwoty od dnia, w którym pomoc została przekazana do dyspozycji beneficjentów (daty poszczególnych gwarancji), do dnia jej faktycznego odzyskania. Odsetki od zwracanej pomocy nalicza się narastająco zgodnie z przepisami rozdziału V rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 ⁽²⁷⁾, zmienionego rozporządzeniem (WE) nr 271/2008 ⁽²⁸⁾.
- (95) Niniejsza decyzja podlega natychmiastowemu wykonaniu, w szczególności w odniesieniu do odzyskania pomocy przyznanej w poszczególnych przypadkach w ramach programu z wyjątkiem pomocy, która spełnia warunki określone w rozporządzeniu przyjętym na mocy art. 1 i 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 994/98 ⁽²⁹⁾ lub w innym zatwierdzonym programie pomocy do limitu intensywności pomocy lub limitu *de minimis* mającego zastosowanie do danego rodzaju pomocy,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Pomoc państwa związana z programem krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych wdrożonym na podstawie dekretu z mocą ustawy nr 175/2008 z dnia 26 sierpnia 2008 r. ustanawiającego Finova oraz dekretu z mocą ustawy nr 211/1998 z dnia 16 lipca 1998 r. określającego zasady dotyczące towarzystw poręczeń wzajemnych (zmienione dekrety z mocą ustawy nr 19/2001 z dnia 30 stycznia 2001 r. oraz nr 309-A/2007 z dnia 7 września 2007 r.), która została w sposób niezgodny z prawem i z naruszeniem art. 108 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej przyznana przez Portugalię, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym.

Artykuł 2

Pomoc przyznana w poszczególnych przypadkach w ramach programu, o którym mowa w art. 1, która w chwili jej przyznania spełnia warunki określone w rozporządzeniu przyjętym na mocy art. 1 rozporządzenia (WE) nr 994/98 lub w innym zatwierdzonym programie pomocy, jest zgodna z rynkiem wewnętrznym do limitu intensywności pomocy lub limitu *de minimis* mającego zastosowanie do danego rodzaju pomocy.

Artykuł 3

1. Portugalia odzyskuje od beneficjentów pomoc niezgodną z zasadami, o której mowa w art. 1.
2. Do kwot podlegających zwrotowi dolicza się odsetki za cały okres, poczynwszy od dnia, w którym pomoc została przekazana do dyspozycji beneficjenta, do dnia jej faktycznego odzyskania.
3. Odsetki nalicza się narastająco zgodnie z przepisami rozdziału V rozporządzenia (WE) nr 794/2004 zmienionego rozporządzeniem (WE) nr 271/2008.
4. Portugalia niezwłocznie likwiduje program, o którym mowa w art. 1, i anuluje wszystkie dotychczas niezrealizowane wypłaty pomocy w ramach programu, o którym mowa w art. 1, ze skutkiem od daty przyjęcia niniejszej decyzji.

Artykuł 4

1. Odzyskanie pomocy przyznanej w ramach programu, o którym mowa w art. 1, odbywa się w sposób bezzwłoczny i skuteczny.
2. Portugalia zapewnia wykonanie niniejszej decyzji w terminie czterech miesięcy od daty jej notyfikacji.

⁽²⁷⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz.U. L 140 z 30.4.2004, s. 1).

⁽²⁸⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 271/2008 z dnia 30 stycznia 2008 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 794/2004 w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz.U. L 82 z 25.3.2008, s. 1).

⁽²⁹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 994/98 z dnia 7 maja 1998 r. dotyczące stosowania art. 92 i 93 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską do niektórych kategorii horyzontalnej pomocy państwa (Dz.U. L 142 z 14.5.1998, s. 1).

Artykuł 5

1. W terminie dwóch miesięcy od daty notyfikacji niniejszej decyzji Portugalia przekazuje Komisji następujące informacje:
 - a) wykaz beneficjentów, którzy otrzymali pomoc w ramach programu, o którym mowa w art. 1, oraz łączną kwotę pomocy otrzymaną przez każdego z nich;
 - b) łączną kwotę (kwotę główną i odsetki od zwracanej pomocy) do odzyskania od każdego beneficjenta;
 - c) szczegółowy opis środków już podjętych oraz środków planowanych w celu wykonania niniejszej decyzji;
 - d) dokumenty potwierdzające, że beneficjentom nakazano zwrot pomocy.
2. Do momentu całkowitego odzyskania pomocy, o której mowa w art. 1, Portugalia na bieżąco informuje Komisję o kolejnych środkach podejmowanych na szczeblu krajowym w celu wykonania niniejszej decyzji. Na wniosek Komisji Portugalia bezzwłocznie przedstawia informacje o środkach już podjętych oraz środkach planowanych w celu wykonania niniejszej decyzji. Portugalia dostarcza również szczegółowe informacje o kwocie pomocy oraz odsetkach już odzyskanych od beneficjentów.

Artykuł 6

Niniejsza decyzja skierowana jest do Republiki Portugalskiej.

Sporządzono w Brukseli dnia 23 listopada 2011 r.

W imieniu Komisji
Joaquín ALMUNIA
Wiceprzewodniczący

ZAŁĄCZNIK

DOTYCZĄCY WYCENY UZUPEŁNIAJĄCEJ OCHRONY UBEZPIECZENIOWEJ TRANSAKCJI HANDLOWYCH

Składki za ochronę ubezpieczeniową są ustalane tak, aby pokrywały co najmniej oczekiwane szkody i koszty administracyjne. Dlatego też minimalną składkę możliwą do przyjęcia dla sprawnie działającego podmiotu gospodarczego można wyrazić wzorem:

$$SK = \text{Praw} \times \text{OczekiwanaStrata} + \text{adm} = \text{Praw} \times (\text{EkspozycjaNiewykonania} - \text{KwotaOdzyskana}) + \text{adm} \quad \text{gdzie:}$$

SK – składka pobierana samodzielnie przez ubezpieczycieli prywatnych,

Praw – prawdopodobieństwo zdarzenia objętego ubezpieczeniem,

Kwota Odzyskana – oczekiwana wartość kwoty odzyskanej w oparciu o historyczne dane rynkowe,

adm – koszty administracyjne. Dla uproszczenia w niniejszej analizie przyjęto, że koszty administracyjne są równe zeru (0). Założenie to nie ma wpływu na rezultat analizy, gdyż koszty administracyjne nie są czynnikiem o decydującym wpływie na poziom składki. Jeżeli dostępne są wiarygodne dane na temat kosztów administracyjnych, zmienną tę można łatwo uwzględnić w analizie.

(EkspozycjaNiewykonania — ekspozycja, której dotyczy niewykonanie zobowiązania; maksymalna kwota strat, jakie instytucja mogłaby ponieść w przypadku niewykonania zobowiązania przez kontrahenta.)

W poniższych wzorach „0” w indeksie dolnym oznacza zmienną pod nieobecność interwencji państwa (lub przed nią), a „P” w indeksie dolnym oznacza zmienną z uwzględnieniem interwencji państwa.

Z powyższego wzoru wynika:

$$\frac{SK_P}{SK_0} = \frac{\text{Praw}_P(\text{Ekspozycja}_P - \text{KwotaOdzyskana}_P)}{\text{Praw}_0(\text{Ekspozycja}_0 - \text{KwotaOdzyskana}_0)}$$

Z definicji:

$$\text{StopaOdzysku} = \frac{\text{KwotaOdzyskana}}{\text{Ekspozycja}}$$

$$\text{Lub } \text{StopaOdzysku} \times \text{Ekspozycja} = \text{KwotaOdzyskana}$$

Wzór można przekształcić w następujący sposób:

$$\frac{SK_P}{SK_0} = \frac{\text{Praw}_P \times \text{Ekspozycja}_P (1 - \text{StopaOdzysku}_P)}{\text{Praw}_0 \times \text{Ekspozycja}_0 (1 - \text{StopaOdzysku}_0)}$$

Jedną z cech analizowanego środka jest, że ochrona w ramach programu jest co najwyżej równa ochronie udzielanej przez ubezpieczyciela prywatnego (podstawowego) pod nieobecność pomocy państwa lub mniejsza od niej (tzn. ochrona wspierana przez państwo jest co najwyżej równa ochronie udzielanej przez ubezpieczyciela prywatnego). Jeżeli założymy, że ochrona wspierana przez państwo jest dokładnie równa ochronie udzielanej przez ubezpieczyciela prywatnego, otrzymujemy następujący związek: $\text{Ekspozycja}_P = 2 \times \text{Ekspozycja}_0$.

W takim razie wzór można przekształcić w następujący sposób:

$$\frac{SK_P}{2SK_0} = \frac{\text{Praw}_P (1 - \text{StopaOdzysku}_P)}{\text{Praw}_0 (1 - \text{StopaOdzysku}_0)}$$

Poniżej wyjaśniono konsekwencje zjawiska znanego w branży jako nadmierne kredytowanie z punktu widzenia prawidłowej wyceny ochrony ubezpieczeniowej transakcji handlowych. Nadmierne kredytowanie obserwuje się zarówno, jeżeli chodzi o prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania, jak i poziom stopy odzysku.

— Prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania

Prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania rośnie wraz ze skalą działalności handlowej nabywcy. Kredyt kupiecki i kredyty bankowe są niedoskonałymi substytutami: w szczególności obydwu narzędzi można użyć, aby zwiększyć skalę działalności nabywcy/kredytobiorcy. Dlatego też, podobnie jak w przypadku kredytów bankowych, zwiększony kredyt kupiecki skutkuje ryzykiem nadmiernego kredytowania, tj. zwiększenia skali aktywności nabywcy powyżej efektywnego ekonomicznie poziomu. W odniesieniu do przedstawionych wzorów nadmierne kredytowanie można wyrazić w następujący sposób:

$$\text{Praw}_p \succ \text{Praw}_0$$

Sytuacja taka występuje w szczególności w przypadkach, gdy eksporter jest głównym dostawcą nabywcy. W tym przypadku skala działalności gospodarczej nabywcy rośnie proporcjonalnie do transakcji handlowych zawieranych z ubezpieczycielem/eksporterem, a tym samym rośnie proporcjonalnie do wielkości udzielonej ochrony kredytu.

— Stopa odzysku

W związku ze wzrostem ekspozycji kredytowej wzrasta też kwota do odzyskania. Biorąc jednak pod uwagę, że wartość odzyskiwalna zależy od hipotetycznych wpływów z likwidacji, górną granicą teoretycznej wartości odzyskiwalnej jest wartość aktywów, które nabywca (lub likwidator) może sprzedać w celu pokrycia zobowiązań z tytułu kredytu kupieckiego; jako że wartość aktywów jest skończona, stopa odzysku rośnie mniej niż proporcjonalnie do wzrostu ochrony kredytu.

$$\text{StopaOdzysku}_p = \text{StopaOdzysku}_0 \times a, \text{ gdzie:}$$

$0,5 \leq a \leq 1$ ($a = 0,5$, jeżeli kwota odzyskana nie rośnie w ogóle, gdy eksporter uzyskuje od państwa ochronę uzupełniającą z tytułu transakcji z konkretnym nabywcą; $a = 1$ w teoretycznym przypadku, w którym kwota odzyskana rośnie w takim samym stopniu, jak ogólna linia kredytowa uzyskana przez eksportera z tytułu transakcji z konkretnym nabywcą).

Biorąc powyższe pod uwagę, można stwierdzić, że $SK_p \succ 2SK_0$

Dlatego też składka, jaka powinna być należna z tytułu ochrony państwa, jest wyższa od składki płaconej ubezpieczycielowi prywatnemu za pierwotną ochronę.

Można uznać, że składka w wysokości 110 % składki płaconej za pierwotną ochronę uwzględnia w odpowiednim stopniu wzrost prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania i spadek stopy odzysku. Taki poziom składki byłby zgodny z wyceną rynkową. W ramach zatwierdzonych programów kredytów eksportowych zwwyżki składek przy przechodzeniu z jednej kategorii ryzyka do drugiej wynosiły od 25 do 50 % ⁽¹⁾.

Jeżeli, $\text{Ekspozycja}_p \prec 2 \times \text{Ekspozycja}_0$, SK_p zmniejsza się proporcjonalnie (ale jest zawsze wyższa od PR_0). Aby uwzględnić ten czynnik, w motywie 93 decyzji określono kwotę do odzyskania w odniesieniu do każdej transakcji na poziomie kwoty pobranej przez państwo i pomnożonej przez 5/6 w oparciu o poniższe rozumowanie. W przypadku każdej transakcji państwo pobiera 60 % stawki naliczanej przez ubezpieczyciela prywatnego, podczas gdy cena rynkowa wynosiłaby 110 % stawki naliczanej przez ubezpieczyciela prywatnego. Dlatego też składkę rynkową oblicza się, dzieląc składkę uiszczoną w rzeczywistości na rzecz państwa przez 60 % oraz mnożąc ją przez 110 %. Aby otrzymać kwotę do odzyskania, od tej składki należy odjąć kwotę uiszczoną już na rzecz państwa.

$$\text{SkładkaOplacona} \times \frac{110\%}{60\%} - \text{SkładkaOplacona} = \text{SkładkaOplacona} \left(\frac{110\%}{60\%} - 1 \right) = \text{SkładkaOplacona} \times \frac{5}{6}$$

⁽¹⁾ Zob. np. decyzja Komisji *Finnish short term export credit insurance* w sprawie N 258/09.

ISSN 1977-0766 (wydanie elektroniczne)
ISSN 1725-5139 (wydanie papierowe)

Urząd Publikacji Unii Europejskiej
2985 Luksemburg
LUKSEMBURG

PL